

Dokumentaatio

KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

Vantaa, 15.–16.6.2022
222DV57f

National Courts
Administration
Finland

Rahoitus: Euroopan Unioni
Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

Sisällysluettelo

KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

Vantaa, 15.–16.6.2022 2022

Sisällysluettelo

I. Yleistä

luettelo puhujista

II. Puheenvuorot

- Sami Hartikainen	
	PPT EU:n valtiontuen valvonnan päätavoitteet. SEUT-sopimuksen 107–109 artiklat ja “Tuen käsitteen pääpiirteet”
- Anna Kuusniemi-Laine	
	- PPT “Tuen käsitteen pääpiirteet” - PPT “Verkkotietokantojen hakuominaisuuksien käyttäminen”
- Elisa Fagerström	
	- PPT “äähämerkityksisestä tuesta annettu asetus ja yleinen ryhmäpoikkeusasetus” - PPT “Työpajatehtävä”
- Matthias Keller	
	PPT “Kansallisten tuomareiden rooli EU:n valtiontukisääntöjen täytäntöönpanossa”
- Clara Saedler	
	- PPT “Sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperintä (1)” - PPT “Yhteistyö Euroopan komission kanssa” - Työpajatehtävä

III. Tausta-aineisto

Yleistä

THE ROLE OF THE NATIONAL JUDGE IN THE ENFORCEMENT OF EU STATE AID RULES:

SEMINAR FOR THE FINNISH JUDICIARY

**KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN
TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA**

SEMINAARI SUOMEN OIKEUSLAITOKSELLE

15. - 16.6.2022, Vantaa

222DV57f

List of speakers / luettelo puhujista

Elisa Fagerström
Senior Specialist
Employment and Well-Functioning Markets
Ministry of Economic Affairs and Employment
of Finland
PL 32
FI-00023 VALTIONEUVOSTO

Sami Hartikainen
Counsel
Waselius & Wist
Eteläesplanadi 24 A
FI-00130 HELSINKI

Dr Matthias Keller
Presiding Judge
Administrative Court
- im Justizzentrum -
Adalbertsteinweg 92
DE-52070 AACHEN

Anna Kuusniemi-Laine
Partner, Head of Sustainability
Castrén & Snellman Attorneys Ltd
Eteläesplanadi 14
FI-00131 HELSINKI

Clara Saedler
Case Handler
Unit H/4 State Aid Enforcement and Monitoring
DG for Competition
European Commission
MADO 18/64
BE-1049 BRUSSELS

Puheenvuorot

Sami Hartikainen

Rahoitus: Euroopan Unioni

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

Kansallisten tuomareiden rooli EU:n valtioneuvostojen täytäntöönpanossa

Sami Hartikainen

15.6.2022

WASELIUS & WIST

Valtioneuvoston tavoitteet

- Yritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistaminen
 - Tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden vuoksi tuki häiritsee herkästi sisämarkkinoiden toimintaa.
- Estetään "tukikilpailu" jäsenvaltioiden välillä
 - yhteiset pelisäännöt investointien houkuttelulle
- Markkinatalouden periaatteiden toteutuminen, "luova tuho"
 - Kannattamattoman yritystoiminnan tulee väistyä uuden tieltä.
 - Talouden pitäminen kilpailukyisenä
 - Esim. ei tappiollisen tehtaan tukemista vain työpaikkojen vuoksi
- Kilpailuneutraalisuus: yksityisen ja julkisen tasaveroiset edellytykset
 - Jo EUT:n perustamisvaiheessa todettu tarve suojella Benelux-maiden markkinoita suurten perustajavaltioiden julkisilta yrityksiltä.
- Suunnataan tuki palvelemaan talouden uudistamista esim. T&K&I-toiminta ja muita yhteisiä tavoitteita kuten "vihreä siirtymä"

107 (1) artikla - valtiontuen käsite

Jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

- Pääsääntönä valtiontuen kieltö: "ei sovellu sisämarkkinoille"
- Tuen käsite
 - saajana yritys
 - jäsenvaltion myöntämä / valtion varat
 - etu / hyöty
 - valikoivuus
 - vaikutus kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

WASELIUS & WIST

107 (2) artikla - sisämarkkinoille aina soveltuva tuki

Sisämarkkinoille soveltuu:

- yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella;*
- tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi;*
- tuki sellaisille Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut, jos tuki on tarpeen jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi. Viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulosta neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä päätöksen, jolla tämä alakohta kumotaan.*

- Ei suoraan sovellettavaa oikeutta
- Tuen myöntäminen edellyttää komission tai neuvoston päätöstä

WASELIUS & WIST

107 (3) artikla - harkinnanvaraisesti soveltuva tuki

Sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää:

- a) *tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma, sekä 349 artiklassa tarkoitetuilla alueilla, niiden rakenteellinen, taloudellinen ja sosiaalinen tilanne huomioon ottaen;*
- b) *tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen;*
- c) *tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla;*
- d) *tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä unionissa yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla;*
- e) *muuta tukea, josta neuvosto päättää komission ehdotuksesta.*

WASELIUS & WIST

108 (1) artikla - voimassa oleva tuki

Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Se tekee jäsenvaltioille ehdotuksia sisämarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai sisämarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisiksi toimenpiteiksi.

- Komissiolla toimivalta vaatia tukijärjestelmien muuttamista sisämarkkinoiden ja taloudellisten realiteettien ja EU:n tavoitteiden muuttumisen myötä
- Merkitys vähentynyt, koska tukijärjestelmät nykyisin lähes poikkeuksetta määräaika-

WASELIUS & WIST

108 (2) artikla - muodollinen tutkintamenettely

Jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa, toteaa, että valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei 107 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee päätöksen siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä.

Jos kyseinen valtio ei noudata päätöstä asetetussa määräajassa, komissio tai mikä tahansa jäsenvaltio, jota asia koskee, voi 258 ja 259 artiklan määräyksistä poiketen saattaa asian suoraan Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

- 258 artikla: komission käynnistämä rikkomusmenettely
- 259 artikla: toisen jäsenvaltion nostama rikkomuskanne

WASELIUS & WIST

108 (2) artikla - neuvoston hyväksymä tuki

Jäsenvaltion pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti päättää, että tukea, jota tämä jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, pidetään 107 artiklan määräyksistä tai 109 artiklassa tarkoitettujen asetusten säännöksistä poiketen sisämarkkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu. Jos komissio on aloittanut kyseistä tukea koskevan, tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun menettelyn, asianomaisen jäsenvaltion neuvostolle osoittama pyyntö keskeyttää menettelyn siihen asti, kunnes neuvosto on esittänyt kantansa.

Jos neuvosto ei kuitenkaan ole esittänyt kantaansa kolmen kuukauden määräajassa pyynnöstä, komissio tekee päätöksen asiassa.

WASELIUS & WIST

108 (3) artikla - täytäntöönpanokielto

*Komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 107 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. **Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.***

- ns. Stand still -velvollisuus
- menettelyä koskeva sääntö, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta
- keskeinen kansallisten tuomioistuinten harjoittaman valvonnan kohde

WASELIUS & WIST

108 (4) artikla - ryhmäpoikkeusasetukset

Komissio voi antaa niitä valtioneuvoston päätöksiä koskevia asetuksia, jotka neuvosto on 109 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa tämän artiklan 3 kohdassa määrätystä menettelystä.

- yleinen ryhmäpoikkeusasetus (EU) 651/2014
 - ryhmäpoikkeusasetuksessa määritellyt tuet voidaan myöntää ilmoittamatta niitä etukäteen komissiolle
- täytäntöönpanoasetus (EU) 794/2004
 - ilmoituslomakkeet
 - määräaikojen laskenta
 - takaisinperittävälle määrälle laskettava korko
- De minimis -asetukset (vähäinen tuki, joka valvonnan ulkopuolella)

WASELIUS & WIST

109 artikla - asetusten antaminen

Neuvosto voi komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan antaa aiheelliset asetukset 107 ja 108 artiklan soveltamisesta ja etenkin vahvistaa ne edellytykset, joilla 108 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä ne tukimuodot, joihin tätä menettelyä ei sovelleta.

- valtuutusasetus (EU) 2015/1588
 - mahdollistaa ryhmäpoikkeusasetukset
- menettelytapa-asetus (EU) 2015/1589
 - ohjaa valtiontukiasioiden käsittelyä komissiossa

WASELIUS & WIST

Tuen käsitteen pääpiirteet

YRITYS JA TALOUDELLINEN TOIMINTA

WASELIUS & WIST

Yrityksen käsite

- Valtiontukisääntöjä sovelletaan, kun tuensaaja on yritys.
- Yritys tarkoittaa jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa.
- Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla.
- Merkitystä ei ole kyseisen yksikön oikeudellisella muodolla eikä rahoitustavalla.
 - Esim. C-180/98, *Pavlov ym.*, 74 ja 75 k.

WASELIUS & WIST

13

Yrityksen käsite

- Tavallisimmin yhtiö, mutta voi olla osuuskunta, säätiö, yhdistys ym.
- Myös valtion, kunnan tai yliopiston osa tai laitos voi olla yritys, vaikka ei olisi muodollisesti erillinen oikeushenkilö.
- Jos yhteisöllä on sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa, valtiontukisääntöjä sovelletaan siihen osaan, joka on taloudellista.
 - ks. kilpailulain (948/2011) 30 d §
Jos 30 a §:ssä tarkoitettu kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä, valtio taikka niiden määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, tästä toiminnasta on pidettävä erillistä kirjanpitoa [...]

WASELIUS & WIST

14

Esimerkkejä taloudellisesta toiminnasta

- C-180/98, *Pavel Pavlov* ja C-67/96, *Albany*: eläkekassa on yritys, koska harjoitti yksityisten toimijoiden kanssa kilpailevaa toimintaa (lakisääteisen perusjärjestelmän ulkopuolinen lisäeläke)
- C-82/01 P, *Aéroports de Paris*: lentoaseman toiminta taloudellista, koska
 - 1) lentoaseman rakennelmat ja laitteet annetaan lentoyhtiöiden ja erilaisten palvelujen tarjoajien käyttöön sellaista maksua vastaan, jonka määrän hallinnoija vahvistaa vapaasti, ja
 - 2) toiminta ei kuulu julkisen vallan käyttöön ja se voidaan erottaa julkisen vallan käyttöön liittyvästä toiminnasta (esim. lentoturvallisuuden varmistaminen).

WASELIUS & WIST

15

Esimerkkejä taloudellisesta toiminnasta

- C-49/07, *MOTOE*
 - Voittoa tavoittelemattoman yhdistys, joka järjestää moottoripyöräkilpailuja ja tekee tässä yhteydessä sponsorointi-, mainos- ja vakuutus sopimuksia (taloudellinen toiminta)
 - Lisäksi toimivalta antaa lausuntoja tällaisten kilpailujen järjestämistä koskevista lupahakemuksista (ei-taloudellinen toiminta)
 - Se seikka, että tavaroita ja palveluja tarjotaan voittoa tavoittelematta, ei estä sitä, että näitä toimenpiteitä markkinoilla toteuttavaa yksikköä on pidettävä yrityksenä, koska tämä tarjonta kilpailee voittoa tavoittelevien muiden toimijoiden taholta tulevan tarjonnan kanssa.

WASELIUS & WIST

16

Ei-taloudellinen toiminta

- Julkisen vallan käyttö
- Pakolliset sosiaaliturvajärjestelmät / yleinen julkinen terveydenhoito
 - yhteisvastuuperiaate
 - liittymisen pakollisuus
 - lailla säädettyt maksut
 - etuudet ovat samat kaikille riippumatta maksuista
 - kustannusten ja riskien tasausmekanismi
- Julkinen koulutus, joka järjestetään valtion rahoittaman ja valvoman kansallisen koulutusjärjestelmän puitteissa
 - ml. tutkintoon johtava ammattikoulutus ja yliopistokoulutus
- ”Yleinen etu” ei riittävä argumentti ei-taloudellisuuteen

WASELIUS & WIST

17

Esimerkkejä ei-taloudellisesta toiminnasta

- C-343/95, *Diego Cali*, saastumisen estämistä koskeva valvonta öljysatamassa annettu yksityisoikeudellisen yksikön tehtäväksi
 - rahoitus sataman käyttäjiltä perittävillä pakollisilla maksuilla
 - toiminta liittyy luonteensa, tarkoituksensa ja sovellettavien sääntöjen vuoksi sellaisten ympäristön suojeluun liittyvien etuoikeuksien käyttämiseen, jotka ovat tyypillisesti julkisen vallan etuoikeuksia
- C-159/91 & 160/91, *Poucet & Pistre* ja C-218/00, *Cisa*: sairausvakuutuskassat / lakisääteinen eläke- ja sairausvakuutus;
 - yhteisvastuuperiaatteen edellytykset täyttyivät

WASELIUS & WIST

18

Esimerkkejä ei-taloudellisesta toiminnasta

- C-262/18 P, Dôvera zdravotná poisťovňa
- Vakuutuslaitokset, jotka hallinnoivat pakollista sosiaaliturvajärjestelmää eivät olleet yrityksiä siitä huolimatta, että
 - vakuutuslaitosten välillä oli jossain määrin kilpailua pakollista järjestelmää täydentävien liitännäisten etuuksien osalta
 - voitontavoittelu ja jakaminen rajoitetusti mahdollista
- Kyse yhteisvastuuperiaatteeseen perustuvasta järjestelmästä
 - Se, että otetaan käyttöön kilpailutekijä, jonka tarkoituksena on kannustaa toimijoita harjoittamaan toimintaansa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti eli mahdollisimman tehokkaasti ja vähiten kustannuksia aiheuttavalla tavalla sosiaaliturvajärjestelmän moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, ei kuitenkaan ole omiaan muuttamaan tämän järjestelmän luonnetta. (43 k.)

WASELIUS & WIST

19

Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntöä

- KHO:2018:28, pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut
 - Pelastuslaitokset, toisin kuin muut ensihoitopalvelujen markkinoilla toimivat palveluntarjoajat, eivät saa tarjota ensihoitopalveluita muille kuin kysymyksessä olevalle sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle, osallistua ensihoidon tarjoamista koskeviin kilpailutuksiin eivätkä markkinoida ensihoitopalveluja yhteistoimintasopimusta haittaavalla tavalla. Lisäksi suuronnettomuuksiin, normaaliolojen häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin varautumiseen liittyviä vastuita.
 - Päätöksessä ei suoraan sanota, että toiminta ei olisi taloudellista, vaan katsottiin, että eivät ole rinnastettavissa yksityisiin toimijoihin.
- KHO:2018:29
 - Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) suorittamat kiireettömät potilassiirrot olivat taloudellista toimintaa.

WASELIUS & WIST

20

Tuen käsitteen pääpiirteet

VALTION VARAT JA LUOKITTELU VALTION TOIMENPITEEKSI

WASELIUS & WIST

21

Valtion varojen käsite

- EU:n oikeuden näkökulmasta julkishallinto muodostaa yhden kokonaisuuden.
- Jäsenvaltion muodostavat siten kaikki keskushallinnon viranomaiset sekä paikalliset ja alueelliset viranomaiset.
- Myös kunnan myöntämä tuki on "valtioneutua".
- Tuen muodolla ei ole merkitystä
 - Avustus, laina, takaus, pääomasijoitus
 - Saatavasta luopuminen
 - Verojen tai maksujen alennus, jos suosii tiettyä yritystä tai tuotannonalaa
 - Alihintainen myynti / vuokra tai ylihintainen osto
- Tuella vaikutus julkisiin varoihin: lisää menoja tai vähentää tuloja

WASELIUS & WIST

22

Julkisomisteinen yhtiö tuen välittäjänä

- Nimenomaisesti julkista tehtävää varten perustetut yritykset, esim.
 - Finnvera Oyj
 - Kuntarahoitus Oyj
 - Business Finland Oy
 - Kuntien elinkeinoyhtiöt (ainakin pääsääntöisesti)
- C-482/99, *Stardust Marine*: Koska valtion ja julkisten yritysten suhde on väistämättä läheinen, on olemassa todellinen vaara, että valtiontuki myönnetään julkisten yritysten kautta tavalla, joka ei ole avoin ja joka on perussopimuksessa määrätyn valtiontukia koskevan sääntelyn vastainen (53 k.)
- C-67, 68 & 70/85, *Van der Kooy*: päätös johtui valtiosta, koska tarkasteltavana oleva elin ei voinut tehdä riidanalaista päätöstä ottamatta huomioon julkisen vallan vaatimuksia.

WASELIUS & WIST

Luokittelu valtion toimenpiteeksi

- Vaikka valtio voikin nimittäin valvoa julkista yritystä ja käyttää määräysvaltaa sen toteuttamiin toimenpiteisiin nähden, tosiasiallista valvontaa konkreettisessa tapauksessa ei voida automaattisesti olettaa.
- Julkinen yritys voi toimia enemmän tai vähemmän itsenäisesti riippuen siitä, kuinka paljon valtio on jättänyt sille itsenäistä määräämisvaltaa.
- On tutkittava, ovatko viranomaiset tavalla tai toisella olleet osallisia siihen, että kyseisistä toimenpiteistä päätettiin.
- Kriteereistä tarkemmin ks. C-482/99, *Stardust Marine*, 52 - 57 k.

WASELIUS & WIST

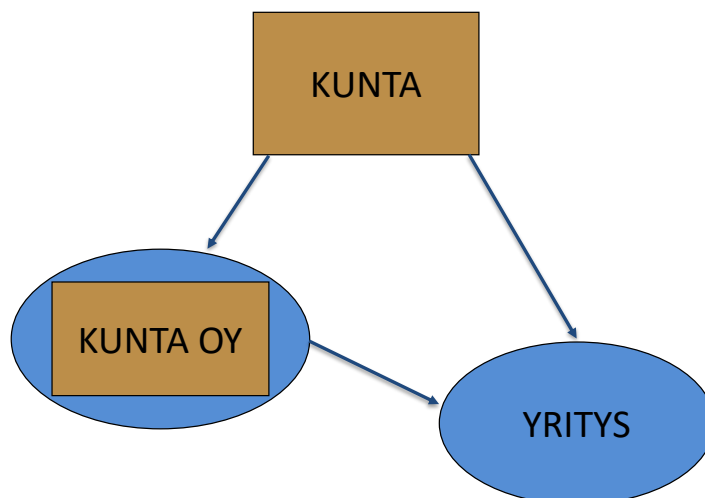
Erityiskysymyksiä

- "Postin mukaan hintasäännelty kustannukset alittava jakeluvelvoite olisi kiellettyä valtiontukea sanomalehtien kustantajille" (Kauppalehti 21.4.2022)
 - Postin tulisi jakaa sanomalehtiä säännellyllä hinnalla tietyillä alueilla.
 - Traficom määritteli "kohtuullisen" hintatason, joka voisi lakiesityksen mukaan olla todelliset jakelukustannukset alittava hinta.
- Sähkönsiirtoyhtiöiden lakisääteinen velvollisuus maksaa markkinahintaa korkeampaa hintaa esim. vihreän sähkön tuottajille.
 - Johtuu valtiosta, mutta ei budjettivaikutusta
 - Tapauskohtainen arviointi
 - C-378/98, *PreussenElektra*: Ei tukea
 - C-206/06, *Essent Network*: Tukea

WASELIUS & WIST

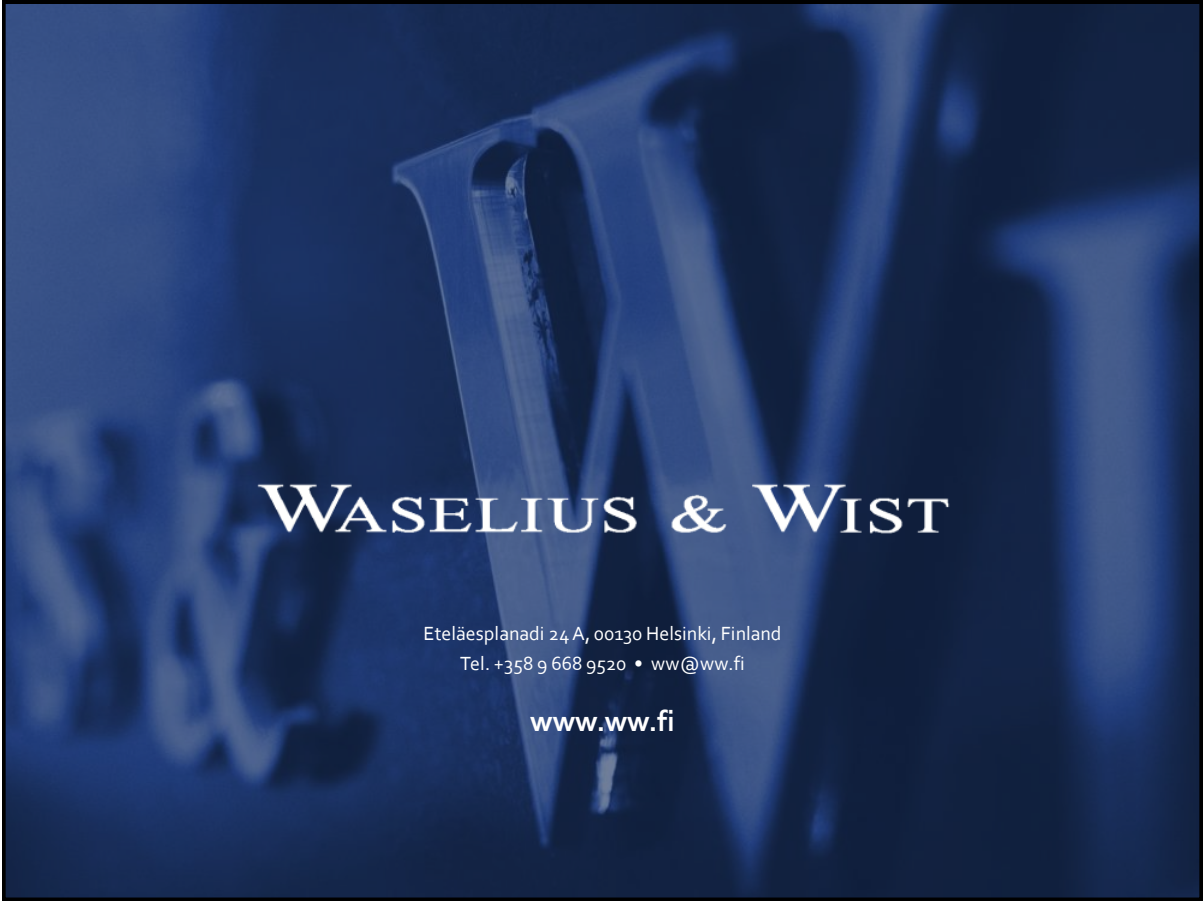
25

Yhteenveto: Tuen saaja - yritys Tuen myöntäjä - julkinen suoraan tai välillisesti

WASELIUS & WIST

26

WASELIUS & WIST

Eteläesplanadi 24 A, 00130 Helsinki, Finland
Tel. +358 9 668 9520 • ww@ww.fi

www.ww.fi

Anna Kuusniemi-Laine

TUEN KÄSITTEEN PÄÄPIIRTEET – HYÖTY, SELEKTIIVISYYS, VAIKUTUS KAUPPAAN JA KILPAILUUN

Anna Kuusniemi-Laine
15.6.2022

KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N
VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

SEMINAARI SUOMEN OIKEUSLAITOKSELLE,
Järjestäjät: ERA yhteistyössä Suomen tuomioistuinviraston
kanssa Euroopan komission puolesta

Rahoitus: Euroopan Unioni
Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715
Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin
ainoastaan laatioidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan
vastuussa sen sisällön käytöstä.

1

AIHEET

- SEUT 107 art
- Jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- Hyöty
- Selektiivisyys
- Vaikutus kauppaan ja kilpailuun

© CASTRÉN & SNELLMAN

2

2

HYÖTY

TUKIELEMENTTI – HYÖTY – ETU

- **Etu** – onko toimenpiteen johdosta saatu taloudellista etua:
 - Edusta on kyse aina, kun yrityksen taloudellinen tilanne paranee sellaisen valtion toimenpiteen johdosta, jonka ehdot poikkeavat tavanomaisista markkinaehdoista.
 - Arvioidaan yrityksen taloudellista asemaa toimenpiteen jälkeen verrattuna tilanteeseen, jossa toimenpidettä ei olisi toteutettu.
- Esimerkkejä:
 - Lahjoitus
 - Markkinaehtoja edullisempi laina
 - Markkinaehtoja edullisempi takaus
 - Sijoitus, jota yksityinen sijoittaja ei olisi tehnyt kyseisillä ehdoilla
 - Verovapaus
 - Konkurssisuoja (toimiminen yhtiöittämättömässä organisaatiomuodossa)
 - Omaisuuden myynti alihintaan
 - Omaisuuden ostaminen ja hankinnat ylihintaan
 - Velkojen anteeksianto
 - Yritykselle kuuluvan kustannuksen kantaminen
- Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01) ja tiedonannossa viitattu oikeuskäytäntö

HYÖDYN ARVIOINTI OBJEKTIIVISESTI

- Ei merkitystä:
 - Mikä on toimenpiteen muoto
 - Mikä on toimenpiteen tavoite
- Yrityksen kannalta ei merkitystä:
 - Onko etu pakollinen?
 - Onko yritys voinut kieltäytyä edusta?
- Edun poissaoloa ei voida todentaa sillä, että muissa jäsenvaltioissa toimivat kilpailijat ovat paremmassa asemassa.

© CASTRÉN & SNELLMAN

5

5

EI HYÖTYÄ

- Laittomasti kannettujen verojen korvaaminen
- Viranomaisen velvoite korvata yrityksille aiheuttamansa vahinko
- Vahingonkorvaus pakkolunastuksen vuoksi
- Markkinaehtoiset toimet

© CASTRÉN & SNELLMAN

6

MARKKINATALOUSTOIMIJATESTI

- Unionin oikeusjärjestys ei puutu omistusoikeusjärjestelmiin (SEUT 345 artikla).
- Kyse ei ole tuesta, jos transaktiossa noudatetaan tavanomaisia markkinaehtoja.
 - Markkinataloustoimijaperiaate
- Onko julkisyhteisö toiminut, kuten markkinataloustoimija olisi toiminut vastaavassa tilanteessa?
- Tarkastelun kohteena julkisyhteisön rooli talouden toimijana.
 - Julkisyhteisön on toimittava talouden toimijana kuten yksityisen toimijan.
 - Ei huomiota julkisyhteisön rooliin julkisen vallan käyttäjänä.
 - Esim. sosiaaliset, aluepoliittiset ja alakohtaiset tavoitteet – näillä ei voida oikeuttaa toimintaa markkinataloussijoittajaperiaatteen alla.
- Toimenpidettä tutkittava niiden tietojen perusteella, jotka olivat saatavilla toimenpiteestä päätettäessä.
 - Markkinataloustoimija arvioi hankkeen strategiaa ja rahoitusnäkymiä etukäteen.
 - Julkisyhteisön pystyttävä osoittamaan markkinataloustoimijaperiaatteen toteutuminen.
 - Esim. riippumattomien asiantuntijoiden lausunnoilla tukea arvion uskottavuudelle.

MARKKINAehtoisuuden MÄÄRITTÄMINEN

- Tapaukset, joissa markkinaehtojen mukaisuus voidaan määrittää suoraan
 - *Pari passu* – julkisyhteisöt ja yksityiset toimijat toteuttavat transaktion tasavertaisesti, tai
 - Transaktio koskee omaisuuden, tavaroiden tai palvelujen myyntiä tai ostoa ja toteutetaan kilpailuun perustuvassa, läpinäkyvässä ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä, johon ei liity ehtoja.
 - Julkinen hankinta tyypillisesti riittää osoittamaan sen, että tukea ei myönnetä.
- Muut arviointimenetelmät
 - Vertailuanalyysi / benchmarking
 - Transaktiota arvioidaan niiden ehtojen valossa, joiden perusteella vastaavat yksityiset toimijat ovat toteuttaneet vastaavanlaisia transaktioita vastaavassa tilanteessa.
 - Muut arviointimenetelmät
 - Vakiomuotoiset menetelmät, jotka perustuvat objektiivisiin, todennettaviin ja luotettaviin tietoihin.
 - Sisäinen korkokanta
 - Nettonykyarvo
 - Onko odotettavissa tavanomaista tuottoa riskit huomioon ottaen?
 - Kontrafaktuaalinen analyysi - huomioon esim. aiempi riski osakkaana.

MARKKINAEHTOISUUDEN MÄÄRITTÄMINEN

- Takaukset

- Takaustiedonanto: Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10).
 - Määrittelee ehdot, joilla yksittäinen takaus ei sisällä tukea:
 - Lainanottaja ei taloudellisissa vaikeuksissa.
 - Takaukselle kiinteä enimmäismäärä ja rajoitettu voimassaoloaika.
 - Takaus ei kata enempää kuin 80 % lainan määrästä.
 - Takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.
 - PK-yrityksille vahvistettu safe harbour –maksu, jonka määrä riippuu luottoluokituksesta.

- Lainat

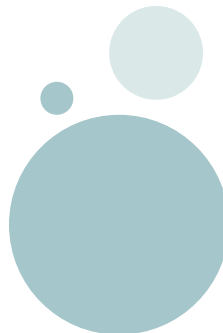
- Viitekorkoa koskeva tiedonanto: Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6).
- Komission vahvistama viitekorko + yrityksen luottoluokituksen ja vakuuksien perusteella vahvistettava marginaali.
- Viitekorko toimii oletusarvona markkinaehtoiselle lainalle.

ESIMERKKI MARKKINAEHTOISUUDEN ARVIOINNISTA

- Componenta Oyj, T-455/05

- Kyse järjestelystä, jossa Karkkilan kaupunki osti Componentalta 50 % Karkkilan Keskustakiinteistöt Oy:n osakekannasta.
- Maksoiko kaupunki osakkeista ylihintaa?
- Kyse kauppahinnan markkinaehtoisuudesta – kiinteistösijoitusyhtiön arvon määrittäminen – maa-alueiden arvo vs. kassavirtoihin perustuva tuotto-odotus – perustelut
- Prosessi: Komissio 25.10.2005: tuki – ensimmäisen asteen tuomioistuimien 18.12.2008 – päätös puutteellisesti perusteltu – komissio 20.3.2011, ei tukea

HYÖTY YLEISIIN TALOUDELLISIIN TARKOITUKSIIN LIITTYVÄN PALVELUN OSALTA

- SGEI-palvelut – yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut – palveluvelvoite
- Altmark-tuomio: Altmark Trans, C-280/00
- Neljä kumulatiivista edellytystä:
 - Yrityksen tehtäväksi on tosiasiaassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi.
 - Parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi.
 - Korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto.
 - Toimittajan valinta julkisessa hankintamenettelyssä, tai
 - Korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämistä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämistä saatava kohtuullinen voitto.
 - Tiedonanto yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävä korvaus. EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4.

© CASTRÉN & SNELLMAN

11

11

MARKKINAEHTOISUUDEN VAATIMUS HUOMIOITU KANSALLISESTI- KUNTALAIN 130 §

- Kunnan omistaman kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden määrittely.
- Kunta voi luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja.
- Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.
- Kunnan luovuttaessa tai antaessa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman arvioijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.
- Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

© CASTRÉN & SNELLMAN

12

12

ESIMERKKI KANSALLISESTA KÄYTÄNNÖSTÄ

- KHO:2018:29
- ”Korkein hallinto-oikeus katsoi, että HUS/Hyvinkään sairaanhoitoalueen lautakunnan valituksenalaisissa päätöksissä ei ollut riittävällä tavalla selvitetty aikatilauskuljetuksista maksettavan korvauksen markkinaehtoisuutta eikä hinnoittelun omakustannusperusteisuutta unionin valtioneuvoston sääntöjen edellyttämällä tavalla. Näin ollen edellä mainituilla perusteilla ei voitu pitää poissuljettuna, että HUS-Logistiikka -liikelaitos olisi saanut välillisesti HUS-kuntayhtymän kautta sairaanhoitoalueen jäsenkunnilta aikatilauskuljetusten tuottamisesta ylikompensaatiota ja siten SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua taloudellista etua.”

© CASTRÉN & SNELLMAN

13

13

SELEKTIIVISYYS

© CASTRÉN & SNELLMAN

14

14

VALIKOIVUUS – YLEISET PERIAATTEET

- **Valikoivuus:** Tuki suosii jotakin yritystä tai tuotannonalaa
 - Nimetyt yritykset tai tuotannonalat
 - Esim. : *"Arvioitavana oleva toimenpide myönnettiin Karjaportille eli tietyille yritykselle. Sen vuoksi komissio katsoo, että toimenpide antaa valikoivan edun tuensaajalle."*
 - Komission päätös Osuuskunta Karjaportin hyväksi toteuttamista toimenpiteistä SA.27420 (C 12/2009)
 - Tuen saamiselle on asetettu objektiivisia edellytyksiä, joiden täytyessä se voidaan myöntää kokonaistalousarvion rajoissa määrittelemättömälle määrälle tuensaajia.
- **Vrt. yleisluonteinen talouspoliittinen toimenpide, josta kaikki talouden alat voivat hyötyä**
 - Valikoivina ei pidetä yleisiä toimenpiteitä, jotka ovat tasapuolisesti kaikkien EU-maan alueella toimivien yritysten käytettävissä. Jotta toimenpiteitä voidaan pitää luonteeltaan yleisinä, niiden soveltamisalaa ei kuitenkaan saa kaventaa tekijöillä, jotka rajoittavat niiden käytännön vaikutusta.
- **Aineellinen valikoivuus**
 - Toimenpide koskee ainoastaan tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä toimialoja tietyssä jäsenvaltiossa.
- **Alueellinen valikoivuus**

AINEELLINEN JA ALUEELLINEN VALIKOIVUUS

- **Aineellinen valikoivuus**
 - Toimenpide koskee ainoastaan tiettyjä yrityksiä (yrityksryhmiä) tai tiettyjä toimialoja tietyssä jäsenvaltiossa.
 - Voidaan osoittaa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti.
 - Hallinnon harkintavalta voi johtaa valikoivuuteen.
 - Tulkinnallisesti hankalia tilanteita ovat laajat toimenpiteet, joita sovelletaan kaikkiin tietty kriteerit täyttäviin yrityksiin, ja joilla lievennetään maksuja, jotka yritykset tavallisesti joutuisivat maksamaan.
 - Selvitettävä viitejärjestelmä (esim. alv-järjestelmä)
 - Selvitettävä, poikkeako kyseinen toimenpide tästä järjestelmästä.
 - Voidaanko poikkeustoimenpidettä perustella viitejärjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella?
 - Jos kyllä – ei valikoiva
 - On myös arvioitava, onko viitejärjestelmä suunniteltu johdonmukaisesti tai selvästi mielivaltaisella tai puolueellisella ja syrjivällä tavalla.
- **Alueellinen valikoivuus**
 - Toimenpiteet, joiden soveltamisala kattaa jäsenvaltion koko alueen eivät kuulu alueellista valikoivuutta koskevan kriteerin piiriin.
 - Toisaalta kaikki toimenpiteet, joita sovelletaan vain tiettyihin jäsenvaltion osiin, eivät automaattisesti ole valikoivia. (Esim. verotusta koskevan toimivallan hajauttaminen – alueellisesti vaihtelevat verokannat)

VEROTUET

- Jäsenvaltiot päättävät talouspolitiikasta ja verorasituksen jaosta.
- Käsitetiedonannossa lukuisia esimerkkejä mahdollisuuksista esim. verotuksen keventämiseen.
 - Osuuskunnat
 - Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavat yritykset – kahdenkertaisen verotuksen poistaminen
 - Veroarmahdukset
- Veropäätösten valikoivuutta koskevat kriteerit
- Verovelvollisen ja veroviranomaisen väliset verosopimukset
- Poistoja / hankintamenon jaksottamista koskevat säännöt
- Väärinkäytösten vastaiset säännöt
- Valmisteverot
 - Esim. makeisvero

© CASTRÉN & SNELLMAN

17

17

VAIKUTUS KAUPPAAN JA KILPAILUUN

© CASTRÉN & SNELLMAN

18

18

VAIKUTUS KAUPPAAN JA KILPAILUUN

- Vaikutus kauppaan ja kilpailuun – vääristääkö taloudellinen toiminta tai uhkaako se vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa - siltä osin kuin se vaikuttaa EU-maiden väliseen kauppaan:
 - Valtion toimenpiteen katsotaan vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, jos se on *omiaan parantamaan* tuensaajan kilpailuasemaa verrattuna muihin yrityksiin, joiden kanssa se kilpailee.
 - Ei ole tarpeen määrittää, että tuki todella vaikuttaa EU-maiden väliseen kauppaan vaan ainoastaan, että tuki on omiaan vaikuttamaan kauppaan.
- Näitä kahta kriteeriä tarkastellaan pääsääntöisesti yhdessä.
- Kilpailun vääristyminen: tuki on omiaan parantamaan tuensaajan kilpailuasemaa verrattuna muihin yrityksiin, joiden kanssa se kilpailee.
- Toteutuu yleensä, jos julkisyhteisö myöntää taloudellista etua yritykselle kilpailulle vapautetulla alalla, jolla on tai voisi olla kilpailua.

KILPAILUN VÄÄRISTYMINEN

- Vaikutus kauppaan:
 - ”Vääristää tai uhkaa vääristää”
 - Riittää, että yritys pystyy tuen avulla säilyttämään vahvemman kilpailuaseman, kuin sillä olisi ollut ilman tukea.
- Ei edellytetä, että kilpailun vääristyminen on merkittävää tai olennaista.
 - Tuen vähäinen määrä ei vapauta (poikkeus De Minimis -tuet).
 - Myös pienille yrityksille myönnettävä tuki voi olla kiellettyä.
 - Vain hypoteettinen vaikutus kilpailuun ei kuitenkaan riitä.
- De Minimis -tuki:
 - Komission asetus 1407/2013
 - Läpinäkyvät tukimuodot
 - Pääsääntö: Korkeintaan 200.000 euroa per yritysryhmä per 3 verovuotta.

VAIKUTUS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISEEN KAUPPAAN

- Vaikutus kilpailuun:
- Tuki *on omiaan* vaikuttamaan kauppaan
 - Ei tarvetta tutkia yksityiskohtaisia vaikutuksia.
 - Tuki vahvistaa yrityksen asemaa jäsenvaltioiden välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna.
- Kauppavaikutuskriteeri voi täyttyä, vaikka tuensaaaja ei itse suoraan tee rajat ylittävää kauppaa.
 - Usein kyse siitä, käydäänkö kyseisellä markkinalla rajat ylittävää kauppaa.
- Ei ole tarpeen määritellä markkinoita tai tutkia yksityiskohtaisesti toimenpiteen vaikutusta tuensaaajan ja sen kilpailijoiden kilpailuasemaan.

ESIMERKKEJÄ

- *”Lihavalmisteilla käydään kauppaa jäsenvaltioiden välillä eli alueella, jolla tuensaaaja toimii. Suomen mukaan Karjaportti vie tuotteitaan pääasiassa Venäjälle, mutta myös jäsenvaltioihin. Sen vuoksi komissio katsoo, että toimenpide on omiaan vääristämään kilpailua ja vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.”*
 - Komission päätös, *Osuuskunta Karjaportti SA.27420 (C 12/2009)*
- *”Kun lisäksi otetaan huomioon järjestelyn taloudellinen merkitys, potilassiirtoalalla vallitseva kilpailu sekä se, että valittajayhtiöt kuuluvat kansainväliseen Falck-konserniin, myöskään valtiontukisäännöksissä tarkoitettu niin sanottu kilpailu- ja kauppavaikutusta koskeva edellytys ei ole poissuljettavissa.”*
 - KHO:2018:29

KÄSITETIEDONANNON ESIMERKKEJÄ – EI KAUPPAVAIKUTUSTA

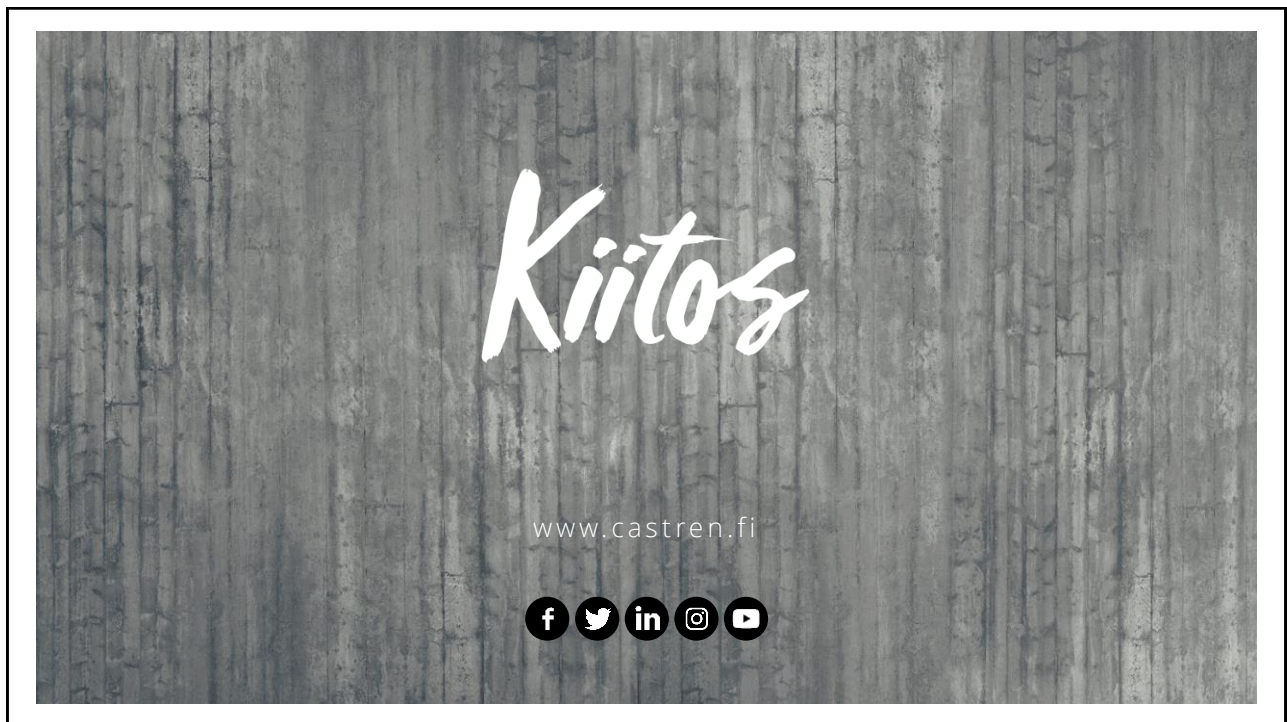
- Urheilu- ja vapaa-ajan tilat, jotka palvelevat ensi sijassa paikallisia asukkaita.
 - Uimahalli vs. turisteja houkutteleva kylpylä?
- Paikalliset kulttuuritapahtumat
 - Vrt. suuret, laajasti markkinoidut tapahtumat
- Tiedotusvälineet ja/tai kulttuurituotteet, joilla kielellisesti ja maantieteellisesti paikallisesti rajoitettu yleisö.
- Paikalliset konferenssikeskukset.
- Pienet lentoasemat tai satamat, jotka palvelevat ensi sijassa paikallisia käyttäjiä.

SISÄISET PALVELUNTUOTTAJAT

- Julkisen palvelun tuottamisen antaminen sisäisen palveluntuottajan tehtäväksi voi myös vääristää kilpailua, paitsi jos kyseessä on lakisääteinen monopoli.
- Käytännössä kysymyksiä herää mm. hankintalain mukaisten sidosyksiköiden ulosmyynnin tilanteessa, jos sidosyksikkö saa valtiontukea.
 - Esim. kunnan ja sidosyksikön välillä muita kuin markkinaehtoisia sopimuksia tukipalveluista.
 - Kilpailun vääristyminen erityisesti kilpaillulla markkinan osalla.

25

Rahoitus: Euroopan Unioni

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

© CASTRÉN & SNELLMAN

26

26

VERKKOTIETOKANTOJEN HAKUOMINAISUUKSIEN KÄYTTÄMINEN

Anna Kuusniemi-Laine
15.6.2022

KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N
VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

SEMINAARI SUOMEN OIKEUSLAITOKSELLE

Järjestäjät: ERA yhteistyössä Suomen tuomioistuinviraston kanssa
Euroopan komission puolesta

Rahoitus: Euroopan Unioni
Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715
Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa
kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida
katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

1

AIHEET

- Tilaisuuden tarkoituksena tarjota hyödyllistä käytännön koulutusta tuomareille verkkotietokantojen käytöstä ja ominaisuuksista
 - Curia
 - The Directorate-General for Competition (DG COMP)
 - EUR-Lex
- Komission tutkimus valtiontukisääntöjen ja kansallisten tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanosta
 - Suomen maaraportti
 - Jäsenvaltioiden oikeuskäytäntöä koskeva tietokanta

© CASTRÉN & SNELLMAN

2

2

1

CURIA

3

CURIA

- Sisältää tietoa unionin tuomioistuimesta (EUT), unionin yleisestä tuomioistuimesta (EUYT) sekä virkamiestuomioistuimesta
- Sisältää runsaasti EU:n oikeuskäytäntöä:
 - Ratkaistut asiat
 - Ratkaistut asiat, joita ei ole julkaistu oikeustapauskokoelmassa
 - Julkisiamiehen ratkaisuehdotukset
 - Vireillä olevat asiat
- Sisältää myös lehdistötiedotteita ja uutisia ajankohtaisista ratkaisuista ja asioista

4

- [illegible]

6

Asiodien käsittelyvaihe	☒ Kaikki asiat	☐ Ratkaistut asiat	☐ Vireillä olevat asiat
Tuomioistuim	☒ Kaikki	☒ Unionin tuomioistuim	
		☒ Unionin yleinen tuomioistuim	
		☒ Virkamiesttuomioistuim	
Asian numero		(esim. C-17/05; 17/05)	
Asianosaisten nimet			
Asiakirjat		Kaikki	...
Kyseessä olevat kansallisen oikeuden säännökset			
Kyseessä olevat kansainvälisen oikeuden säännökset			
ECLI-tunnus		ECLUEU:	
Tekstihakui			
Aikaväli tai päivämäärä		Julkaisuspäivä	▼
	☒ alkaen		päättyen (pp/kk/vvvv)
	☐ viimeiset 8 päivää	☐ viimeinen kuukausi	☐ viimeinen vuosi
	☐ päivämäärä		(pp/kk/vvvv)
Aihe			...
Oikeudenkäynti ja ratkaisu			...
Vitaukukset oikeuskäytäntöön ja lainsäädäntöön	☒ Haie	☐ perusteluista	☐ tuomiolauselmaasta
		☐ ratkaisuehdotuksesta	
	Lupika	Numero	Vuosi
	Direktiivi ▼		Liite
			Artikla
	Kohta	Alakohta	Kirjain
Aiheunkainen hakemisto			...
Ratkaisukokooppao	☒ Uloia haku vanhaan/uuteen hakemistoon		
Esittelevä tuomari			...
Julkisapiesimes			...
Ennakkoratkaisupyyntöön alkuperävaltio			...
Todistusvoimainen kieli	☒ Oikeudenkäyntikieli	☐ Ratkaisuehdotuksen kieli	
			...

© CASTRÉN & SNELLMAN

7

Ratkaisu:

© CASTRÉN & SNELLMAN

8

4

DG COMP

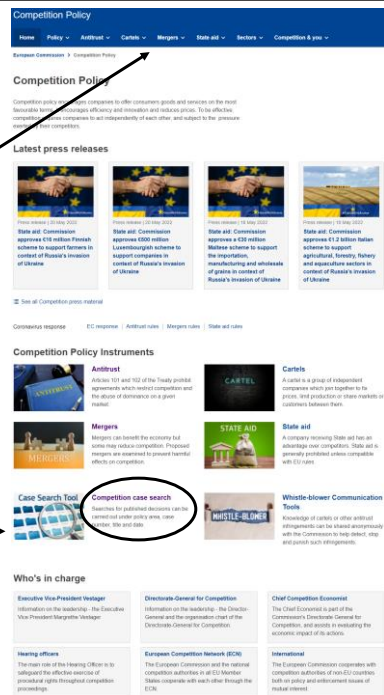

DG COMP

- Komission kilpailun pääosasto, joka vastaa EU:n kilpailupolitiikasta ja valvoo yhdessä jäsenvaltioiden kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa EU:n kilpailusääntöjen noudattamista
- Lisäksi kilpailun pääosasto vastaa ensisijaisesti kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta
- Julkaisee lehdistötiedotteita ajankohtaisista kilpailupolitiikkaa koskevista asioista ja ratkaisuksista
- Sisältää myös toimialakohtaista tietoa EU:n kilpailupolitiikasta (esim. energia, ympäristö, maatalous, finanssipalvelut, postilaitokset, liikenne jne.)
- Sisältää oikeuskäytäntöhaun:
 - Kilpailu
 - Yrityskauppa- ja valvonta
 - Kartellit
 - Valtiontuet

DG COMP:N ETUSIVU

- **DG Comp:**
- Etusivun vetovalikoista pääsee haluamansa aihealueen yksityiskohtaisille sivuille, muun muassa:
 - EU:n kilpailupolitiikka
 - Kilpailu
 - Kartellit
 - Yrityskauppavalvonta
 - Valtiontuet
 - Toimialakohtaista tietoa
- Kilpailun pääosaston uusimmat lehdistötiedotteet
- Alhaalla pääsy muun muassa oikeuskäytäntöhakuun
- Alhaalla myös lisätietoa DG COMP:n organisaatiosta

© CASTRÉN & SNELLMAN

11

OIKEUSKÄYTÄNTÖHAKU

- **Oikeuskäytäntöhauun** avulla voi hakea komission päätöksiä koskien kilpailua, kartelleja, yrityskauppavalvontaa ja valtiontukia
- Päätöksiä voi hakea muun muassa:
 - Asian numerolla
 - Asianosaisten nimillä
 - Päätöksen päivämäärän perusteella
 - Toimialaluokituksen perusteella (NACE-koodi)

© CASTRÉN & SNELLMAN

12

EUR-LEX

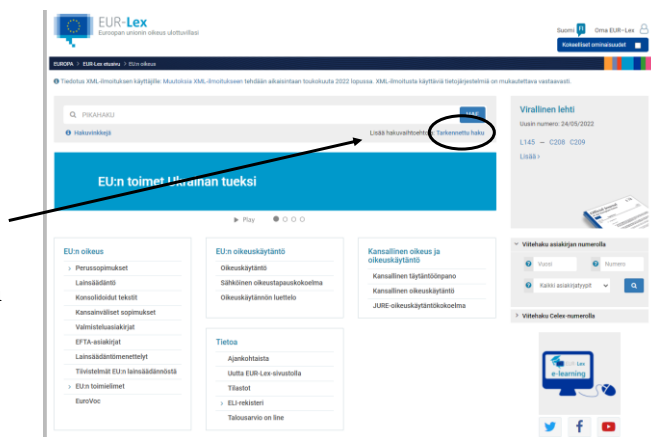

- EU:n lainsäädännön ja muiden julkisten asiakirjojen virallinen verkkosivusto
- EU:n oikeudellinen portaali sisältäen muun muassa:
 - EU:n virallinen lehti
 - EU:n perussopimukset
 - Voimassa oleva lainsäädäntö
 - Valmisteilla oleva lainsäädäntö
 - Lainsäädäntömenettelyt
 - Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä
- Julkaistaan EU:n virallisilla kielillä
- Maksuton

EUR-LEXIN ETUSIVU

- EUR-Lex:
- Etusivun yläreunassa pikahaku, jonka avulla voi hakea muun muassa:
 - EU:n lainsäädäntöä
 - EU:n oikeuskäytäntöä
 - Muita julkisia asiakirjoja
- Lisäksi pääsy tarkennettuun hakuun
- Lisätietoa EU:n oikeudesta, EU:n oikeuskäytännöstä, kansallisesta oikeudesta ja oikeuskäytännöstä sekä ajankohtaisia julkaisuja

TARKENNETTU HAKU

- **Tarkennettu haku** mahdollistaa EU:n lainsäädännön, EU:n oikeuskäytännön ja muiden julkisten asiakirjojen haun eri ominaisuuksia hyödyntäen
- Asiakirjoja voi hakea muun muassa:
 - Vapaavalintaisella tekstillä
 - Asiakirjaviitteen perusteella
 - Asiakirjan laatijan mukaan
 - Päivämäärän tyypin ja yksittaisen päivämäärän tai tietyn aikavälin perusteella
 - Aihealueen ja toimialan perusteella

© CASTRÉN & SNELLMAN

17

VAPAAVALINTAINEN TEKSTIHAKU

- Asiakirjojen hakemisessa on suositeltavaa hyödyntää vapaavalintaista tekstihakua
 - Hakukone löytää kaikki asiakirjat, joissa esiintyvät tekstihaussa käytetyt hakusanat
- Hyödyntäessä vapaavalintaista tekstihakua, tulee muistaa Boolean operaattorit, jotka sisältyvät EUR-Lexin tarkennettuun hakuun:
 - Boolean operaattoreilla tarkoitetaan AND, OR ja NOT lyhenteitä, joita käytetään hakusanojen yhdistämisessä
- Lisäksi voi käyttää tähtimerkkiä hakusanan perässä:
 - Tähtimerkillä katkaistaan sana tietystä kohdasta, jolloin hakukone löytää kaikki asiakirjat, joissa esiintyvät hakusanan kaikki sanamuodot
- Lisäksi voi käyttää heittomerkkejä hakusanan ympärillä:
 - Tällöin hakukone löytää kaikki asiakirjat, joissa esiintyy heittomerkkien välissä oleva hakusana täsmällisessä kirjoitusmuodossaan
- Esim. **yllä olevassa esimerkissä** hakukone löytää kaikki asiakirjat, joissa esiintyvät sanat *valtiontuki* ja *kilpailuvastainen* eri sanamuodoissaan
 - Esim. *valtiontuen*, *valtiontukea*, *valtiontuki*, *kilpailuvastaisuus*, *kilpailuvastaisesti*, *kilpailuvastainen* jne.

© CASTRÉN & SNELLMAN

18

18

HAKUTULOKSET

- Hakutuloksia on mahdollista suodattaa vielä haun jälkeenkin
- Hakutuloksia voi suodattaa muun muassa:
 - Asiakirjan vuoden mukaan
 - Asiakirjan tyypin mukaan
 - Asiakirjan laatijan mukaan
 - Menettelyn tyypin mukaan

The screenshot shows a search interface with a left sidebar for filters and a main area for search results. The filters include:

- Asiakirjan mukaan** (By document): 2022 (2), 2021 (2139), 2020 (2139), 2019 (2139).
- Asiakirjan tyypin mukaan** (By document type): Eri oikeus ja oikeuskäytäntö (75037), Lainsäädäntö (21929), Keskustelu ja tiedotus (27479), Pöytäkirjat (1972), Kansainväliset sopimukset (1235), Vainauskäsittely (137326), Kansainvälinen oikeus (137326), Oikeuslaitosten toiminta (137326), Oikeuslaitosten toiminta (137326), Oikeuslaitosten toiminta (137326), Oikeuslaitosten toiminta (137326).
- Asiakirjan laatijan mukaan** (By author): Euroopan parlamentti (23348), Euroopan parlamentti (23348), Euroopan unionin neuvosto (23348), Euroopan unionin neuvosto (23348), Euroopan unionin neuvosto (23348).
- Menettelyn tyypin mukaan** (By procedure type): Terveystieteiden tutkimus (137326), Terveystieteiden tutkimus (137326), Terveystieteiden tutkimus (137326), Terveystieteiden tutkimus (137326), Terveystieteiden tutkimus (137326).

The search results on the right show several entries, each with a title, date, and a link to the document. The first entry is titled "Euroopan parlamentti ja neuvoston päätös (EU) 2022/591, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2022, vuoteen 2030 ulottuvasta yleisestä..." and the second entry is titled "Euroopan parlamentti ja neuvoston päätös (EU) 2022/543, annettu 6 päivänä huhtikuuta 2022, makrotaloudellisen rahotuksen myöntämisestä...".

© CASTRÉN & SNELLMAN

TUTKIMUS VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN JA KANSALLISTEN TUOMIOISTUINTEN PÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

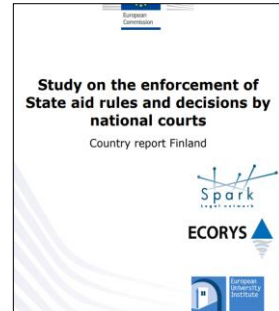
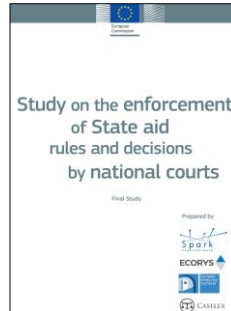

© CASTRÉN & SNELLMAN

TUTKIMUS VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN JA KANSALLISTEN TUOMIOISTUINTEN PÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

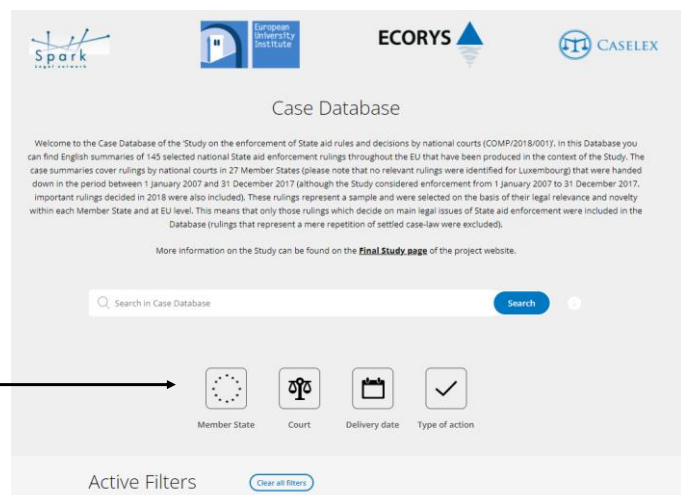
- Komissio julkaisi EU:n valtiontukisääntöjä koskevien kansallisten oikeustapausten tutkimuksen elokuussa 2019 (COMP/2018/001)
 - Tutkimuksen tekivät Spark Legal Network, European University Institute, Ecorys ja Caselex yhteistyössä jäsenvaltioiden valtiontukiasiantuntijoiden ja komission kilpailun pääosaston kanssa
- Tutkimus sisältää laajan katsauksen siitä, miten EU:n jäsenmaiden tuomioistuimet ovat soveltaneet valtiontukisääntöjä vuosina 2007-2018
 - Tutkimusta täydentää valikoima vuoden 2018 keskeisistä ratkaisuista
- Castrén & Snellman osallistui tutkimukseen laatimalla Suomen maaraportin ja selvitti komissiolle Suomen valtiontukia koskevan oikeuskäytännön
- Tutkimus löytyy Euroopan unionin julkaisutoimiston kotisivuilta ja tutkimuksen kotisivuilta
- Jäsenvaltioiden maaraportit löytyvät vastaavasti tutkimuksen kotisivuilta

JÄSENVALTIOIDEN OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ KOSKEVA TIETOKANTA

- Tutkimuksen kotisivuilta löytää myös jäsenvaltioiden oikeuskäytäntöä koskevan tietokannan
 - Tietokanta sisältää englanninkieliset yhteenvedot 145 kansallisista valtiontukia koskevasta päätöksestä EU:n jäsenvaltioissa, jotka on otettu mukaan tutkimukseen (esim. Suomen osalta 5 KHO:n päätöstä)
- Päätöksiä voi hakea muun muassa:
 - Hakusanan perusteella
 - Jäsenvaltion mukaan
 - Tuomioistuimen mukaan
 - Antopäivämäärän mukaan
 - Menettelyn perusteella

23

Rahoitus: Euroopan Unioni

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

© CASTRÉN & SNELLMAN

24

24

Elisa Fagerström

Vähämerkityksisestä tuesta annettu asetus ja yleinen ryhmäpoikkeusasetus

Rahoitus: Euroopan Unioni

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

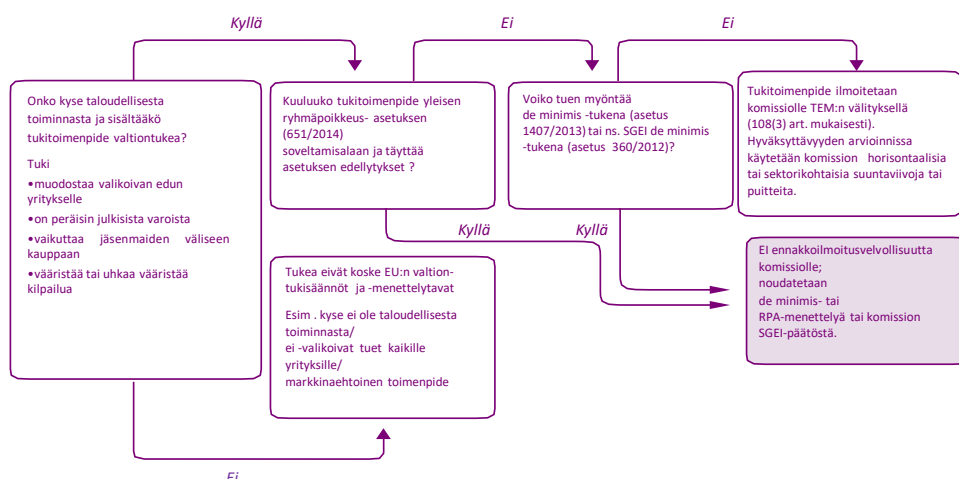

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Valtiontukien hyväksyttävyyssperusteet

- Jos valtiontuen kriteerit täyttyvät, tukea ei saa myöntää ilman komission hyväksyntää (SEUT 108 art. 3 kohta).
- Merkittäviä **poikkeuksia** ennakoilmoitusvelvollisuudesta:
 - 1) De minimis- eli **vähämerkityksinen** tuki (1407/2013)
 - 2) Yleinen **ryhmäpoikkeusasetus** (651/2014, 'RPA')
 - 3) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut, ns. **SGEI** (SEUT106(2) artikla)

Onko tuki ilmoitettava komissiolle?

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on EU:n valtiontukisääntelyn koordinaatioviranomainen Suomessa. Kaikkien viranomaisten (pl. MMM:n hallinnonala) valtiontuki-ilmoitukset tukiohjelmista tai yksittäisistä tuista toimitetaan komissiolle TEM:n välityksellä.

Vähämerkityksisestä tuesta annettu asetus 1407/2013

erityisasiantuntija Elisa Fagerström
Työ- ja elinkeinoministeriö

Vähämerkityksisestä tuesta annettu asetus 1407/2013 (De minimis –asetus)

Yleistä (1)

- Vähämerkityksellinen tuki:
 - ei vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun.
 - ei ilmoitus- eikä raportointivelvollisuutta komissiolle.
- Vähämerkityksisen tuen **enimmäismäärä**
 - yhdelle yritykselle enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana. Viranomainen selvittää ennen tuen myöntämistä.
 - em. raja lasketaan **kaikki eri viranomaisten** yritykselle myöntämät de minimis –tuet.
 - enimmäismäärää seurataan ”yhden yrityksen” tasolla, **konsernin** tuet lasketaan yhteen.
- Asiakirja-aineisto on säilytettävä 10 vuoden ajan.

Yleistä (2)

- Soveltamisalarajaukset, jotka tulee selvittää ennen tuen myöntämistä.
- Tukea saa myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle (paitsi lainat ja takaukset).
- Tuen **kasautuminen**: jos samaan hankkeeseen myönnetään myös muuta valtiontukea (esim. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan), tulee tukiviranomaisen huolehtia, että enimmäistukitasoja noudatetaan.

Mille toimialoille ei voi myöntää de minimis -tukea:

1. kalastus- ja vesiviljelyalalla toimiville yrityksille;
2. maataloustuotteiden alkutuotannon alalla toimiville yrityksille;
3. maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille
4. kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin eli tukea, joka liittyy suoraan vientimääriin, jakeluverkon perustamiseen ja toimintaan tai muihin vientitoimintaan liittyviin juokseviin kustannuksiin;
5. tukea, jolla suositaan kotimaisia tuotteita tuontituotteiden kustannuksella.

Enimmäismäärää seurataan ”yhden yrityksen” tasolla

- Yritykset katsotaan ”yhdeksi yritykseksi” ja niiden saamat de minimis -tuet lasketaan yhteen, jos yritysten välillä on vähintään yksi seuraavista suhteista:
 1. yrityksellä on enemmistö toisen yrityksen osakkeenomistajien tai jäsenten äänimäärästä;
 2. yritys on oikeutettu asettamaan tai erottamaan toisen yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenten enemmistön;
 3. yrityksellä on oikeus käyttää määräysvaltaa toisessa yrityksessä tämän kanssa tehdyn sopimuksen taikka tämän perustamiskirjan, yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen määräyksen nojalla;
 4. toisen yrityksen osakkeenomistajana tai jäsenenä olevan yrityksen hallinnassa on toisen yrityksen muiden osakkeenomistajien tai jäsenten kanssa tehdyn sopimuksen nojalla yksin enemmistö kyseisen yrityksen osakkeenomistajien tai jäsenten äänimäärästä.

- Lähtökohta on, että jos yritys on esimerkiksi enemmistöomistuksen tai muunlaisen määräysvallan kautta sidossuhteessa toiseen yritykseen, tarkastellaan yritystä ”yhtenä yrityksenä”.
 - Esimerkiksi konsernitasolla emo- ja tytäryhtiöitä käsitellään de minimis -tuen näkökulmasta yhtenä yrityksenä ja niiden saamat tuet lasketaan yhteen.
- Vastaavasti myös yrityksen eri toimipisteitä käsitellään de minimis -tukea myönnettäessä yhtenä yrityksenä.
 - Niin sanotut franchise-yritykset katsotaan puolestaan itsenäisiksi tuen saajiksi, joille de minimis -tukea voidaan myöntää erikseen.
- Jos tuen hakijana on puolestaan välittäjäorganisaatio, joka vain siirtää saamansa tuen eteenpäin saamatta siitä itse taloudellista hyötyä, lasketaan de minimis -tuen määrä jokaiselle tuen lopulliselle saajalle erikseen. Tilanteesta riippuen tuen lopullinen saaja voi olla joko välittäjäorganisaatio tai tuetut yritykset.

Esimerkki yhden yrityksen määritelmästä

Henkilö H omistaa yhtiöiden A ja B osakkeista 100% ja yhtiön C osakkeista 39%. Yhtiöillä ei ole keskinäisiä omistussuhteita.

→ De minimis -asetuksen kannalta yhtiöt A ja B ovat yksi yhtiö.

→ Yhtiön C osalta on arvioitava, käyttääkö H määräysvaltaa yhtiössä. Jos ei, yhtiö C ei ole osa A:n ja B:n muodostamaa yhden yrityksen kokonaisuutta.

Mitä tarkoitetaan kolmen vuoden jaksolla?

- De minimis -tukea myönnettäessä tukiviranomaisen on määritettävä yritykselle kolmen vuoden ajanjaksolla myönnetyn de minimis -tuen määrä sen varmistamiseksi, ettei tuki ylitä 200 000 euroa.
- **Kolmen vuoden jaksolla tarkoitetaan käytännössä yrityksen nykyistä ja kahta edellistä verovuotta.**
 - ➡ Verovuoden muodostaa se tai ne tilikaudet, jotka päättyvät kalenterivuoden aikana.
- **Kolmen vuoden jakso alkaa sinä verovuotena, kun viranomainen on ensimmäisen kerran myöntänyt tukea yritykselle; merkitystä ei ole tuen maksatuspäivämäärällä.**
 - Koska de minimis -tuen määritelmä on ajassa liikkuva käsite, tilaa ”de minimis -kiintiöstä” voi vapautua vuosittain riippuen tuen myöntämisaikakohdasta.

Tuen määrä ja muoto

- De minimis -asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jonka osalta on mahdollista laskea etukäteen tarkka bruttoavustusekvivalentti tarvitsematta tehdä riskinarviointia ➡ **läpinäkyvä tuki**
- Läpinäkyviä tukimuotoja ovat esimerkiksi suorat avustukset sekä lainat ja takaukset tietyin edellytyksin.
- Sitä vastoin esimerkiksi pääomapanoksista koostuvaa tukea tai oman pääoman ehtoista riskirahoitusta ei katsota lähtökohtaisesti läpinäkyväksi tueksi, ellei pääomapanoksen määrä jää alle de minimis -rajan.
 - Tämä siksi, koska tuen myöntämishetkellä ei voida luotettavasti arvioida, tuottaako sijoitus voittoa vai menetetäänkö se mahdollisesti kokonaan.

- De minimis -kynnysarvoa tarkasteltaessa tuen määrä ilmaistaan bruttolukuina (ennen veroja). Yksinkertaisimmillaan yhdessä erässä maksettavan avustuksen määrä on sama kuin tuen bruttomäärä.
- Jos tuki sitä vastoin maksetaan useammassa erässä tai se myönnetään lainoina tai takauksina, tuen määrä diskontataan myöntämishetken arvoonsa käyttäen hyväksi komission asettamaa viitekorkoa.
- Vuoden 2020 lokakuun lopulla annettiin yleisen de minimis –asetuksen soveltamista koskeva Unionin tuomioistuimen ratkaisu (Unionin tuomioistuimen tuomio [kahdeksas jaosto], 28.10.2020, asia C 608/19). Ratkaisusta käy ilmi, että de minimis –asetuksen rinnalla voidaan soveltaa kansallisia hallinto-oikeudellisia menettelysäännöksiä siltä osin kuin asetuksessa ei ko. asiasta säädetä:
 - Tuomioistuin katsoi, että de minimis –tukea hakenut yritys voi tuen myöntämiseen saakka päättää, että haettua rahoitusta pienennetään tai että jo saaduista aikaisemmista tuista luovutaan kokonaan tai osittain, jotta 200.000 euron enimmäismäärä ei ylitä.

13

Komission asetukset (EU) N:o 651/2014 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus)

erityisasiantuntija Elisa Fagerström
Työ- ja elinkeinoministeriö

14

JOHDANTO

- Komission asetus (EU) N:o 651/2014 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) muodostaa merkittävän poikkeuksen yleisestä säännöstä, jonka mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle uuden tuen myöntämistä koskevista suunnitelmista ennen niiden toteuttamista, edellyttäen että tietyt ennalta määritellyt edellytykset täyttyvät.
- Huomioon tulee kuitenkin ottaa, että tukiviranomaisen tulee julkaista ilmoitus tukiohjelmasta komissiolle komission sähköisen järjestelmän kautta.
- Yleinen ryhmäpoikkeusasetus muodostuu yleisistä edellytyksistä, jotka koskevat kaikkia tukia sekä erityisistä edellytyksistä, jotka ovat tukikohtaisia.

- Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisala on laaja:
 - pk-yritysten tuet, palkkatuki
 - TKI-tuet, koulutustuki, kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistäminen
 - ympäristönsuojelu- ja energia
 - aluetuet, sosiaalinen kuljetustuki, laajakaistainfra
 - lentoasemat ja satamat, urheilu-infra, paikallinen infra
- RPA:n mukaisia tukia ovat esimerkiksi kaikki Business Finlandin TKI-tuet, ELY:jen yritystuet ja maaseudun yritystuet, useimmat energia-alan tuet, energiaverotuet

Ryhmäpoikkeusasetus pähkinänkuoressa

Ryhmäpoikkeusasetus pähkinänkuoressa	
Yleiset soveltamisedellytykset	Artiklat 1-12
<u>Soveltamisalarajaukset</u> -Maatalous- kalastus ja vesiviljely -Vientituki -Vaikeuksissaolevat yritykset -Deggendorf-ehto -Suuret tuet ja tukiohjelmat	-Artikla 1, 3 kohta -Artikla 1, 2 kohta -Artikla 1, 4 kohdan c alakohta - Artikla 1, 4 kohdan a-alakohta - Artikla 1, 2 kohta ja artikla 4
Tuen läpinäkyvyys	Artikla 5
Tuen kannustava vaikutus	Artikla 6
Tukikelpoiset kustannukset ja tukitasot	Artikla 7
Tuen kasautuminen	Artikla 8
Isojen tukien julkaisuvelvoite ja tietojen toimittaminen komissiolle 20 työpäivän kuluessa tuen käyttöönnotosta	Artikla 9, artikla 11
Tukimuotokohtaiset artiklat	Artiklat 13-56

17

Yleiset edellytykset (1/3):

Soveltamisala (1 artikla):

1. Alueellinen tuki;
2. pk-yrityksille myönnettävä investointituki, toimintatuki ja tuki pk-yritysten rahoituksensaantiin;
3. ympäristönsuojeluun myönnettävä tuki;
4. tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävä tuki;
5. koulutustuki;
6. epäedullisessa asemassa olevien tai alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työhönottoon ja työllistämiseen myönnettävä tuki;
7. tuki tiettyjen luonnonmullistusten aiheuttaman vahingon korvaamiseksi;
8. sosiaalinen kuljetustuki syrjäisten seutujen asukkaiden hyväksi;
9. tuki laajakaistainfrastruktuureille;
10. tuki kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen;
11. tuki urheiluinfrastruktuurille ja monikäyttöiselle vapaa-ajan infrastruktuurille;
12. tuki paikallisille infrastruktuureille;
13. tuki alueellisille lentoasemille;
14. tuki satamille;
15. tuki Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeille; ja
16. InvestEU-rahastosta tuettuihin rahoitustuotteisiin liittyvä tuki.

18

Yleiset edellytykset (2/3)

- Soveltamisalan ulkopuolella:
 - tietyt toimialat (esim. maatalouden alkutuotanto, vientituki)
 - **vaikeuksissa olevat yritykset tietyin poikkeuksin (COVID-19 –poikkeus merkittävimpänä)**
 - yritykset, joita maksamaton takaisinperintämääräys (Deggendorf –ehto)
 - toimenpiteet, jossa tuen myöntämisen ehtona tuensaajan pääasiallinen sijoittautuminen jäsenvaltioon
 - **suuret tuet:** Asetuksen 4 sisältää ilmoituskynnysarvot, jolloin asetus ei enää sovellu tukeen, vaan tuesta tulee tehdä ennakkoilmoitus komissiolle.
- Asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jonka osalta on mahdollista laskea etukäteen tarkka bruttoavustusekvivalentti tarvitsematta tehdä riskinarviointia ("läpinäkyvä tuki").

Yleiset edellytykset (3/3)

- Tuella tulee olla kannustava vaikutus: Tuella katsotaan olevan kannustava vaikutus, jos tuensaaja on jättänyt kirjallisen tukihakemuksen ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista.
- Tukien kasautuminen: jos eri tuet kohdistuvat samoihin kustannuksiin, enimmäistukitasot eivät saa ylittyä.
- Tuen läpinäkyvyys: jäsenvaltion on julkaistava tiedot jokaisesta yli 500 000 euron suuruisen yksittäisen tuen myöntämisestä (erityissäännöt verotuksessa). Tiedot julkaistaan täällä:
<https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/home/>
- Raportointi ja valvonta: tukiviranomaisen on tehtävä jälki-ilmoitus komissiolle 20 työpäivän kuluessa tukiohjelman voimaantulosta/tuen myöntämisestä sekä tukimenojen vuosiraportointi komissiolle (TEM:n kautta)
- Asiakirja-aineisto on säilytettävä 10 vuoden ajan.

Tukimuotokohtaiset artiklat

Esimerkkinä tutkimus- ja kehityshankkeisiin myönnettävä tuki (25 artikla)

1. Tutkimus- ja kehityshankkeisiin, myös Horisontti 2020 -ohjelman tai Horisontti Eurooppa -ohjelman nojalla huippuosaamismerkin saaneisiin tutkimus- ja kehityshankkeisiin, ja yhteisrahoitettuihin tutkimus- ja kehityshankkeisiin sekä tapauksen mukaan yhteisrahoitettuihin tiimiytämistöihin myönnettävä tuki on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvaa, ja se vapautetaan perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta edellyttäen, että se täyttää tässä artikkelissa ja I luvussa säädetyt edellytykset.

2. Tutkimus- ja kehityshankkeen tuetun osan on kuuluttava kokonaan vähintään yhteen seuraavista luokista:

- a) perustutkimus;
- b) teollinen tutkimus;
- c) kokeellinen kehittäminen;
- d) Toteutettavuustutkimukset.

3. Tutkimus- ja kehityshankkeiden tukikelpoiset kustannukset eritellään seuraavien tutkimus- ja kehitystyon luokkien mukaisesti:

- a) henkilöstökustannukset: tutkijat, teknikot ja muu tutkimustoimintaa avustava henkilöstö siltä osin kuin henkilöstö toimii hankkeen parissa;
- b) välineiden ja laitteiden kustannukset siltä osin kuin ja siltä ajalta kun niitä on käytetty hankkeessa. Jos tällaisia välineitä ja laitteita ei käytetä hankkeen tarpeisiin koko niiden käyttöaikaa, tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat hankkeen keston laskettuna yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan;
- c) rakennusten ja maa-alueiden kustannukset siltä osin kuin ja siltä ajalta kun niitä on käytetty hankkeessa. Rakennusten osalta tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan poistokustannukset, jotka vastaavat hankkeen keston laskettuna yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan. Maa-alueiden osalta tukikelpoisiksi katsotaan liikeloudellisiin ehdoin toteutetun luovutuksen kustannukset tai toteutuneet pääomakustannukset;
- d) ulkopuolisista lähteistä markkinaehtoinen ostetun tai käyttöluvulla hankitun sopimukseen perustuvan tutkimuksen, tietämyksen ja patenttien kustannukset sekä konsultoinnin ja vastaavien palveluiden kustannukset, kun niitä on käytetty yksinomaan hanketta varten;
- e) muut yleiskustannukset ja toimintakustannukset, mukaan lukien suoraan hankkeesta aiheutuvat materiaalien, tarvikkeiden ja vastaavien tuotteiden kustannukset.

4. Toteutettavuustutkimusten tukikelpoisia kustannuksia ovat tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset.

5. Tuensaajakohtainen tuki-intensiteetti voi olla enintään:

- a) 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, kun on kyse perustutkimuksesta;
- b) 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, kun on kyse teollisesta tutkimuksesta;
- c) 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, kun on kyse kokeellisesta kehittämisestä;
- d) 50 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, kun on kyse toteutettavuustutkimuksista.

6. Teollisen tutkimuksen ja kokeellisen kehittämisen tuki-intensiteettiä voidaan korottaa seuraavasti siten, että tuki-intensiteetti on enintään 80 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista:

- a) 10 prosenttiyksikköä keski suurten yritysten tapauksessa ja 20 prosenttiyksikköä pienten yritysten tapauksessa;
- b) 15 prosenttiyksikköä, jos yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:
 - i. hankkeeseen liittyy todellista yhteistyötä sellaisten yritysten välillä, joista vähintään yksi on pk-yritys, tai se toteutetaan vähintään kahdessa jäsenvaltiossa, tai jäsenvaltiossa ja ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevassa valtiossa, eikä mikään yksittäinen yritys vastaa enemmästä kuin 70 prosentista tukikelpoisista kustannuksista, tai yrityksen ja yhden tai useamman tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaation välillä siten, että jälkimmäiset kantavat vähintään 10 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista ja niillä on oikeus julkaista omat tutkimustuloksensa;
 - ii. hankkeen tuloksia levitetään laajasti konferensseissa, julkaisuissa, avoimissa tietokannoissa tai vapaan tai avoimen lähdekoodin ohjelmiston kautta.

7. Toteutettavuustutkimusten tapauksessa tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttiyksikköä keski suurten yritysten ja 20 prosenttiyksikköä pienten yritysten osalta.

Esimerkkinä TKI –toiminta (25 artikla)

I. Miten tuki kohdennetaan:

- a) Kuuluttava yhteen seuraavista luokista (luokkien määritelmät löytyvät asetuksen 2 artiklasta)
 - perustutkimus;
 - teollinen tutkimus;
 - kokeellinen kehittäminen;
 - toteutettavuustutkimukset.
- b) tukikelpoiset kustannukset: Lueteltuna artiklan 3 kohdassa

II. Mikä on tuen enimmäistukitaso

- Kohta 5. Kohdan 6 mukaan voidaan korottaa. (Esimerkiksi teollisen tutkimuksen perusteella annettava enimmäistuki pienelle yritykselle on 70 %:a).

Esimerkkinä ympäristönsuojeluun myönnettävä tuki (36 artikla)

1. Investointituki, jonka ansiosta yritykset voivat ylittää ympäristönsuojelua koskevat unionin normit tai unionin normien puuttuessa parantaa ympäristönsuojelun tasoa, on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuva, ja se vapautetaan perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta edellyttäen, että se täyttää tässä artiklassa ja I luvussa säädetyt edellytykset.
2. Investoinnin on täytettävä yksi seuraavista edellytyksistä:
 1. sen on mahdollistettava, että tuensaaja voi parantaa toimintansa ympäristönsuojelun tasoa ylittämällä sovellettavat unionin normit riippumatta siitä, onko voimassa velvoittavia kansallisia normeja, jotka ovat tiukempia kuin unionin normit;
 2. sen on mahdollistettava, että tuensaaja voi parantaa toimintansa ympäristönsuojelun tasoa unionin normien puuttuessa.
3. Tukea ei saa myöntää, jos investoinnit toteutetaan sen varmistamiseksi, että yritykset noudattavat jo hyväksytyjä unionin normeja, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan.
4. Edellä 3 kohdasta poiketen tukea voidaan myöntää:
 - hyväksytyjen unionin normien mukaisen, maantie-, rautatie-, sisävesi- ja meriliikenteessä käytettävän uuden kuljetuskaluston hankintaan edellyttäen, että hankinta suoritetaan ennen kyseisten normien voimaantuloa ja niitä ei sovelleta velvoittaviksi muuttumisen jälkeen jo ennen kyseistä päivää ostettuihin ajoneuvoihin;
 - maantie-, rautatie-, sisävesi- ja meriliikenteessä käytettävien nykyisten kuljetusvälineiden jälkiasennuksiin edellyttäen, että unionin normit eivät olleet vielä voimassa kyseisten kuljetusvälineiden käyttöönottopäivänä ja niitä ei sovelleta velvoittaviksi muuttumisen jälkeen taannehtivasti kyseisiin ajoneuvoihin.

5. Tukikelpoisia kustannuksia ovat ylimääräiset investointikustannukset, jotka ovat tarpeen sovellettavien unionin normien ylittämiseksi tai ympäristönsuojelun tason parantamiseksi unionin normien puuttuessa. Ne määritetään seuraavasti:

- kun ympäristönsuojeluun tehtävistä investoinneista aiheutuvat kustannukset voidaan yksilöidä kokonaisinvestointikustannuksista erilliseksi investoinniksi, tukikelpoisia kustannuksia ovat nämä ympäristönsuojeluun liittyvät kustannukset;
 - kaikissa muissa tapauksissa ympäristönsuojeluun investoinnista aiheutuvat kustannukset yksilöidään vertaamalla samankaltaiseen, vähemmän ympäristöystävälliseen investointiin, joka olisi realistisesti tehty ilman tukea. Näiden investointien kustannusten välinen ero ilmaisee ympäristönsuojeluun liittyvät kustannukset, jotka ovat tukikelpoisia kustannuksia.
 - Tukikelpoisia eivät ole kustannukset, jotka eivät liity suoraan korkeamman ympäristönsuojelun tason saavuttamiseen.
6. Tuki-intensiteetti saa olla enintään 40 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.
 7. Tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttiyksikköä, kun on kyse keskisuurille yrityksille myönnettävästä tuesta, ja 20 prosenttiyksikköä, kun on kyse pienille yrityksille myönnettävästä tuesta.
 8. Tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 15 prosenttiyksikköä perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaiset edellytykset täyttävillä tukialueilla sijaitsevien investointien tapauksessa ja 5 prosenttiyksikköä perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaiset edellytykset täyttävillä tukialueilla sijaitsevien investointien tapauksessa.

II. Tukimuotokohtaiset artiklat : Yleinen lukuohje: Esimerkkinä ympäristön suojeluun myönnettävä tuki (36 artikla)

I. Miten tuki kohdennetaan (investointituki):

- sen on mahdollistettava, että tuensaaja voi parantaa toimintansa ympäristönsuojelun tasoa ylittämällä sovellettavat unionin normit riippumatta siitä, onko voimassa velvoittavia kansallisia normeja, jotka ovat tiukempia kuin unionin normit;
- sen on mahdollistettava, että tuensaaja voi parantaa toimintansa ympäristönsuojelun tasoa unionin normien puuttuessa.
- Tukikelpoiset kustannukset kohta 5

II. Mikä on tuen enimmäistukitaso

- Yleisesti 40 %:a, korotukset: Pienet yritykset: 60%:a tukikelpoisista kustannuksista, keski-suuret yritykset: 50%:a.

III. Mikä on pk-yritys

- Keski-suuri yritys: vähemmän kuin 250 työntekijää ja vuosiliikevaihto enintään 50 MEUR ja/tai taseen loppusumma max 43 MEUR
- Pieni yritys: max 50 työntekijää ja vuosiliikevaihto ja/tai taseen loppusumma max 10 MEUR

Yhteenvetoa (1)

1. De minimis –asetus

- Joustava: tuki mihin tahansa yrityksen kustannuksiin millä tahansa tukitasolla
- Ei jälkikäteisilmoitusta tai raportointia komissiolle
- Huomioitava kaikkien viranomaisten myöntämät de minimis –tuet (viranomaisen tulee selvittää tuensaajalta tämä ennen tuen myöntämistä)

2. Ryhmäpoikkeusasetus

- Tukikelpoiset kustannukset ja tukitasot määritelty tarkasti asetuksen yleisissä ja erityisissä edellytyksissä
- Soveltuu myös yli 200 000 euron tukiin
- Jälkikäteisilmoitus ja tukimenojen vuosiraportointi komissiolle. Komission jälkivalvonta otannan perusteella.

Yhteenvetoa (2)

- Riskitilanteita valtiontukien myöntämisessä mm.:
 - ✓ tuki vaikeuksissa olevalle yritykselle;
 - ✓ kannustavan vaikutuksen puuttuminen;
 - ✓ tukien kasautumisen valvonta ja seuranta;
 - ✓ toimintatuen myöntäminen (tämä on hyvin poikkeuksellista valtiontukisäännöissä);
 - ✓ Ilmoitus- ja raportointivastuun tiedostaminen.

Lisää tietoa
[www.tem.fi/eu-n-](http://www.tem.fi/eu-n-valtiontukisaantely)
valtiontukisaantely

Työpajatehtävä

Rahoitus: Euroopan Unioni

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 - SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se heijastaa kuitenkin ainoastaan laatijoidensa näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa sen sisällön käytöstä.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

1

Kertausta I: Valtiontuen käsite

Valtiontuen neljä kumulatiivista kriteeriä:

1. **Julkisten varojen** kanavoiminen **yrityksiin** (taloudellisille toimijoille)
2. **Taloudellinen etu** on **valikoiva** (tuki kohdistuu ja suosii tiettyjä yrityksiä/toimialoja/alueita)
3. **Vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua** (potentiaalinen uhka riittää)
4. **Vaikuttaa jäsenmaiden väliseen kauppaan** (kynnys alhainen)

2

Kertausta I: Valtiontuen käsite

Komission tiedonannot valtiontuen käsitteestä:

- Valtiontuen käsitettä koskeva tiedonanto (2016/C 262/01): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A52016XC0719%2805%29>
- Lisäksi mm.
 - takaustiedonanto (EUVL 2008/C155/10)
 - korkotiedonanto (EUVL 2008/C14/02)
 - SGEI-tiedonanto (2012/C8/02)
- Komission kilpailun pääosaston verkkosivut: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

Kertausta II: Valtiontukien hyväksyttävyyssperusteet

- Jos valtiontuen neljä kriteeriä täyttyvät, tukea ei saa myöntää ilman komission hyväksyntää (SEUT 108 art. 3 kohta).
- Merkittäviä **poikkeuksia** ennakoilmoitusvelvollisuudesta:
 - De minimis- eli **vähämerkityksinen** tuki (1407/2013)
 - Yleinen **ryhmäpoikkeusasetus** (651/2014, 'RPA')
 - Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut, ns. **SGEI** (SEUT106(2) artikla)

Työpajatehtävä

- Työpaja koostuu kolmesta tehtävästä A, B ja C.
- Jakaannutaan pienryhmiin ja valitaan yksi kirjuri kirjaamaan muistiinpanot.
- Käydään jokainen esimerkkitapaus yhdessä läpi lopuksi

Valtiontuen tunnistaminen: tapaus A

- **Kunta on tehnyt seuraavat toimenpiteet koskien kunnan 100 %:sti omistamaa yhtiötä:**
 - Myöntänyt 100 %:n omavelkaisen takauksen yhtiölle. Kunta on myöntänyt takauksen ilman takausmaksua.
 - Kunta on myöntänyt yhden miljoonan pääomituksen yhtiölle perustuen kolmen eri ulkopuolisen toimijan tekemiin laskelmiin. Pitkän aikavälin tuotto-odotus sijoitukselle on eri laskelmien perusteella 3-7 %:a.
 - Oletteko sitä mieltä, että omavelkainen 100 %:n takaus on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea sellaisena kuin sitä on täsmennetty valtiontuen käsitteestä annetussa komission tiedonannossa? Perustelkaa vastauksenne ja viitatkaa vastauksessanne komission tiedonantoon EUVL 2008/C155/10 (takaustiedonanto).
 - Onko takausmaksun perimättä jättäminen mielestänne markkinaehtoinen menettelytapa, perustelkaa vastauksenne. Viitatkaa vastauksessanne komission tiedonantoon EUVL 2008/C155/10 (takaustiedonanto).
 - Arvioikaa, onko yhtiölle myönnetty pääoma markkinaehtojen mukainen. Viitatkaa vastauksessanne valtiontuen käsitettä koskevaan tiedonantoon (2016/C 262/01).

Valtiontuen tunnistaminen: tapaus B

- Kunta hankki palveluita suoramarkkinalla yhtiö A:ltä. Kunta maksoi palveluista 20 miljoonaa, eikä laatinut esiselvitystä palvelun markkinahinnasta tai tehnyt mitään suojaavia toimenpiteitä kilpailun varmistamiseksi.
- Kun otetaan huomioon SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan sellaisena kuin sitä on täsmennetty valtiontuen käsitteestä annetussa komission tiedonannossa kohdassa 93, olisiko julkinen rahoitus, jota yhtiö A sai vastineeksi hankintasopimuksen mukaisista palveluista, todennäköisesti valtiontukea?

Menettelysäännöt: tapaus C

A) Kunta A myöntää RPA:n 25 artiklan nojalla tukea keskikokoisen yrityksen kehityshankkeeseen, jossa tarkoituksena on olemassa olevan tieteellisen tiedon muokkaaminen niin, että kehitetään uusi palvelu markkinoille?

- Onko mahdollista myöntää hankkeelle tukea 70 prosentin tukitasolla?

B) Kunta A on myöntämässä tukea paikallisen yliopiston tutkimukseen, jossa tavoitteena olisi kehittää uudenlainen verkkoviestintätoiminta yhdessä yritysten kanssa ja myydä kehitettyä tuotetta eteenpäin markkinoilla. Onko myönnettävä rahoitus valtiontukea. Mikäli kyllä, mitä menettelytapaa tuen myöntämiseen voitaisiin soveltaa?

Lisää tietoa
[www.tem.fi/eu-n-](http://www.tem.fi/eu-n-valtiontukisaantely)
[valtiontukisaantely](http://www.tem.fi/eu-n-valtiontukisaantely)

Työ- ja elinkeinoministeriö • www.tem.fi

Matthias Keller

Kansallisten tuomareiden rooli

EU:n valtiontukisääntöjen täytäntöönpanossa

- SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan välitön oikeusvaikutus
- Komission ja kansallisten tuomioistuinten rooli
- Korvausvaatimukset ja välitoimet

Tri Matthias Keller

Puheenjohtajana toimiva tuomari / Aachenin hallinto-oikeus

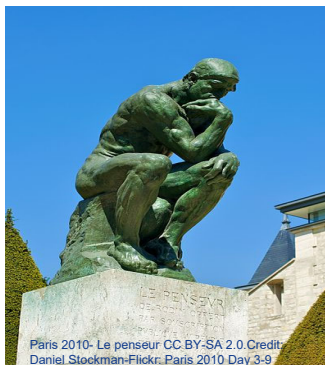

Gefördert von der Europäischen Union Dienstleistungsauftrag DG COMP/2017/015-SI2.778715

Dieses Dokument wurde für die Europäische Kommission erstellt. Es spiegelt jedoch nur die Ansichten der Autoren wider und die Kommission kann nicht für die Verwendung der darin enthaltenen Informationen verantwortlich gemacht werden.

Kansallinen tuomari on (useimmiten ainoa) Euroopan unionin tuomari!

Paris 2010- Le penseur CC-BY-SA 2.0 Credit: Daniel Stockman-Flickr: Paris 2010 Day 3-9

Miksi?

EU:n oikeusjärjestys: perustuu kansallisten ja ”Luxemburgin tuomareiden” yhteistyöhön

SEU 19 artiklan 1 kohta

Yhteisöjen tuomioistuin: (toimivalta vain siirrettyissä asioissa)

(...) takaa, että lakia noudatetaan, kun perussopimuksia tulkitaan ja sovelletaan.

- **Jäsenvaltioiden tuomioistuimet :** (toimivalta kaikissa muissa tapauksissa)

(...) takaavat tehokkaan oikeussuojan kaikilla muilla EU:n oikeuden aloilla.

Oikeussuojan saatavuus / tehokkaat oikeussuojakeinot

Perusoikeuskirja / VI luku / Lainkäyttö

47 artikla Oikeus tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

”Jokaisella,
jonka unionin oikeudessa taattuja
oikeuksia ja vapauksia on loukattu,
on oltava ... **käytettävissään tehokkaat
oikeussuojakeinot...**”

Ubi ius – ibi repairium est

Minun käännökseni tässä yhteydessä:

Jos EU:n oikeus takaa jonkin oikeuden,
silloin on oltava myös vastaava
oikeussuojakeino!

(...ainakin kansallisessa tuomioistuimessa...)

(Qualis est actio?)

Kansalliset oikeussuojakeinot EU:n valtiontukilainsäädännön yhteydessä

- a) Sääntöjenvastaisen tuen **maksamisen estäminen** (täytäntöönpanokielto)
- b) Sääntöjenvastaisen tuen **takaisinperintä**
- c) **Koron periminen sääntöjenvastaisuuden ajalta**
- d) Kolmansien osapuolten (kilpailijan) **vahingonkorvausvaatimukset**

Viimeisenä vaan ei vähäisimpänä:

- e) Sääntöjenvastaisen tuen vastaiset **välitoimet**

Monitasoisen oikeusjärjestelmän haasteet

Mitkä määräykset?

Pakollisen ennakoilmoituksen periaate

SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan ensimmäinen virke

Komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa.

Komission menettely

SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan toinen virke

Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 107 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä.

Täytäntöönpanokielto

SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan **kolmas virke**

Jäsenvaltio, jota asia koskee, **ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä**, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohta

EU:n oikeuden kontekstissa:

- **ensisijaisuus**
- **suora sovellettavuus**
- **oikeussuhde**

**EU:n oikeus: ensisijaisuus ja suora sovellettavuus
(La primauté et l'effet direct)**

**Yhteisöjen tuomioistuimen
asiassa Costa/Enel 15.7.1964 antama
tuomio**

 Saksan perustuslakituomioistuim harkitsee EU-lainsäädännön soveltamatta jättämistä ”äärimmäisissä oikeussuojan epäämistä koskevissa tilanteissa”:

- *Ihmisoikeusstandardi*
- *Toimivallan ylittävät toimet*
- *Perustuslain ydin*

”Yhteistyö”

Ennen EU:n lainsäädännön sivuuttamista Saksan perustuslakituomioistuin tekee ennakkoratkaisupyyntöjen toimenpiteistä SEUT-sopimuksen 267

arti EKP:n PSPP-ohjelma: ”Saksan liittotasavallan perustuslakituomioistuimen 2. senaatin mukaan on ”käsittämätöntä”, miten Euroopan yhteisöjen tuomioistuin tutkii ja vahvistaa oikeasuhteisuuden arvioidessaan oikeudellisesti, onko Euroopan keskuspankki ylittänyt rahapoliittisen mandaattinsa rajat ostemalla valtion obligaatioita.” (Beschluss vom 5. Mai 2020 2 BvR 859/15 u.a. - PSPP)

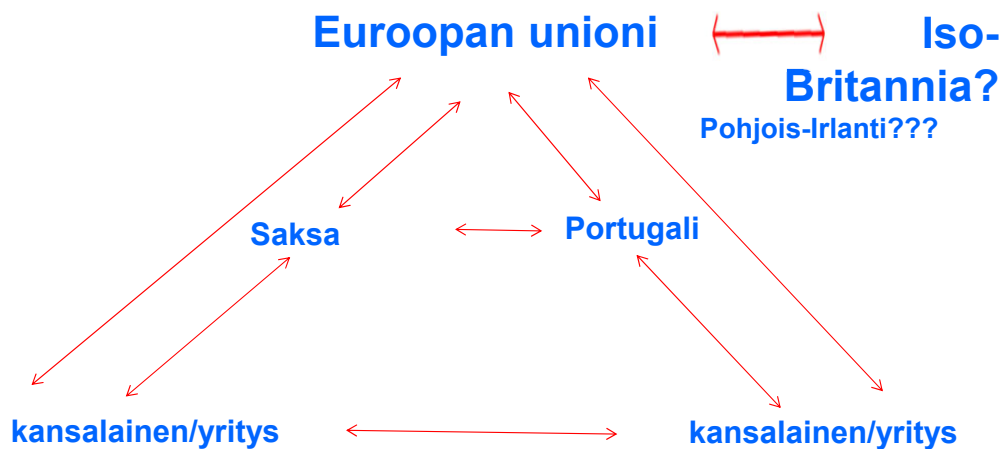

[Hyvät uutiset:]

Saksan perustuslakituomioistuimen ensimmäinen senaatti soveltaa **EU:n perusoikeuskirjaa perustuslainmukaisuuden tarkistamisen standardina** (Beschluss vom 6. November 2019 – 1 BvR 276/17 – Recht auf Vergessen II)

Oikeussuhteet valtiontukiasioissa

Tehtävänjako valtioneuvostolainsäädännössä

- Komission ja kansallisten tuomioistuinten tehtävät **täydentävät toisiaan:**
- Perussopimusten ”valvojana” **komissio** vastaa valtioneuvostolainsäädännön noudattamisesta ja tuen hyväksyttävyydestä päättämisestä.
- **Kansalliset tuomioistuimet** voivat pakottaa valtioneuvostolainsäädännön tehokkaaseen täytäntöönpanoon myöntämällä oikeussuojan vahinkoa kärsineille kilpailijoille.

Kansallisen tuomarin soveltama laki: **Kysymyksiä ja vastauksia**

”Vastaukset” löytyvät seuraavista:

**Komission tiedonanto
valtioneuvostolainsäädännön soveltamisesta
kansallisissa tuomioistuimissa,
OJ 2009/C 85/01.**

Katso nyt:

Komission tiedonanto sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontukien takaisinperinnästä, OJ 2019/C 247/01

Voiko kansallinen tuomari soveltaa
”valtiontuen” käsitettä itsenäisesti?

Kyllä! Kuitenkin: Yleisiä periaatteita ja
ennakkoratkaisumenettelyä on noudatettava, vrt.
SEUT-sopimuksen 267 artikla.

Lisätietoa asiaa koskevasta oikeuskäytännöstä:
Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta
kansallisissa tuomioistuimissa, OJ 2009/C 85, s. 2 alaviite 8

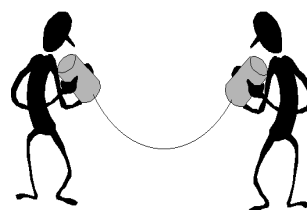
Voiko kansallinen tuomari pyytää komission lausuntoa
(puhelimitse tai kirjallisesti), jos hän on epävarma siitä,
onko kyseessä valtiontuki?

Todellakin voi (!), ”kuuma linja” on olemassa:

Vrt. Neuvoston asetuksen 2015/1589 29 artikla

Euroopan komissio
Pääsihteeristö
1049 Bryssel
BELGIA

Puhelin: +32 229-76271

Faksi: +32 229-98330

Sähköposti: ec-amicus-state-aid@ec.europa.eu

Vrt. Komission tiedonanto EUVL 2009, C 85, s. 22, 97 kohta.

Voiko kansallinen tuomari pyytää EU:n komission asiakirjoja?

Kyllä, se on mahdollista.

Neuvoston asetuksen 2015/1589 29 artiklan 1 kohta:

”Jäsenvaltioiden tuomioistuimet voivat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohtaa tai 108 artiklaa soveltaessaan pyytää komissiota toimittamaan niille hallussaan olevia tietoja tai esittämään lausuntonsa valtioneuvostojen soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä.”

I. ”Ennalta muotoillut kysymykset” komissiolle

Komission tiedonanto (OJ 2009 C 85) s. 19, 83 kohta

Kansallinen tuomioistuin voi pyytää komissiolta muun muassa seuraavanlaisia tietoja:

(a) Tiedot meneillään olevasta komission menettelystä:

- onko komissiossa meneillään tiettyä tukitoimenpidettä koskeva menettely
- onko tietystä tukitoimenpiteestä ilmoitettu asianmukaisesti
- onko komissio aloittanut muodollisen tutkintamenettelyn
- onko komissio jo tehnyt asiasta päätöksen.

Jos päätöstä ei ole vielä tehty, kansallinen tuomioistuin voi pyytää komissiota ilmoittamaan ajankohdan, jona päätös todennäköisesti tehdään.

b) Lisäksi kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää komissiolta tämän hallussa olevia asiakirjoja. Kyse voi olla muun muassa sellaisten komission päätösten kopioista, joita ei ole vielä julkaistu komission verkkosivustolla, asiatiedoista, tilastoista, markkinatutkimuksista ja talousanalyseista.

II. "Ennalta muotoillut kysymykset" komissiolle

Komission tiedonanto (OJ 2009 C 85) s. 19, 91 kohta

- a) Onko tietty toimenpide perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea ja jos on, millä tavalla tuen täsmällinen määrä lasketaan? Lausunnot voivat koskea kutakin perustamissopimuksen 87 artiklan mukaista perustetta (esimerkiksi jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty etu, mahdollinen kilpailun vääristyminen ja vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan).
- b) Täyttääkö tukitoimenpide tietyt ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimukset, joiden täytyessä tuesta ei ole tarpeen ilmoittaa erikseen eikä perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaista velvollisuutta pidättäytyä toimenpiteistä sovelleta?
- c) Kuuluuko tietty tukitoimenpide erityiseen tukiohjelmaan, josta on ilmoitettu komissiolle ja jonka komissio on hyväksynyt tai joka katsotaan muista syistä voimassa olevaksi tueksi? Perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaista velvollisuutta pidättäytyä toimenpiteistä ei sovelleta myöskään tässä tapauksessa.

III. "Ennalta muotoillut kysymykset" komissiolle

Komission tiedonanto (OJ 2009 C 85) s. 19, 91 kohta

- d) Liittyykö asiaan (yhteisöjen tuomioistuimen asiassa SFEI antamassa tuomiossa tarkoitettuja) poikkeuksellisia olosuhteita, jotka estävät kansallista tuomioistuinta määäämästä tukea perittäväksi kokonaisuudessaan takaisin yhteisön oikeuden mukaan?
- e) Jos kansallisen tuomioistuimen edellytetään määräävän koron perimisestä, se voi pyytää komissiolta apua koron laskennassa ja sovellettavan korkokannan määäryksessä.
- f) Mitkä ovat oikeudelliset edellytykset yhteisön oikeuden mukaisten vahingonkorvauskanteiden nostamiselle ja kuinka aiheutuneet vahingot lasketaan?

EU:n komissio amicus curiae ominaisuudessa?

Saksan hallinto-oikeusmenettelyn yhteydessä
En näe mitään ongelmia ("Beiladung")

Verwaltungsgericht Aachen

Neuvoston asetuksen
2015/1589 29 artiklan 2 kohta

"Jos SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan tai 108 artiklan johdonmukainen soveltaminen sitä edellyttää, komissio voi omasta aloitteestaan esittää kirjallisia huomautuksia jäsenvaltioiden tuomioistuimille, jotka vastaavat valtioneuvoston päätösten soveltamisesta.

Se voi esittää myös suullisia huomautuksia asianomaisen tuomioistuimen luvalla."

Voiko kansallinen tuomioistuin tehdä lopullisen päätöksen siitä, soveltuuko kyseinen tukitoimenpide sisämarkkinoille?

Ei, kansalliset tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia!

Komissiolla on toimivalta!

Oikeuskäytäntö: Komission tiedonanto EUVL 2009, C 85, s. 5, 16 ja 20 kohta, alaviite 36.

Päätökset ovat sisällöltään sitovia, 288 art. UAbs.4 S. 1 AEUV), vrt. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.11.2013, C-284/12 ("Lufthansa").

Mutta: Saksan BVerwG (10 C 3.15) + Saksan BGH (I ZR 91/15)

Komission päätöksen sitova vaikutus?

Koskeeko tämä myös päätöstä menettelyn aloittamisesta
pourquoi pas?

Mais oui!

Mais,

Pitääkö siis paikkansa, että Saksan tuomioistuimia sitoo pelkkä

(horrible dictu) hallintoviranomaisen tekemä arviointi, ja se on olemassa EU:n tasolla, ja että ne olisivat vain "tätäntöönpanoelimiä"?

Je suis vraiment désolé, j'ai du mal à comprendre cette question.

("Kletterhalle" / "Flughafen Lübeck")

Kilpailijan ”yksityinen täytöntöönpano”...

Lue: Komission tiedonanto (EUVL 2009 C 85, s. 14) 43 kohta

- Vahingonkorvausvaatimukset julkisyhteisöä vastaan
- Vahingonkorvausvaatimukset tuensaajaa vastaan

Vahingonkorvausvaatimukset mahdollisia: esimerkkejä

Lufthansa AG v. Frankfurt Hahn GmbH (tuensaaja: Ryanair)

Saksan Bundesgerichtshof, tuomio 10.2.2011 – I ZR 213/08 – : SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan 3. virkettä voidaan soveltaa vahingonkorvausasioissa Saksan BGB:n 823 §:n 2 momentin mukaisesti ja kilpailuasioissa Saksan UWG:n 4 §:n 11 momentin mukaisesti.

Tyypillisiä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltäviä menettelyjä...

Kansallinen viranomainen myöntää tukea, joka rikkoo täytäntöönpanokieltoa, koska se ei ole ilmoittanut tuesta tai koska se panee tuen täytäntöön ennen kuin komissio hyväksyy sen.

Kansallisen tuomioistuimen on suojeltava sen henkilön oikeuksia, jolle tukitoimen lainvastainen täytäntöönpano on aiheuttanut haittaa.

Takaisinperintämääräystä vastaan nostetut kanteet

Millainen tuomioistuimen määräys välitoimista? (Ranska: référé provision!)

Komissio: "Suljettu tili"

"Jos kansallinen tuomari on yhteisöjen tuomioistuinten oikeuskäytännön ja komission käytännön perusteella ensi näkemältä kohtuullisen vakuuttunut siitä, että kyseessä oleva toimenpide sisältää sääntöjenvastaista valtiontukea, nopein oikeussuojakeino on komission näkemyksen mukaan ja kansallisen prosessioikeuden edellytysten mukaisesti määrätä sääntöjenvastainen tuki ja korko sääntöjenvastaisuuden ajalta talletettavaksi suljetulle tilille, kunnes tapauksen pääasia on ratkaistu.

Lopullisessa tuomiossaan kansallinen tuomioistuin määräisi sen jälkeen suljetulla tilillä olevat varat joko palautettaviksi valtiontuen myöntämisestä vastaavalle viranomaiselle, jos tuen sääntöjenvastaisuus vahvistetaan, tai vapautettaviksi tuensaajalle."

Vrt. EUVL 2009 C 85, s. 14, 61 kohta

Trierin hallinto-oikeus,
välitoimia koskeva määräys 8.3.2013 - 1 L
83/13.TR -,

"Suljettu tili"

"Välitoimena siihen asti, kunnes lopullinen päätös tehdään
pääasian oikeudenkäyntimenettelyssä (...)
vastaaja (sääntöjenvastaista valtiontukea saava julkisyhteisö)

**määrätään antamaan vakuus tallettamalla
762 232,51 euron suuruinen summa korkoineen komission
tiedonannossa**

tarkoitettulle **suljetulle tilille** siten,
että korko lasketaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen
93 artiklan

soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun
neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21
päivänä huhtikuuta 2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o
794/2004 11 artiklan mukaisesti.

Obergerverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz
(Rheinland-Pfalzin korkein hallinto-oikeus
) päätöksessään 10.6.2013 - 6 B 10351/13 -:

Komission tekemä **"punaisen valon päätös"** (oma sanamuotoni) edellyttää
kansallisen tuomarin välitoimia koskevaa määräystä, joka on väliaikainen
määräys **takaisinmaksusta suljetulle tilille**.

Kansallinen tuomari voi hylätä tällaisen välitoimia koskevan määräyksen
vain hyvin tiukoin edellytyksin. Nämä edellytykset löytyvät yhteisöjen
tuomioistuimen oikeuskäytännöistä "Zuckerfabrik" ja "Atlanta".

"Luottamuksensuoja"

- voidaan toteuttaa vain unionin toimielinten toimilla
- ei edes sen Saksan liittotasavallan hallinto-oikeuden päätöksellä,
joka teki **"vihreän valon päätöksen"** (oma sanamuotoni)
tuensaajan hyväksi!

Paljon kiitoksia mielenkiinnosta!

The role of the national judge in the enforcement of EU state aid rules

- The direct effect of Article 108 (3) TFEU
- The role of the Commission and of national courts
- Claims for damages and interim measures

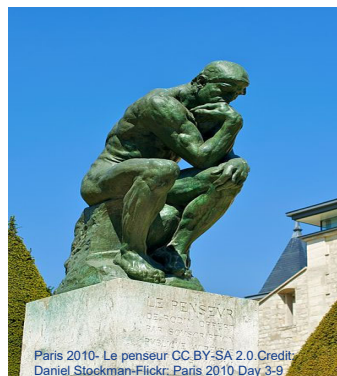
Dr Matthias Keller
Presiding Judge / Administrative Court Aachen

Gefördert von der Europäischen Union Dienstleistungsauftrag DG
COMP/2017/015-SI2.778715
Dieses Dokument wurde für die Europäische Kommission erstellt.
Es spiegelt jedoch nur die Ansichten der Autoren wider und die
Kommission kann nicht für die Verwendung der darin enthaltenen
Informationen verantwortlich gemacht werden.

The domestic judge is (mostly the one and only) European Union judge !

Paris 2010- Le penseur CC-BY-SA 2.0 Credit:
Daniel Stockman-Flickr, Paris 2010 Day 3-9

Why?

EU legal order: relies on the cooperation of domestic und „Luxemburg judges“

Art. 19 (1) TEU

Court of Justice: (authority only in cases conferred)

(...) guarantees that the law is observed when the Treaties are interpreted and applicated.

▪ **Member States Courts :** (authority in all other cases)

(...) guarantee effective legal protection in all other areas of EU law.

Access to justice / effective remedy

Charter of Fundamental Rights/ Chapter VI / Justice

Article 47: Right to an effective remedy and fair trial

“Everyone

whose rights and freedoms

guaranteed by the law of the Union are violated

has the right to an effective remedy ...“

Ubi ius – ibi remedium est

My translation in the given context:

Where there is a right under EU law,
there has to be a remedy or recourse!

(... at least to a domestic court ...)

(Qualis est actio?)

Types of domestic remedies in the context of EU State Aid Law

- a) **Prevent the payment** of unlawful aid (stand still obligation)
- b) **Recovery** of unlawful aid
- c) Recovery of „**illegality interest**“
- d) **Damage claims** by third persons (competitor)

Last but not least:

- e) **Interim measures** against unlawful aid

Challenges in the multi level system of law

Which provisions?

The principle of compulsory prior notification

Art 108 (3) **sentence 1** TFEU

The Commission shall be informed, in sufficient time to enable it to submit its comments, of any plans to grant or alter aid.

Procedure by the Commission

Art 108 (3) **sentence 2** TFEU

If it considers that any such plan is not compatible with the internal market having regard to Article 107, it shall without delay initiate the procedure provided for in paragraph 2.

Standstill obligation

Art 108 (3) **sentence 3** TFEU

The Member State concerned **shall not put its proposed measures into effect** until this procedure has resulted in a final decision.

Art 108 (3) TFEU in the context of EU Law:

- **suprimacy**
- **direct applicability**
- **legal relationship**

EU law: supremacy and direct applicability (La primauté et l'effet direct)

The Court's judgment of 15 July 1964 in the Costa/Enel case defined

German Bundesverfassungsgericht contemplates on the “non applicability” of EU law in “extreme situations of denial of justice”:

[Good News:]

- *Human Rights standard*
- *Ultra vires acts*
- *Core of Constitution*

„Cooperation“:

Before setting aside EU law the German BVerfG launches a preliminary reference on the validity under Art 267 TFEU.

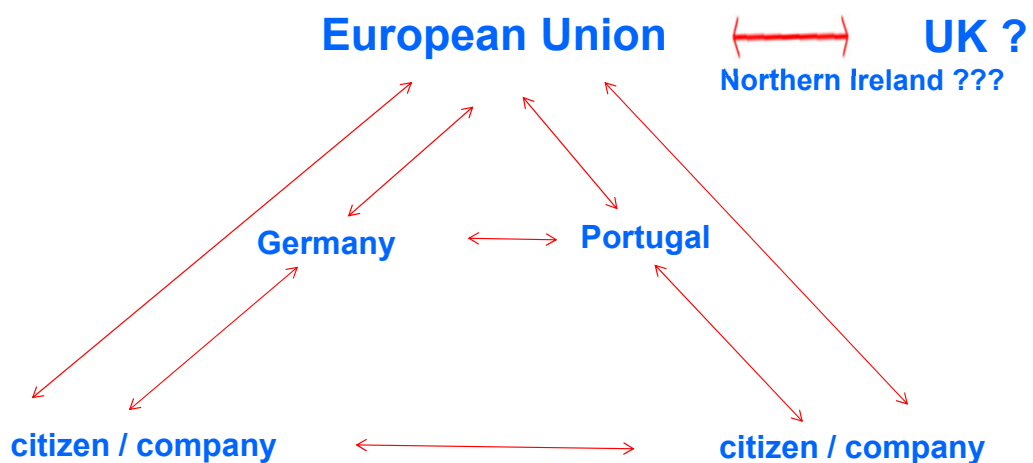

The 1st Senate of the BVerfG will apply the **EU-Ch]arta of Fundamental Rights as standard of constitutional review** (Beschluss vom 6. November 2019 - 1 BvR 276/17 - Recht auf Vergessen II)

PSPP by ECB: “It is ‘incomprehensible’ for the 2nd Senate of the German Federal Constitutional Court **how the European Court of Justice examines and affirms proportionality** when it comes to making a legal assessment as to whether the European Central Bank exceeded the limits of its monetary policy mandate by purchasing government bonds. (Beschluss vom 5. Mai 2020 2 BvR 859/15 u.a. - PSPP)

Legal relationships

in state aid cases

Allocation of tasks in state aid law

- Commission and national courts play **complementary roles**:
- As the "guardian of the treaties" **the Commission** is responsible for compliance with state aid law and for deciding on the admissibility of aid
- **National courts** can force the effective enforcement of state aid law by granting legal protection to aggrieved competitors

Application of law by the national judge: **Q & A**

The „answers“ can be found in:

**Commission Notice on the enforcement
of State aid law by national courts,
OJ 2009 C 85/01.**

See now:

**Commission Notice on the recovery of unlawful and incompatible
State aid, OJ 2019/C 247/01**

May the national judge apply the concept of “state aid” autonomously?

Yes! However: General principles and the preliminary ruling procedure have to be observed, cf. Art 267 TFEU.

More on the relevant jurisprudence:
Commission Notice on the Enforcement of State aid law by national courts, OJ 2009 C 85 p. 2 footnote 8.

May the national judge obtain the Commission's opinion (by telephone or in writing) if he or she is unsure of the existence of State aid?

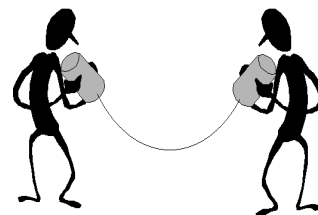

Yes, indeed (!), there is a „Hotline“:

Cf. Art 29 Reg. Nr. 1589/2015

European Commission
Secretariat General
B-1049 Brussels
BELGIUM

Telephone: +32 229-76271
Fax: +32 229-98330
E-Mail: ec-amicus-state-aid@ec.europa.eu
Cf. Commission Notice OJ 2009 C 85 p. 22 para 97.

May the national judge request the files of the EU Commission?

Yes, it is possible.

Art 29 (1) Council Regulation Nr. 1589/2015:

„For the application of Article 107(1) and Article 108 TFEU, the courts of the Member States may ask the Commission to transmit to them information in its possession or its opinion on questions concerning the application of State aid rules.“

I. „Pre-formulated questions“ to the Commission

Commission's notice (OJ 2009 C 85) p. 19 para 83

A national court may, inter alia, ask the Commission for the following types of information:

(a) Information concerning a pending Commission procedure:

- whether a procedure regarding a particular aid measure is pending Commission,
- whether a certain aid measure has been duly notified,
- whether the Commission has initiated a formal investigation,
- whether the Commission has already taken a decision.

In the absence of a decision, the national court may ask the Commission to clarify when this is likely to be adopted.

(b) In addition, national courts may ask the Commission to transmit documents in its possession. This can include copies of existing Commission decisions to the extent that these decisions are not already published on the Commission's website, factual data, statistics, market studies and economic analysis.

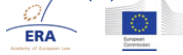

II. „Pre-formulated questions“ to the Commission

Commission's notice (OJ 2009 C 85) p. 19 para 91

- (a) Whether a certain measure qualifies as State aid within the meaning of Article 87 of the Treaty and, if so, how the exact aid amount is to be calculated. Such opinions can relate to each of the criteria under Article 87 of the Treaty (namely, the existence of an advantage, granted by a Member State or through State resources, possible distortion of competition and effect on trade between Member States).
- (b) Whether a certain aid measure meets a certain requirement of a Block Exemption Regulation so that no individual notification is necessary and the standstill obligation under Article 88(3) of the Treaty does not apply.
- (c) Whether a certain aid measure falls under a specific aid scheme which has been notified and approved by the Commission or otherwise qualifies as existing aid. Also in such cases, the standstill obligation under Article 88(3) of the Treaty does not apply.

III. „Pre-formulated questions“ to the Commission

Commission's notice (OJ 2009 C 85) p. 19 para 91

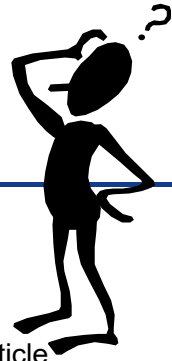

- (d) Whether exceptional circumstances (as referred to in the 'SFEI' judgment exist which would prevent the national court from ordering full recovery under Community law.
- (e) Where the national court is required to order the recovery of interest, it can ask the Commission for assistance as regards the interest calculation and the interest rate to be applied.
- (f) The legal prerequisites for damages claims under Community law and issues concerning the calculation of the damage incurred.

EU Commission as „amicus curiae“?

In the context of the German Administrative Court Procedure
I see no problems („Beiladung“)

Verwaltungsgericht Aachen

Art 29 (2) Council Regulation Nr. 1589/2015 on Procedure

„Where the coherent application of Article 107(1) or Article 108 TFEU so requires, the Commission, acting on its own initiative, may submit written observations to the courts of the Member States that are responsible for applying the State aid rules.

It may, with the permission of the court in question, also make oral observations.“

May the national court give a final decision on the compatibility of a relevant aid measure with the internal market?

No, national courts are not competent insofar!

The Commission is competent !

Jurisprudence : Commission Notice, OJ. 2009 C 85 p. 5 para 16 und 20, Footnote 36.

Decisions are binding with their respective content, Art. 288 UAbs.4 S. 1 AEUV), cf. ECJ from November 21, 2013, C-284/12 („Lufthansa“).

But: German BVerwG (10 C 3.15) + German BGH (I ZR 91/15)

Binding effect of a Commission's decision?

Does this even apply for decisions to start a procedure ?

Can it then be correct that German courts are bound by the assessment of a (horrible dictu) mere administrative authority - even if it exists at EU level - should be bound, i.e. become mere "enforcement bodies"?

Je suis vraiment désolé, j'ai du mal à comprendre cette question.

(„Kletterhalle“ / „Flughafen Lübeck“)

Mais oui!

Mais, pourquoi pas?

„Private enforcement“ by the competitor ...

Read: Commission Notice (OJ. 2009 C 85 p. 14) para. 43 ff.

- Damage claims against the public entity
- Damage claims against the beneficiary

Damage claims possible: for example

Lufthansa AG ./ Frankfurt Hahn GmbH (beneficiary: Ryanair)
German Bundesgerichtshof, Judgment from February 10, 2011 - I ZR 213/08 – : Art 108 Abs. 3 Satz 3 AEUV can be invoked in tort cases under § 823 Abs. 2 German BGB and competition cases under § 4 Nr. 11 German UWG.

Typical procedural situations before the national judge ...

A national authority grants aid in breach of the standstill obligation because it has not notified the aid or because it implements the aid before the Commission approves it.

The national court must protect the rights of the individual who has been harmed by the unlawful implementation of the aid measure.

Actions against on order for repayment (recovery order)

What kind of interim court order? (France : „référé provision!)

Commission: „Blocked Account“

„Where, based on the case law of the Community courts and the practice of the Commission, the national judge has reached a reasonable *prima facie* conviction that the measure at stake involves unlawful State aid, the most expedient remedy will, in the Commission's view and subject to national procedural law, be to order the unlawful aid *and* the illegality interest to be put on a blocked account until the substance of the matter is resolved.

In its final judgment, the national court would then either order the funds on the blocked account to be returned to the State aid granting authority, if the unlawfulness is confirmed, or order the funds to be released to the beneficiary.”

Cf. OJ. 2009 C 85 p. 14 para. 61.

Administrative Court Trier,
interim order of March 8, 2013 - 1 L 83/13.TR -,

“Blocked Account / Sperrkonto“

“By the way of a temporary injunction until a final decision is made in the main proceedings (...)
the defendant (public entity receiving illegal state aid)

**is ordered to provide security by depositing
an amount of 762.232,51 Euro plus interest,**

in a blocked account within
the meaning of the Commission notice
whereby the interest is calculated in accordance with Article 11 of
Commission Regulation (EC) 794/2004 of 21 April 2004 implementing
Council Regulation (EC) No 659/1999 laying down detailed rules for
the application of Article 93 of the EC Treaty.

Obergerverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz
(Higher Administrative Court Rhineland-Palatinate)
in ist decision from June 10, 2013 - 6 B 10351/13 -:

A **“red light decision”** (my own wording) by the Commission necessitates an interim order by the national judge which is a temporary order for **repayment to a blocked account.**

The national judge may reject such an interim order only under very strict conditions. These conditions can be found in the “Zuckerfabrik” and “Atlanta” jurisprudence of the Court of Justice.

“Protection of legitimate expectations”

- **can only be triggered by actions of the Union institutions**
- not even by a decision of the (German) Federal Administrative Court that issued a **“green light decision”** (my own wording) in favor of the aid recipient!

Thank you very much for your kind attention!

Clara Saedler

Sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtion

Clara SÄDLER, tapausten käsittelijä
DG COMP yksikkö H4 – Täytäntöönpano ja valvonta

*Kansallisten tuomareiden rooli EU:n valtioneuvoston sääntöjen täytäntöönpanossa – ERA-seminaari
Suomen oikeuslaitokselle – 16.6.2020*

Euroopan unionin rahoittama

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 – SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se kuvastaa kuitenkin ainoastaan laatijoiden näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa siinä olevien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Tässä esityksessä esitetyt näkemykset ovat puhtaasti puhujan esittämiä, eikä niitä voida missään tapauksessa pitää Euroopan komission virallisena kantana.

1

Ensimmäinen istunto pääpiirteittäin

- A. Sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperintä yleensä (ensimmäinen istunto)
 - 1. Oikeusperustat ja takaisinperintää koskeva vuoden 2019 tiedonanto
 - 2. Takaisinperinnän tarkoitus ja takaisinperintävelvoite
 - 3. Takaisinperittävä määrä
 - 4. Tuensaajien yksilöinti
 - 5. Perintäkelvottomuus ja erityispiirteet maksukyvyttömyysmenettelyissä

2

2

Toinen istunto pääpiirteittäin

B. Kansallisten tuomioistuinten menettely ja tehtävät (toinen istunto)

- 1. Päätöksentekomenettely ja päätösten vaikutukset**
- 2. Esimerkki takaisinperintäpäätöksen määräysosasta**
- 3. Deggendorf-oikeuskäytäntö**
- 4. Takaisinperinnän rajoitukset**
- 5. Oikeusvoiman periaate**
- 6. Kansallisten tuomioistuinten rooli takaisinperinnässä**

3

3

Oikeusperustat

- SEUT-sopimuksen 108 artikla
- Menettelyasetus 2015/1589
- Täytäntöönpanoasetus 294/2004, sellaisena kuin se on muutettuna
- Uusi tiedonanto yhteistyöstä kansallisten tuomareiden kanssa (EUVL C 305, 30.7.2021, s. 1–28)
- Takaisinperintää koskeva tiedonanto (EYVL C 247, 23.7.2019, s. 1–23)

4

4

Takaisinperintää koskeva vuoden 2019 tiedonanto

5

5

Takaisinperinnän tarkoitus

- Ei rangaistus
- Ennen tuen myöntämistä sisämarkkinoilla vallinneen tilanteen palauttaminen

*Tubemeuse C-142/87, 66 kohta;
Belgia v. komissio C-75/97, 64–66 kohta;
SMI C-277/00, 74 kohta;
New Interline C-454/09, 30, 35 ja 37 kohta*

- Takaisinperittävä määrä: tuen pääoma + takaisinperintäkorko

*Kreikka v. komissio T-415/05, T-416/05 ja T-423/05, 415 ja 416 kohta;
WAM T-303/10, 203 kohta*

6

Tuen takaisinperintävelvoite

- Komissiolla on **asian tutkinnan aikana valtuus keskeyttää sääntöjenvastaisen tuen**

Boussac C-301/87, 19–20 kohdat

- Komissiolla on yksinomainen toimivalta päättää tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille
- Jäsenvaltioilla on **velvollisuus periä takaisin yhteismarkkinoille soveltumaton tuki** komission kielteisen päätöksen nojalla
- Takaisinperinnän on oltava välitöntä ja tehokasta

7

Takaisinperittävä määrä

- **Komission määrittämä tukimäärä** käytettävissä olevien tietojen perusteella
- Jos takaisinperittävän tuen tarkkaa määrää ei ole määritetty takaisinperintäpäätöksessä, asianomaisen jäsenvaltion on **määritettävä kultakin tuensaajalta takaisinperittävä tukimäärä** esitetyllä **menetelmällä**

Mediaset, C-69/13, 21 kohta

- **Huomioon otettava:**
 - tuen osittainen soveltuvuus yhteismarkkinoille
 - vähämerkityksistä tukea koskevat vaatimukset

8

Tuensaajien yksilöinti

- **Komission** takaisinperintäpäätöksessä yksilöidään yleensä tuensaajat
- **Järjestelmät:** tapauskohtainen arviointi jäsenvaltioissa:
 - valtiontuen käsite ja soveltuvuus yhteismarkkinoille
 - tiiviissä yhteistyössä **komission** kanssa
- **Yksilöidyt tuensaajat**
 - Taloudellisen yksikön periaate
 - Takaisinperintävelvoitteen laajentaminen taloudellisen jatkuvuuden vuoksi

Yrityksen käsite:

Cassa di Risparmio di Firenze SpA
C-222/04, 107 kohta

9

Taloudellisen yksikön periaate

- Yritysryhmään kuuluvat yritykset voivat muodostaa taloudellisen kokonaisuuden, joka on hyötynyt tuesta
- Takaisinperintä voidaan määrätä koko yritysryhmältä
- Yhteisvastuu

10

Taloudellinen jatkuvuus

- Arvioidaan takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanovaiheessa tai jo tutkintavaiheessa
- Päätöksen **tehokkaan vaikutuksen** säilyttäminen ja **sen kiertämisen välttäminen**
- Menettelyn aloittamista tai lopettamista koskevassa päätöksessä yksilöity alkuperäinen tuensaaja on voinut olla osallisena seuraavissa:
 - liiketoimintakauppa
 - osakekauppa
 - sulautumat ja muut liiketoiminnan uudelleenjärjestelyt

11

Taloudellinen jatkuvuus: liiketoimintakauppa

- Sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saanut tuensaaja perustaa uuden yhtiön tai siirtää omaisuutensa toiseen yritykseen jatkaakseen toimintaansa tai jotain sen osaa
- Ei-kumulatiiviset kriteerit taloudellisen jatkuvuuden arvioimiseksi:
 - siirron laajuus
 - siirtohinta
 - siirron toteuttamisajankohta
 - toimen taloudellinen logiikka
 - myyjä- ja ostajayritysten omistajien henkilöllisyys

Onko etu säilynyt?

Vastaperustettu yhtiö tai omaisuuden ostaja voi joutua maksamaan kyseessä olevan tuen takaisin.

12

Taloudellinen jatkuvuus: osakekauppa

- Sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saaneen tuensaajan **osakkeiden myynti** kolmannelle osapuolelle ei vaikuta tuensaajan velvoitteeseen maksaa tällainen tuki takaisin
- Jos yritys **säilyttää oikeushenkilöytensä** ja jatkaa valtiontuella tuettua toimintaa
- Tällaisella yrityksellä on yhä **etua** kilpailijoihin nähden

Jäsenvaltion on perittävä tuki takaisin
tuensaajalta

13

Taloudellinen jatkuvuus: Sulautumat

- Jäsenvaltio saattaa joutua sulautumien tai muunlaisten liiketoiminnan uudelleenjärjestelyjen jälkeen määrittämään, mikä on se yritys, jolta tuki on perittävä takaisin

Asianomaisen jäsenvaltion on yksilöitävä
alkuperäisen tuensaajan oikeudellinen
seuraaja ja perittävä tuki takaisin jäljelle
jääneeltä yksiköltä

14

Maksukyvyttömyys

15

Maksukyvyttömyys: käytännön seuraukset 1/2

- Jos tuensaaja ei pysty maksamaan tukea takaisin, jäsenvaltion on **jäädytettävä tuensaajan varat ja asetettava se selvitystilaan**, mistä seuraa
 - **takaisinperittävän kokonaismäärän** takaisinperintä
 - jos tähän ei pystytä, yrityksen toiminnan lopullinen **lopettaminen** ja yrityksen **poistaminen** kaupparekisteristä
- Tukisummalle kertyy korkoa maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti siihen asti, kunnes tuki maksetaan takaisin, tai mikäli kansallisessa lainsäädännössä koron kertyminen lakkaa kaikilla velkojilla tätä aiempaa ajankohtana
- Jäsenvaltion on **kirjattava takaisinperittävään tukeen liittyvä saatava** takaisinperintäkorkoineen saatavaluetteloon takaisinperinnän määrääjassa samaan etuoikeusluokkaan ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti

16

Maksukyvyttömyys: käytännön seuraukset 2/2

- Takaisinperintä voidaan katsoa pannuksi **väliaikaisesti täytäntöön**, kun takaisinperittävään tukeen liittyvä saatava on kirjattu saatavaluetteloon takaisinperinnän määräajassa
- Jäsenvaltion on **riitautettava** mahdollinen kieltäytyminen saatavan kirjaamisesta kansalliseen ylimpään tuomioistuimeen asti ja tarvittaessa pyydettyä kyseistä tuomioistuinta esittämään ennakkoratkaisua koskeva pyyntö yhteisöjen tuomioistuimelle
- **Hankalien** tilanteiden välttäminen: jäsenvaltio ei voi enää periä tukea takaisin kansallisen lainsäädännön nojalla, mutta tämä johtuu sen omista laiminlyönneistä tai virheistä, joten se ei sovi oikeuskäytäntöön täydellisestä mahdottomuudesta

17

Toiminnan uudelleenjärjestelyä tai tilapäistä jatkamista koskevat menettelyt

- Jos velkojatoimikunnalle ehdotetaan toiminnan uudelleenjärjestelyä tai vapaaehtoiseen selvitystilaan asettamista tuensaajan toiminnan jatkamiseksi, **jäsenvaltio voi kannattaa kyseistä suunnitelmaa vain, jos siinä taataan takaisinperittävän kokonaismäärän takaisinperinnän toteutuminen takaisinperinnän määräajassa**
- **Muutoin kansallisia säädöksiä ei pidä soveltaa**, koska jos takaisinperittävän kokonaismäärän takaisinperintää ei voida toteuttaa oikea-aikaisesti, **ne estävät tuensaajan konkurssiin asettamisen ja toiminnan lopettamisen**
- Jäsenvaltio **ei voi luopua** osasta takaisinperintäsaatavaansa (pääoma ja korko), jos tuensaaja jatkaa toimintaansa

18

onko kysyttävää?

Kahvitauon jälkeen jatketaan toisella istunnolla, jossa käsitellään kansallisten tuomioistuinten menettelyjä ja roolia takaisinperinnässä

19

Toinen istunto pääpiirteittäin

B. Kansallisten tuomioistuinten menettely ja tehtävät (toinen istunto)

- 1. Päätöksentekomenettely ja päätösten vaikutukset**
- 2. Esimerkki takaisinperintäpäätöksen määräysosasta**
- 3. Deggendorf-oikeuskäytäntö**
- 4. Takaisinperinnän rajoitukset**
- 5. Oikeusvoiman periaate**
- 6. Kansallisten tuomioistuinten rooli takaisinperinnässä**

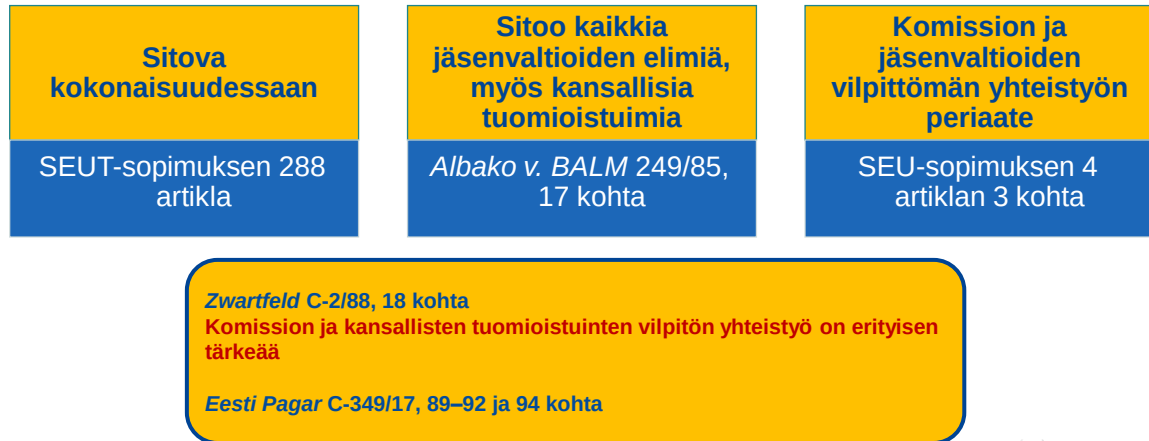

20

20

Komission päätöksen vaikutukset

21

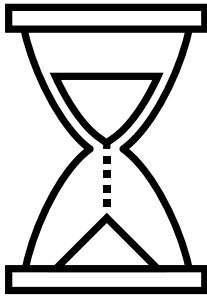
Takaisinperintäpäätöksen määräysosa

- Article 1**
 The State aid amounting to EUR <amount> unlawfully granted by <Member State>, in breach of Article 108(3) of the TFEU, in favour of <identity of the beneficiary> is incompatible with the internal market.
- Article 2**
- <Member State> shall recover the aid referred to in Article 1 from the beneficiary.
 - The sums to be recovered shall bear interest from the date on which they were put at the disposal of the beneficiary until their actual recovery.
 - The interest shall be calculated on a compound basis in accordance with Chapter V of Regulation (EC) No 794/2004.
 - <Member State> shall cancel all outstanding payments of the aid referred to in Article 1 with effect from the date of notification of this decision.
- Article 3**
- Recovery of the aid referred to in Article 1 shall be immediate and effective.
 - <Member State> shall ensure that this decision is implemented within four months following the date of notification of this Decision.
- Article 4**
- Within two months following notification of this Decision, <Member State> shall submit the following information to the Commission:
 - the total amount (principal and recovery interests) to be recovered from the beneficiary;
 - a detailed description of the measures already taken and planned to comply with this Decision;
 - documents demonstrating that the beneficiary has been ordered to repay the aid.
 - <Member State> shall keep the Commission informed of the progress of the national measures taken to implement this Decision until recovery of the aid referred to in Article 1 has been completed. It shall immediately submit, on simple request by the Commission, information on the measures already taken and planned to comply with this Decision. It shall also provide detailed information concerning the amounts of aid and recovery interest already recovered from the beneficiary.
- Article 5**
 This Decision is addressed to <Member State>.

22

Takaisinperintämenettely

- Menettelyasetuksen 16 artiklan 3 kohta: kansallisen lainsäädännön alainen
- Takaisinperinnän on oltava välitöntä ja tehokasta
- Tehokkaan ja välittömän täytäntöönpanon estäviä kansallisia sääntöjä ei pitäisi soveltaa
- Määräajat:
 - **2 kuukautta:** suunnitellut tai toteutetut toimenpiteet (tuen ja korkojen määrittäminen, tuensaajien yksilöinti jne.)
 - **4 kuukautta:** perinnän päättymisen

Olympic Airways
C-415/03, 42–44 kohta

Scott
C-232/05, 49–52 kohta

23

Deggendorf-oikeuskäytäntö

- Velvollisuus keskeyttää uuden tuen maksaminen, jos aikaisempaa sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea ei ole vielä maksettu takaisin
- Komission ehdollisen hyväksynnän mahdollisuus (eli uuden tuen myöntäminen keskeytetään, kunnes aikaisempi tuki on maksettu takaisin)
- Sitoumus olla myöntämättä uutta tukea siihen asti, kunnes yhdellekään sellaiseen yritysryhmään kuuluvalle yritykselle, jonka osalta valtiontuki on määrätty perittäväksi takaisin jossakin jäsenvaltiossa, myönnetty tuki on peritty kokonaan takaisin

Deggendorf-oikeuskäytäntö, TWD v. komissio, C-355/95 P

FagorBrandt T-115/09, 70 ja 71 kohta

24

Takaisinperinnän rajoitukset

- Menettelyasetuksen 17 artikla: vanhentumisaika (10 vuotta)
- EU:n oikeuden yleiset periaatteet
 - esim. luottamuksensuoja
 - esim. täydellinen mahdoton
 - Oikeusvoiman periaatteen soveltaminen ei saa estää unionin lainsäädännön ensisijaisuutta ja tehokkuutta

RSV v. komissio C-223/85, 14–17 kohta

*Belgia v. komissio C-75/97, 88 kohta Ferracci v. komissio T-219/13, 84–86 kohta;
Montessori school v. komissio T-220/13, 81–83 kohta*

*Lucchini C-119/05, 61–63 kohta;
Komissio v. Slovakia C-507/08, 59–65 kohta;
Klausner Holz C-505/14, 45 kohta*

25

Oikeusvoiman periaate

- Lopullisiksi tulleita tuomioistuimen päätöksiä ei voida enää saattaa kyseenalaisiksi
- Tämä periaate on kirjattu Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksiin
- Lainvalintatapauksissa **unionin valtioneuvoston päätökset** ovat ensisijaisia suhteessa niiden kanssa ristiriidassa oleviin kansallisiin lakeihin
- Kansallisten tuomareiden olisi tällöin tulkittava kansallisen lainsäädännön määräyksiä siten, että niitä voidaan soveltaa tavalla, joka edistää EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa

26

Oikeusvoiman periaate ja EU:n lainsäädäntö

- Kansallisten tuomioistuinten velvollisuutena on panna unionin oikeuden säännökset täysimääräisesti täytäntöön
- Kaksi erilaista oikeuskäytännöstä johtuvaa skenaariota:
 - *Lucchini*: oikeusvoiman periaate pitäisi jättää soveltamatta valtiontukiasioissa
 - estää EU:n lainsäädännön vastaisesti myönnetyn yhteismarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnän
 - *Klausner Holz*: tuomareita kehoitetaan jättämään tämä periaate soveltamatta tai etsimään lista lainsäädäntöä EU:n lainsäädännön mukaisesti

*Lucchini C-119/05, 61–63 kohta;
Komissio v. Slovakia C-507/08, 59–65 kohta
Klausner Holz C-505/14, 45 kohta*

27

Kansallisten tuomioistuinten rooli

- Toimivalta kansallisten perintämääräysten arvioinnissa
- Toissijainen toimivalta takaisinperinnässä, jos hakijan ei ole mahdollista hakea päätökseen muutosta EU:n tuomioistuimista
- Väliaikaiset toimenpiteet kolmansien osapuolien etujen suoja
- Toimenpiteen täytäntöönpanon keskeyttäminen tai takaisinperintämääräys
- Jos kansallinen tuomio on EU:n oikeuden vastainen, jäsenvaltioiden on riitautettava se

*CELF C-1/09,
27–31 kohta*

Deutsche Lufthansa C-284/12, 42–44 kohta

Komissio v. Slovakia C-507/08

28

onko kysyttävää?

Recovery of unlawful and incompatible State Aid

Clara SÄDLER, Case Handler
DG COMP Unit H4 - Enforcement and Monitoring

The role of the national judge in the enforcement of EU State aid rules – ERA Seminar for the Finnish Judiciary - 16 June 2020

Funded by the European Union

Service Contract DG COMP/2017/015 - SI2.778715

This document has been prepared for the European Commission. However, it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

The views expressed in this presentation are purely those of the speaker and may not in any circumstances be regarded as stating an official position of the European Commission

1

Outline of the first session

- A. Recovery of unlawful and incompatible aid in general (first session)**
 - 1. Legal bases and the 2019 Recovery Notice**
 - 2. Purpose of recovery and obligation to recover the aid**
 - 3. Amount to be recovered**
 - 4. Identification of the aid beneficiaries**
 - 5. Inability to recover and particularities in insolvency proceedings**

2

2

Outline of the second session

B. Procedure and role of national courts (second session)

- 1. Procedure and effects of the decision**
- 2. Example of the operative part of a recovery decision**
- 3. Deggendorf case law**
- 4. Limits to recovery**
- 5. Res Judicata**
- 6. Role of national courts in the context of recovery**

3

3

Legal bases

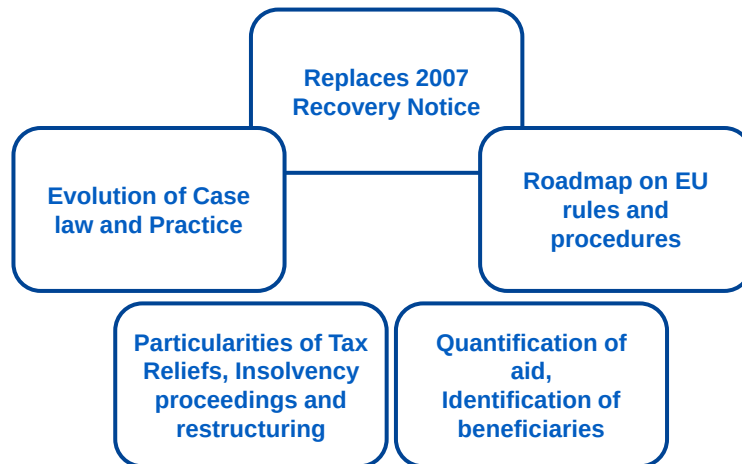
- Article 108 TFEU
- Procedural Regulation 2015/1589
- Implementing Regulation 294/2004, as amended
- New Notice on the cooperation with national judges (OJ C 305, 30.7.2021, p. 1–28)
- Recovery Notice (OJ C 247, 23.7.2019, p. 1–23)

4

4

The 2019 Recovery Notice

5

5

Purpose of recovery

- Not a penalty
- Re-establishing the situation that existed in the market prior to granting the aid

Tubemeuse C-142/87, para. 66;
Belgium v Commission C-75/97, paras. 64-66;
SMI C-277/00, para. 74;
New interline C-454/09, paras 30, 35 and 37

- Amount to be recovered: aid principal + recovery interest

Greece v Commission T-415/05, T-416/05 and T-423/05, paras 415 and 416;
WAM T-303/10, para. 203

6

Obligation to recover the aid

- While investigating, the Commission has the **power to suspend the payment of unlawful aid**
Boussac C-301/87, paras 19-20
- Commission has exclusive jurisdiction to determine compatibility of the aid
- Member States have the **obligation to recover incompatible aid**, following the negative decision of the Commission
- Recovery must be immediate and effective

7

Amount to be recovered

- **Quantified by the Commission**, on the basis of information available
- If not quantified in the negative decision, the Member State concerned must **quantify the aid to be recovered from each of the beneficiaries**, based on the **methodology** set out in the recovery decision

Mediaset, C-69/13, para. 21

- **To consider:**
 - partial compatibility of the aid
 - *de minimis* requirements

8

Identification of the beneficiaries

- The **Commission**'s recovery decision usually identifies the aid beneficiaries
- **Schemes**: case-by-case assessment by Member States:
 - the notion of State aid and compatibility,
 - in close cooperation with the **Commission**
- **Specific beneficiaries**
 - Principle of economic unit
 - Extension of the recovery obligation due to economic continuity

*The notion of undertaking:
Cassa di Risparmio di Firenze SpA,
C-222/04, para. 107*

9

Principle of Economic Unit

- Undertakings belonging to a group may form one economic unit that has benefitted from the aid
- Recovery may be ordered from the whole group
- Joint and severable liability

10

Economic Continuity

- Assessed during the implementation stage of a recovery decision or already at the stage of the investigation
- To preserve the ***effet utile*** of the Decision and **avoid its circumvention**
- The original beneficiary identified in the opening or closing decision may have conducted or be involved in:
 - Asset deal
 - Share deal
 - Mergers and other business reorganisations

11

Economic Continuity: Asset Deal

- Beneficiary of incompatible aid creates a new company or transfers its assets to another undertaking to continue some or all of its activities
- Non-cumulative criteria to assess economic continuity:
 - Scope of the transfer
 - Price of the transfer
 - The time at which the transfer takes place
 - The economic logic of the operation
 - The identity of the owners of the seller and buyer

Advantage retained?

**The newly created company
or the buyer of the assets may
be required to pay back the
aid in question.**

12

Economic Continuity: Share Deal

- The **sale** to a third party of **shares** in a beneficiary of incompatible aid does not affect the obligation of the beneficiary to reimburse such aid
- If the undertaking **retains its legal personality** and continues to carry out the activities subsidised by the State aid
- This undertaking maintains an **advantage** over its competitors

The Member State must recover the aid from the beneficiary

13

Economic Continuity: Mergers

- A Member State may be called upon to determine from which undertaking the aid must be recovered following a merger or another form of business reorganisation

The Member State concerned must identify the legal successor of the original aid beneficiary and recover the aid from the surviving entity

14

Inability to pay back

Insolvency: practical implications 1/2

- If the aid beneficiary cannot repay the aid, the Member State has to **seize the beneficiary's assets** and **cause its liquidation** leading to:
 - Recovery of the **full recovery** amount
 - In case not achieved, the definitive **cessation** of the activities of the undertaking and its **erasure** from the trade register
- Interest accrues as provided for by national law for insolvency proceedings until aid is paid back, or in case it stops accruing earlier for all creditors under national law
- The State must **register the State aid claim** including the recovery interest in the schedule of liabilities in due time with the same ranking and as set by national law

Insolvency: practical implications 2/2

- Recovery can be considered **provisionally implemented** when the State aid claim is registered in the schedule of liabilities within the recovery deadline
- The State must **challenge** any refusal to register its claim until the national Court of last instance and, if necessary, ask that Court to lodge a request for **preliminary ruling** at the Court of Justice
- Avoiding **intractable** situations: the Member State can no longer recover the aid under national law, but this is due to its own inactions or mistakes so it does not fit with the case law on absolute impossibility

17

Restructuring or Temporary Continuation proceedings

- Where **a restructuring or voluntary liquidation** providing for the continuation of the activities of the aid beneficiary is proposed to the creditors' committee, the **Member State can support that plan only if it ensures full recovery within the recovery deadline**
- **Otherwise national provisions** must be left **unapplied** insofar as, in absence of timely recovery of the full recovery amount, **they prevent the winding up and cessation of activities of the aid beneficiary**
- A Member State **cannot waive** part of its recovery claim (principal and interest) if the aid beneficiary continues its activities

18

any questions?

After the coffee break, we will continue with the second session on procedure and the role of national courts in the context of recovery

19

Outline of the second session

B. Procedure and role of national courts (second session)

- 1. Procedure and effects of the decision**
- 2. Example of the operative part of a recovery decision**
- 3. Deggendorf case law**
- 4. Limits to recovery**
- 5. Res Judicata**
- 6. Role of national courts in the context of recovery**

20

20

The effects of the Commission decision

Binding in its entirety

Article 288 TFEU)

Binding for all State bodies, including national courts

Albako v BALM 249/85, para. 17

Duty of sincere cooperation between Commission and Member States

Article 4(3) TEU

Zwartfeld C-2/88, para. 18

Sincere cooperation particularly important between the Commission and national courts

Eesti Pagar C-349/17, para. 89-92 and 94

21

Operative part of a Recovery Decision

Article 1

The State aid amounting to EUR <amount> unlawfully granted by <Member State>, in breach of Article 108(3) of the TFEU, in favour of <identity of the beneficiary> is incompatible with the internal market.

Article 2

1. <Member State> shall **recover** the aid referred to in Article 1 from the beneficiary.
2. The sums to be recovered shall bear **interest** from the date on which they were put at the disposal of the beneficiary until their actual recovery.
3. The interest shall be calculated on a **compound basis** in accordance with Chapter V of Regulation (EC) No 794/2004.
4. <Member State> shall **cancel all outstanding payments** of the aid referred to in Article 1 with effect from the date of notification of this decision.

Article 3

1. Recovery of the aid referred to in Article 1 shall be **immediate and effective**.
2. <Member State> shall ensure that this decision is implemented within **four months** following the date of notification of this Decision.

Article 4

1. Within **two months** following notification of this Decision, <Member State> shall submit the following information to the Commission:
 - (a) the total amount (principal and recovery interests) to be recovered from the beneficiary;
 - (b) a detailed description of the measures already taken and planned to comply with this Decision;
 - (c) documents demonstrating that the beneficiary has been ordered to repay the aid.
2. <Member State> shall keep the Commission informed of the progress of the national measures taken to implement this Decision until recovery of the aid referred to in Article 1 has been completed. It shall immediately submit, on simple request by the Commission, information on the measures already taken and planned to comply with this Decision. It shall also provide detailed information concerning the amounts of aid and recovery interest already recovered from the beneficiary.

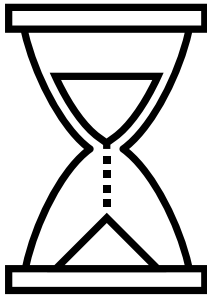
Article 5

This Decision is addressed to <Member State>.

22

The Recovery Procedure

- Article 16(3) Procedural Reg.: governed by national law
- Recovery must be immediate and effective
- National rules preventing effective and immediate execution should be left unapplied
- **Deadlines:**
 - **2 months:** measures planned or taken (quantify aid and interest, identify the beneficiaries, etc.)
 - **4 months:** completion of recovery

Olympic Airways
C-415/03, paras 42-44

Scott
C-232/05, paras 49-52

23

The *Deggendorf* Case Law

- **Obligation to suspend payment of new aid where earlier unlawful and incompatible aid has not yet been repaid**
- **Possibility of conditional approval by the Commission** (i.e., granting of new aid suspended until previous aid is reimbursed)
- **Commitment not to grant new aid until full recovery of the aid granted to any of the companies of the group for which recovery has been ordered in any of the Member States**

Deggendorf case law, TWD v Commission, C-355/95 P

FagorBrandt T-115/09, paras 70 and 71

24

Limits to Recovery

- Proc. Reg., Article 17: limitation period (10 years)
- General Principles of EU Law:
 - e.g. legitimate expectations
 - e.g. absolute impossibility
 - *Res judicata* cannot undermine the primacy and effectiveness of EU Law

RSV v Commission C-223/85, paras 14-17

Belgium v Commission C-75/97, para. 88 *Ferracci v Commission* T-219/13, paras 84-86;
Montessori school v Commission T-220/13, paras 81-83

Lucchini C-119/05, paras 61-63;
Commission v Slovakia C-507/08, paras 59-65;
Klausner Holz C-505/14, para. 45

25

The Principle of *res judicata*

- Judgements which have become final cannot be called into question anymore
- This principle is enshrined in the **European and national legal orders**
- In case of **conflict of laws**, **EU State aid rules** prevail over conflicting national laws
- **National judges should in that case interpret the provisions of national law in such a way that they can be applied in a manner which contributes to the implementation of EU law**

26

Res judicata and EU Law

- The national courts are under a duty to give full effect to the provisions of EU law
- Two different scenarios arising from case law:
 - *Lucchini*: the principle of res judicata in State aid matters should be left unapplied
 - prevents the recovery of incompatible State aid, granted in breach of EU law
 - *Klausner Holz*: judges are called to leave this principle unapplied or to find alternative solutions by interpreting national law in conformity with EU law

Lucchini C-119/05, paras 61-63;
Commission v Slovakia C-507/08, paras 59-65;
Klausner Holz C-505/14, para. 45

27

The Role of National Courts

- Competent for the review of the national recovery orders
- Residual competence on recovery where it is not possible for the applicant to challenge the decision before EU Courts
- Interim measures to safeguard the interests of third parties
- Suspending the implementation or ordering the recovery of the measure
- If a national judgment breaches EU law, the Member States must challenge it

CEL F C-1/09
paras 27-31

Deutsche Lufthansa C-284/12, paras 42-44

Commission v Slovakia C-507/08

28

any questions?

Kansallisten tuomioistuinten ja Euroopan komission välinen yhteistyö Kansallisten tuomareiden rooli EU:n valtiontukisääntöjen täytäntöönpanossa – ERA-seminaari Suomen oikeuslaitokselle 16.6.2022

Clara SÄDLER, tapausten käsittelijä
DG COMP yksikkö H4 – Täytäntöönpano ja valvonta

Euroopan unionin rahoittama

Palvelusopimus DG COMP/2017/015 – SI2.778715

Tämä asiakirja on laadittu Euroopan komissiolle. Se kuvastaa kuitenkin ainoastaan laatijoiden näkemyksiä, eikä komission voida katsoa olevan vastuussa siinä olevien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Tässä esityksessä esitetyt näkemykset ovat puhtaasti puhujan esittämiä, eikä niitä voida missään tapauksessa pitää Euroopan komission virallisena kantana.

1

Ennen kuin aloitamme...

(Täytäntöönpanoilmoituksen 4 kohta)

Tehokas väline kolmansille osapuolille, joille on aiheutunut vahinkoa sääntöjenvastaisesta valtiontuesta (SNCM, Ranskan ylin hallintotuomioistuin, syyskuu 2021)...

Vastineeksi Marseillen ja Korsikan välisen lauttaliikenteen harjoittamisesta alueviranomaiset myönsivät SNCM:lle tukea, jonka komissio katsoi sääntöjenvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

Kilpailija Corsica Ferries jätti vahingonkorvausvaatimuksen ja toimitti taloudellisen asiantuntijalausannon, jossa määritettiin SNCM:n saaman tuen aiheuttama tuottojen menetys.

Corsica Ferriesille maksettavan vahingonkorvauksen määrä oli noin 86 miljoonaa euroa.

→ Tarvitaan taloudellista ja rahoituksellista näyttöä, jonka perusteella haittateoria voidaan muuttaa uskottavaksi määrälliseksi arvioksi.

...rajoituksin

Kun kansalliset tuomioistuimet tekevät päätöksiä, jotka koskevat sääntöjenvastaisesta tuesta suoraan aiheutuneiden kustannusten korvaamista kolmansille osapuolille, niiden on varottava tekemästä päätöksiä, jotka johtavat tuen myöntämiseen tai tuensaajien piirin laajentamiseen.

(C-106–120/87, Asteris, C-164/15 P ja C-165/15 P, Aer Lingus).

Tuensaajalla ei ole perusteltua luottamusta jäsenvaltioon (C-672/13, OTP Bank).

Kansallisten tuomioistuinten olisi yleisesti ottaen varottava rikkomasta täytäntöönpanokieltoa (SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohta)

myöntämällä tukea ilman ennakkohyväksyntää (esimerkiksi laajentamalla tukea, DEI C-590/14 P).

European
Commission

2

Taustaa

2009

Tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa

- EU:n oikeuskäytännön 12 vuoden kehitys

2012

Valtiontuen uudistaminen

- Ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalan merkittävä laajentaminen: 96 % valtiontuesta on nyt vapautettu ilmoitusvelvollisuudesta
- Kansallisten tuomioistuinten merkitys on korostunut entisestään, koska niiden on havaittava kaikki mahdolliset poikkeusehtojen rikkomiset

2015

Uusi menettelyasetus 2015/1589

- 29 artiklassa kodifioitiin kansallisten tuomioistuinten ja komission väliset yhteistyövälineet vuoden 2009 tiedonannosta ja lisättiin *amicus curiae*-väliintulo

2019

Tutkimus valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa

- Havainnot valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa 750 tapauksessa: rajoitettu korjaavien toimien myöntäminen
- Alikäytetyt yhteistyövälineet

2021

Uusi tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa

3

3

Uuden vuoden 2021 tiedonannon tarkoitus ja laajuus

Käytännön ohjeita valtiontukisääntöjen soveltamiseen kansallisella tasolla keskittyen tapauksiin, joissa yksityiset osapuolet hakevat korjaavia toimia tuen laitonta täytäntöönpanoa varten ("yksityinen täytäntöönpano")

Selvennyksiä päivitetyn oikeuskäytännön perusteella sovellettavista yleisistä periaatteista

Selvennyksiä komission ja kansallisten tuomioistuinten rooleista

Kansallisten tuomioistuinten ja komission välisen yhteistyön vahvistaminen – keskinäinen avunanto

4

4

Valtiontuen täytäntöönpanojärjestelmä

Toimivalta	Kansalliset tuomioistuimet 	Komissio
SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta Objektiivinen tuen käsite	✓	✓
SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohta Täytäntöönpanokiellon rikkominen (tukea ei saa myöntää, ennen kuin sen soveltuvuus sisämarkkinoille on arvioitu): uuden tuen, ryhmäpoikkeuksen soveltamisalaan kuuluvan tuen ja voimassa olevan tuen osalta	✓	✓
Voimassa olevan tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille / arviointi	X	✓
Korjaavat toimet	Takaisinperintä, keskeyttäminen, lopettaminen, kieltomääräys, vahingonkorvaukset	Sääntöjenvastainen uusi tuki: Takaisinperintäpäätös/-määräys Sääntöjenvastainen voimassa oleva tuki: asianmukaiset toimet

5

5

Kansallisten tuomioistuinten rooli

Täytäntöönpanokiellon mahdollisen rikkomisen arviointi (tiedonannon 4 kohta)

Onko kyseessä tuki	Objektiivinen tuen käsite Viittaus komission ohjeistukseen (vuoden 2016 tiedonanto valtiontuen käsitteestä)
Voimassa oleva tuki	Täytäntöönpanokielltoa ei sovelleta voimassa olevaan tukeen. Menettelyasetuksessa olevat voimassa olevan tuen määritelmät eivät sido kansallisia tuomioistuimia (C-387/17 <i>Fallimento Traghetti Mediterraneo</i>)
Ryhmäpoikkeukset	Velvollisuus tarkistaa kaikkien ryhmäpoikkeusasetuksen edellytysten noudattaminen (tulkittava tiukasti) Ei perusteltua luottamusta (C-349/17 <i>Eesti Pagar</i> , C-654/17 <i>P BMW</i>) (katso seuraava dia)
Uusi sääntöjenvastainen tuki	Korjaavat toimet

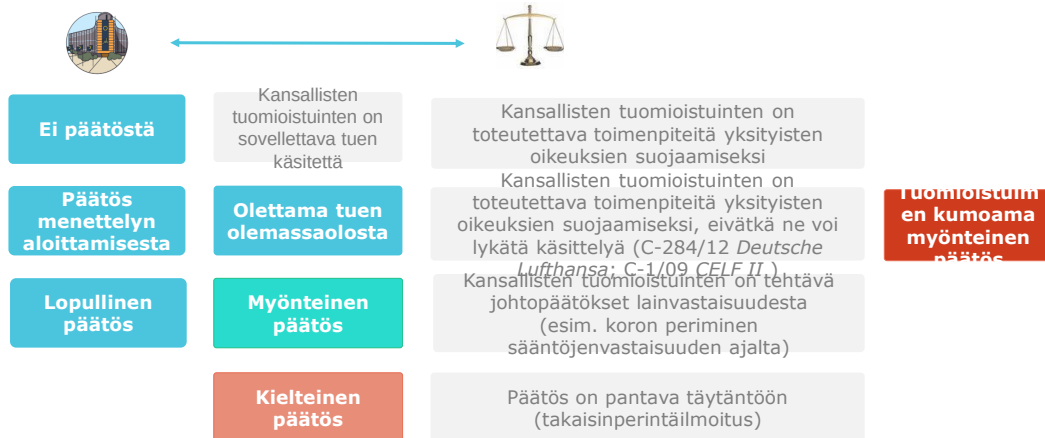
6

6

Rinnakkaiset kansalliset/komission menettelyt

(4 kohta)

7

7

Yhteistyövälineet – EU:n toimintakehys

- Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohta
- Menettelyasetuksen (EU) 2015/1589 29 artikla
- Uusi tiedonanto yhteistyöstä kansallisten tuomareiden kanssa (EUVL C 305, 30.7.2021, s. 1–28)

8

Vilpittömän yhteistyön periaate

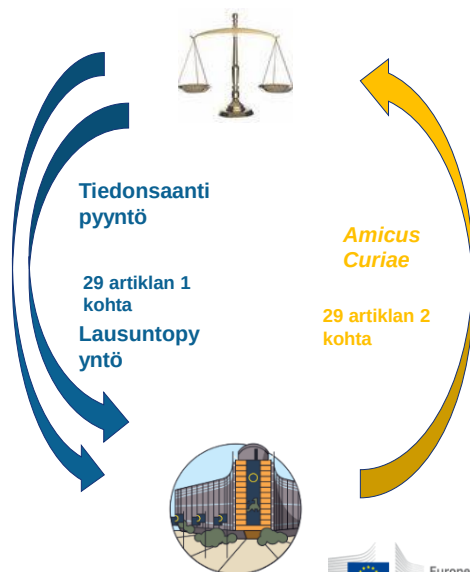
- Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohta
- Euroopan komissiolla ja kansallisilla viranomaisilla on velvollisuus tehdä yhteistyötä vilpittömin mielin
- Yhteistyövelvoite koskee myös kansallisia tuomioistuimia
- Kansallisten tuomareiden yhteyspiste
 - comp-amicus-state-aid@ec.europa.eu

9

Yhteistyövälineet

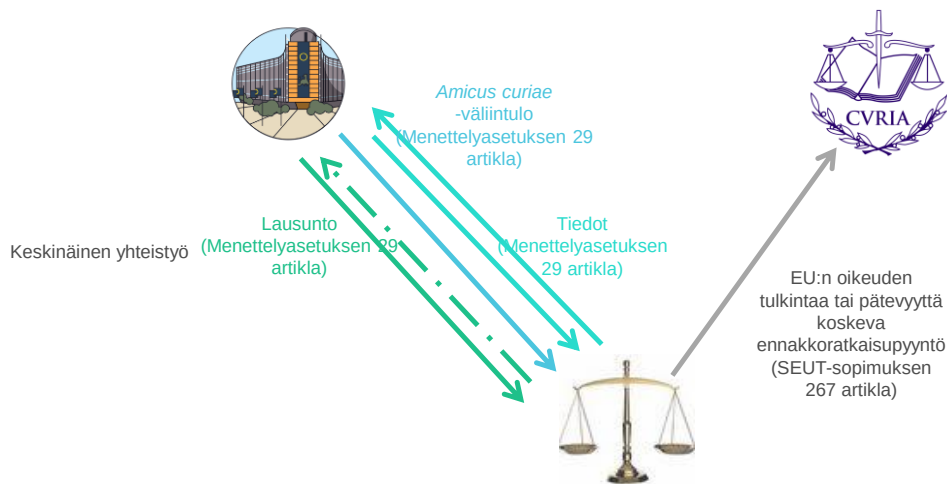
- **Tiedonsaantipyyntö ja lausuntopyyntö**
 - Täytäntöönpanoilmoituksen luoma
 - Kodifioitu menettelyasetuksessa
 - 29 artiklan 1 kohta
- **Amicus curiae -havainnot**
 - Laadittu ja kodifioitu menettelyasetuksessa
 - 29 artiklan 2 kohta

10

Yhteistyö komission kanssa

(Täytäntöönpanoilmoituksen 5 kohta)

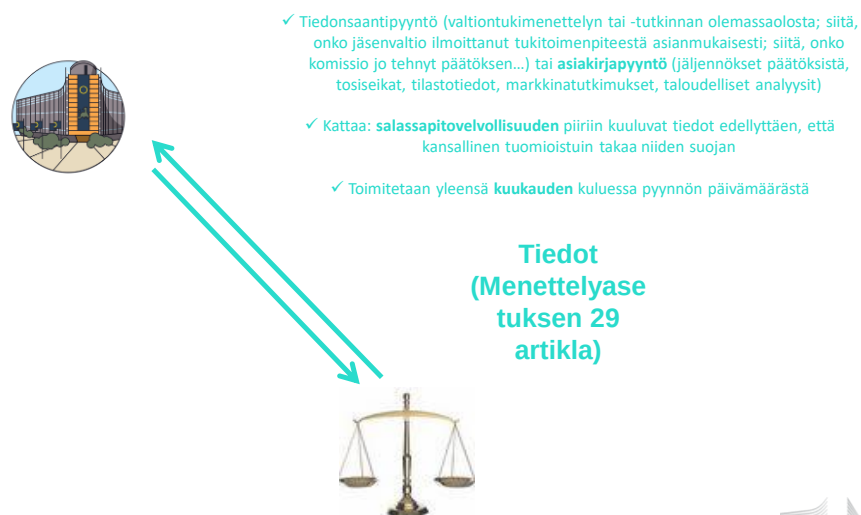
11

11

Yhteistyö komission kanssa

(Täytäntöönpanoilmoituksen 5 kohta)

12

12

Yhteistyö komission kanssa

(Täytäntöönpanoilmoituksen 5 kohta)

Lausunto (Menettelyasetu ksen 29 artikla)

- ✓ Kun oikeuskäytännössä sekä komission tiedonannoissa ja suuntaviivoissa ei anneta riittävästi ohjeita
- ✓ Koskee: **tuen määrän** ja takaisinperintäkoron määrittämistä ja laskentaa; **ryhmäpoikkeusasetuksen** edellytysten soveltamista; **ohjelman** soveltamista yksittäiseen toimenpiteeseen; **poikkeuksellisia olosuhteita**, jotka estävät takaisinperinnän...
- ✓ Toimitetaan yleensä **4 kuukauden** kuluessa pyynnön päivästä

13

✓ Ei sido kansallisia tuomioistuimia

13

Esimerkki – lausuntopyyntö

Kuopion hallinto-oikeuden pyyntö vuodelta 2012 koskien vähämerkityksisen tuen soveltamista sulautumisen yhteydessä ja taloudellista jatkuvuutta*:

1. Jos kyseessä on sulautuma, miten tuen enimmäismäärä määritetään ja onko aiemmin saatu tuki huomioitu uuden yrityksen osalta?

Vastaus: Kaikki vähämerkityksistä tukea koskevat toimenpiteet, jotka on myönnetty jommallekummalle aiemmista kahdesta erillisestä yrityksestä, on otettava huomioon arvioitaessa vähämerkityksisen tuen raja-arvoa kolmen tilikauden aikana uuden yrityksen osalta.

2. Voiko tulkinta vaihdella eri tilanteissa esimerkiksi sen mukaan, jatkaako yritys täsmälleen samaa liiketoimintaa kuin sulautuneet yritykset?

Vastaus: Vähämerkityksisen tuen periaatetta sovelletaan kyseiseen yritykseen riippumatta siitä, mitä toimintaa se harjoittaa (huomautettakoon kuitenkin, että esimerkiksi maantiiliikenteen alalla sovelletaan vähämerkityksisen tuen raja-arvoja)

3. Tutkitaanko yrityksen käsitettä virallisesti yhtiölainsäädännön pohjalta vai laajemmin sen todellisen tilanteen perusteella, jossa yhden taloudellisen kokonaisuuden periaatetta sovelletaan?

Vastaus: Yritys EU:n lainsäädännössä: yksiköt, jotka ovat saman yksikön oikeudellisessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, ovat yksi tukea saava yritys niiden oikeudellisesta asemasta riippumatta.

* Linkki julkaistun lausuntoon: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/national-courts/application-state-aid-law/requests-opinions/opinions-issued_en

14

Yhteistyö komission kanssa

(Täytäntöönpanoilmoituksen 5 kohta)

**Amicus curiae
-väliintulo
(Menettelyasetuk
sen 29 artikla)**

✓ Kirjalliset tai suulliset **huomautukset** valtioneuvoston päätösten soveltamisesta vastaaville kansallisille tuomioistuimille

✓ Päätös huomautusten antamisesta *amicus curiae* ominaisuudessa on komission yksinomainen etuoikeus, joka riippuu tapauksen merkityksestä, valtioneuvoston päätösten täytäntöönpanon tehokkuuden edistämisestä ja uuden asiakysymyksen olemassaolosta

✓ Ei sido kansallisia tuomioistuimia

15

15

Yhteistyö komission kanssa

(Täytäntöönpanoilmoituksen 5 kohta)

Keskinäinen yhteistyö

Kansallisten tuomioistuinten apu komissiolle

✓ Kansallisten tuomioistuinten toimittama jäljennös kirjallisesta tuomiosta, joka on annettu sen jälkeen, kun komissio on toimittanut tietoja, lausunnon tai huomautuksen *amicus curiae* ominaisuudessa

✓ Jäsenvaltiot voivat perustaa kansallisia tuomareita varten koordinoitipisteitä, jotka käsittelevät valtioneuvoston päätöksiä, jotta valtioneuvoston päätöksiä voitaisiin soveltaa tehokkaammin ja yhtenäisemmin

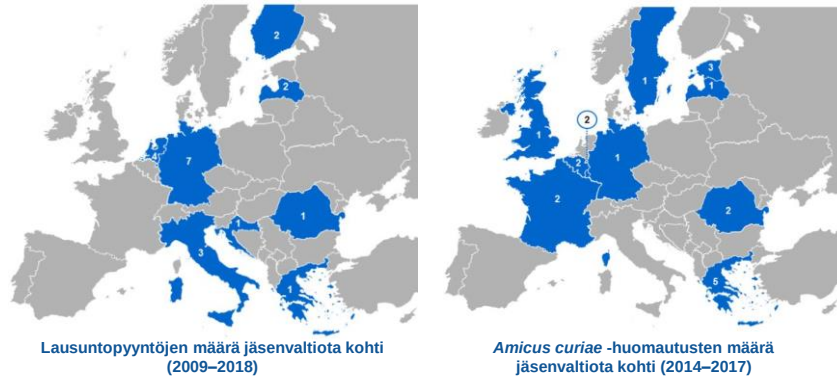
16

16

Yhteistyövälineiden käyttö

- Vuoden 2009 tiedonanto lisäsi vastaanotettujen pyyntöjen määrää, mutta yhteistyövälineiden käyttö on edelleen rajallista*

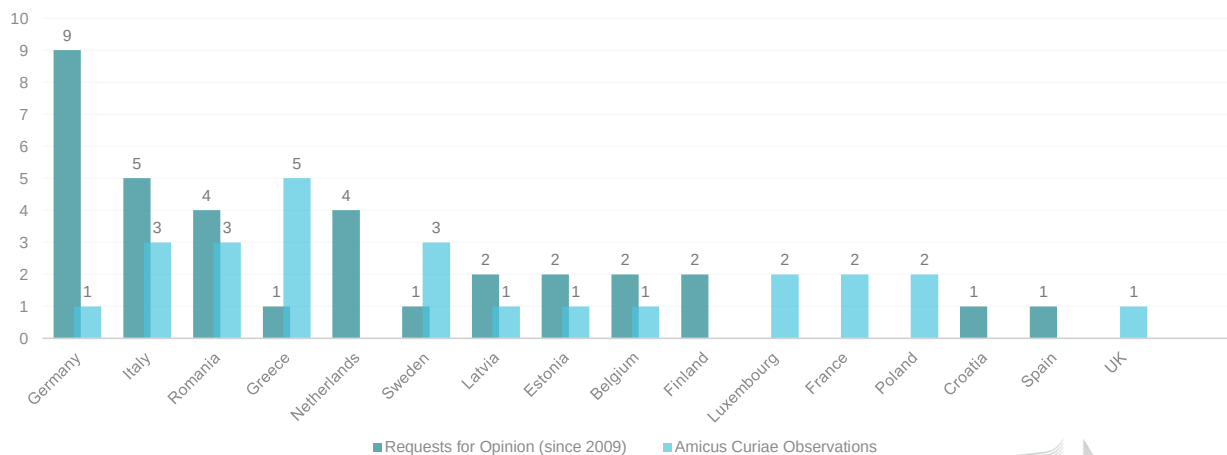

*Lähde: Tutkimus valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa

17

Yhteenveto: Yhteistyövälineiden käyttö

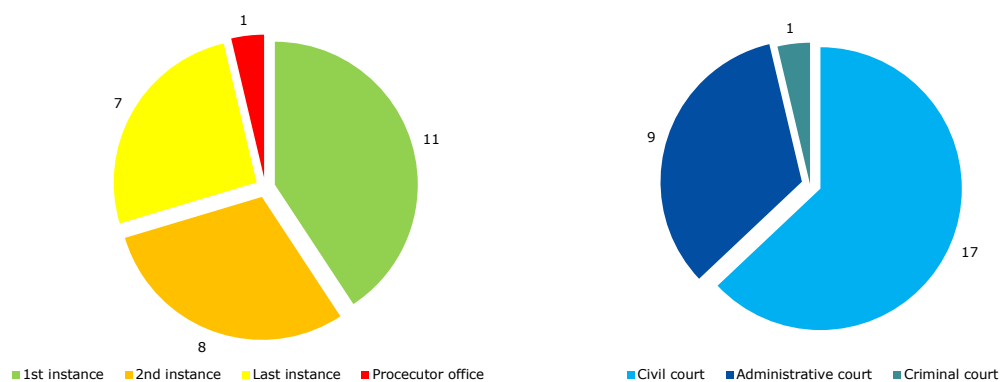

18

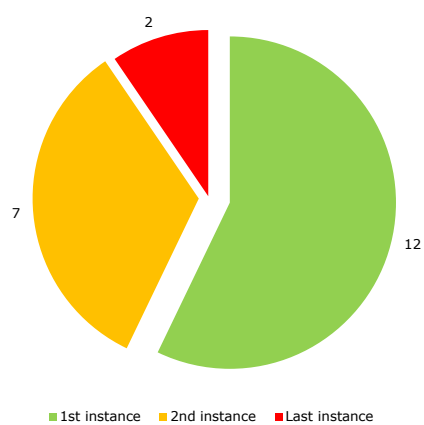
18

Kansallisten tuomioistuinten pyynnöt

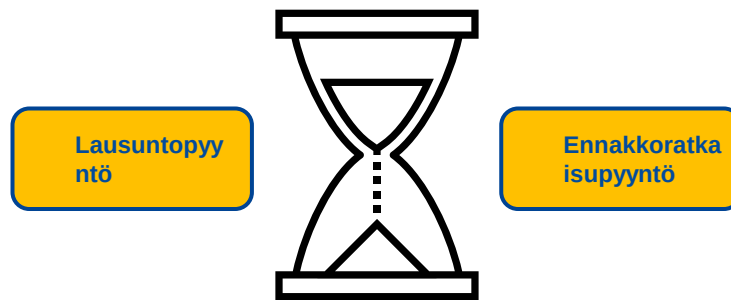
19

Amicus curiae -väliintulot

20

Kertaus...

Onko kysyttävää?

Paljon kiitoksia!

comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

comp-amicus-state-aid@ec.europa.eu

© Euroopan unioni 2022

Ellei toisin mainita, tämän esityksen uudelleenkäyttö on sallittu [CC BY 4.0](#) -lisenssillä. Sellaisten elementtien käyttöä tai jäljentämistä varten, jotka eivät ole EU:n omistuksessa, on ehkä pyydettävä lupa suoraan asianomaisilta oikeudenhaltijoilta.

Cooperation between National Courts and the European Commission

The role of the national judge in the enforcement of EU State aid rules – ERA Seminar for the Finnish Judiciary

16 June 2022

Clara SÄDLER, Case Handler
DG COMP Unit H4 - Enforcement and Monitoring

Funded by the European Union

Service Contract DG COMP/2017/015 - SI2.778715

This document has been prepared for the European Commission. However, it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

The views expressed in this presentation are purely those of the speaker and may not in any circumstances be regarded as stating an official position of the European Commission

1

Before we start...

(Section 4 of the Enforcement Notice)

An effective tool for third parties to whom damage was caused by unlawful State aid (*SNCM, French Council of State, September 2021*)...

In exchange for operating the ferry service between Marseille and Corsica, the regional authorities granted shipping operator SNCM aid that was found unlawful and incompatible by the Commission.

Competitor Corsica Ferries filed a claim for damages, submitting an economic expert report that quantified the loss of profit caused by the aid received by SNCM.

Quantum of damages to be paid to Corsica Ferries amounted to approx. €86 million.

→ Need for economic and financial evidence translating the theory of harm into a credible quantitative assessment.

... with limitations

When ruling on the compensation to third parties for the costs incurred as a direct result of an unlawful aid, NCs must be careful not to adopt decisions having the effect of granting an aid or enlarging the circle of beneficiaries (C-106 to 120/87, *Asteris*, C-164/15 P and C-165/15 P, *Aer Lingus*).

No legitimate expectations for the beneficiary vis-à-vis the Member State (C-672/13 *OTP Bank*).

In general, NCs should be careful not to breach the standstill obligation (Art. 108(3) TFEU) by granting aid without prior approval (for instance by extending an aid, *DEI C-590/14 P*).

2

Background

2009

Notice on the enforcement of State aid rules by national courts

- 12 years of EU case law developments

2012

State aid Modernisation

- Significant extension of the scope of the block exemption regulation (GBER): 96% of State aid is now exempt from notification
- The role of national courts has become even more prominent, as they must detect all potential breaches of exemption conditions

2015

New Procedural Regulation 2015/1589

- Article 29 codified the cooperation tools between national courts and the Commission from 2009 Notice and added the *amicus curiae* intervention

2019

Study on the Enforcement of State aid rules by national courts

- Findings on the application of State aid rules by national courts in 750 cases: limited award of remedies
- Cooperation tools under-used

2021

New notice on the enforcement of State aid rules by national courts

3

3

Purpose and Scope of the new 2021 Notice

Concrete guidance on the enforcement of State aid rules at national level focusing on cases where private parties seek remedies for the unlawful implementation of aid ("private enforcement")

Clarifications on general principles applicable based on updated case law

Clarifications on the respective roles of the Commission and of the national courts (NCs)

Reinforce the cooperation between NCs and the Commission - mutual assistance

4

4

The System of State aid Enforcement

Competences	National Courts 	Commission
107(1) TFEU Objective notion of aid	✓	✓
108(3) TFEU Breach of the standstill obligation (no aid shall be granted until its compatibility with the internal market was assessed): for new aid, block-exempted aid and existing aid	✓	✓
Compatibility / review of existing aid	X	✓
Remedies	Recovery, suspension, termination, interim relief, damages	Incompatible new aid: Recovery decision/injunction Incompatible existing aid: Appropriate measures

5

5

The Role of National Courts

Assessing a potential breach of the standstill obligation (Section 4 of the Notice)

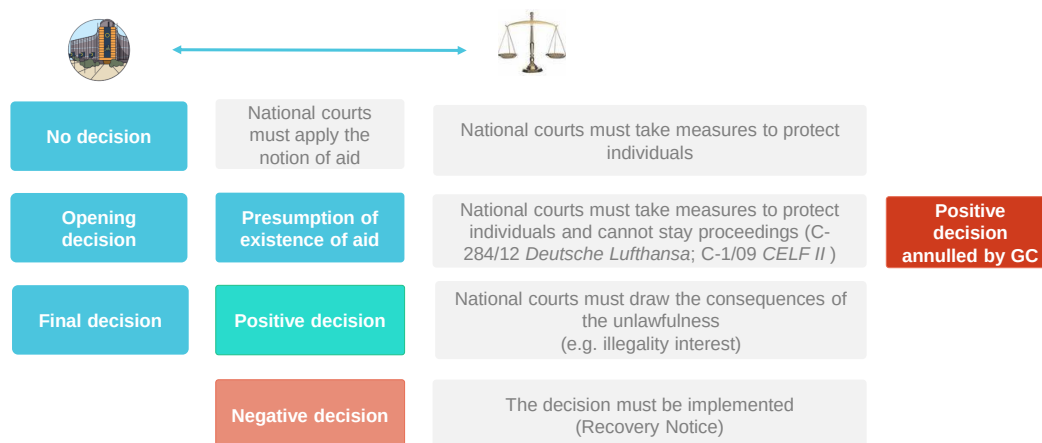
Existence of aid	Objective notion of aid Reference to Commission guidance (2016 Notice on the notion of State aid)
Existing Aid	An existing aid is not subject to the standstill obligation Definitions of Existing Aid under the Procedural Regulation do not bind NCs (C-387/17 <i>Fallimento Traghetti Mediterraneo</i>)
Block exemptions	Duty to verify compliance with all GBER conditions (strictly interpreted) No legitimate expectations (C-349/17 <i>Eesti Pagar</i> , C-654/17 P <i>BMW</i>) (see next slide)
New Unlawful Aid	Remedies

6

6

Parallel NC/Commission procedures (Section 4)

7

7

Cooperation Tools - EU Framework

- Article 4(3) of the Treaty on the European Union
- Article 29 of the Procedural Regulation (EU) n° 2015/1589
- New Notice on the cooperation with national judges (OJ C 305, 30.7.2021, p. 1–28)

8

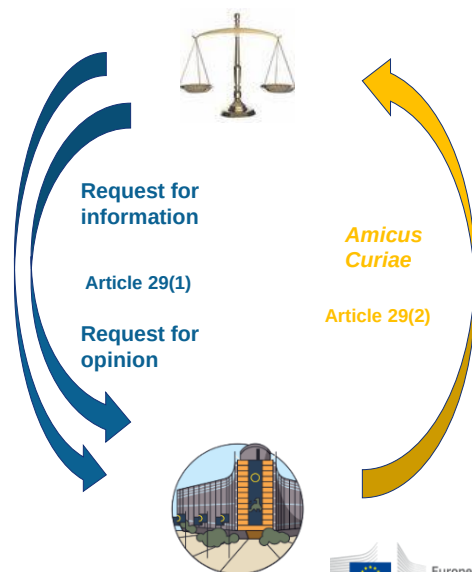
Principle of sincere cooperation

- Article 4(3) of the Treaty on the European Union
- The European Commission and the national authorities have an obligation to cooperate in good faith
- The duty of cooperation also includes national courts
- Contact for national judges
 - comp-amicus-state-aid@ec.europa.eu

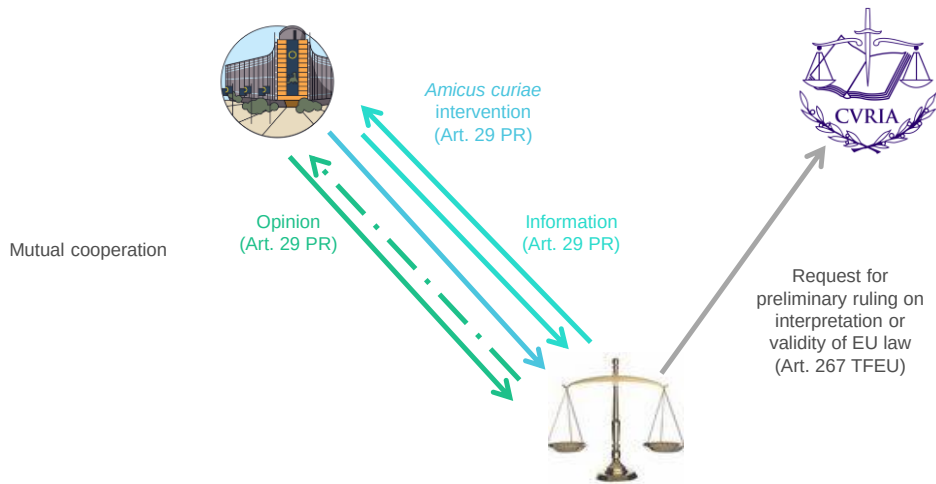
Cooperation Tools

- **The request for information and the request for opinion**
 - Created by the Enforcement Notice
 - Codified in the Procedural Regulation
 - Article 29(1)
- **Amicus curiae observations**
 - Created and codified in the Procedural Regulation
 - Article 29(2)

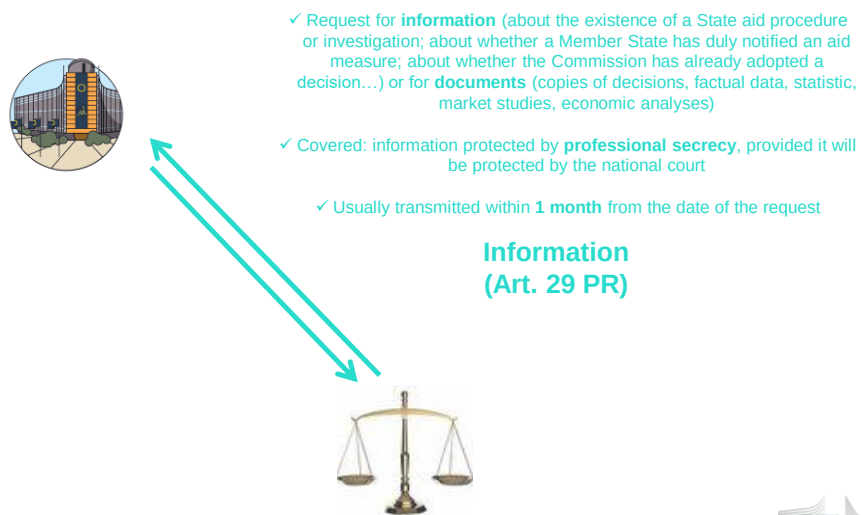
Cooperation with the Commission

(Section 5 of the Enforcement Notice)

Cooperation with the Commission

(Section 5 of the Enforcement Notice)

- ✓ Request for **information** (about the existence of a State aid procedure or investigation; about whether a Member State has duly notified an aid measure; about whether the Commission has already adopted a decision...) or for **documents** (copies of decisions, factual data, statistic, market studies, economic analyses)

- ✓ Covered: information protected by **professional secrecy**, provided it will be protected by the national court

- ✓ Usually transmitted within **1 month** from the date of the request

Information
(Art. 29 PR)

Cooperation with the Commission

(Section 5 of the Enforcement Notice)

Opinion (Art. 29 PR)

- ✓ When **not enough guidance** provided by case law and Commission notices and guidelines
- ✓ About: quantification and calculation of **aid amount** and recovery interest; application of **GBER** conditions; application of **scheme** to individual measure; **exceptional circumstances** preventing recovery...
- ✓ Usually transmitted within **4 months** from the date of the request

13

✓ Not binding on NCs

13

Example – Request for Opinion

A request from the Finnish Administrative Court of Kuopio from 2012 concerning the application of *de minimis* in case of a merger and on economic continuity*:

1. *In case of a merger, how is the aid ceiling determined and is previously received aid counted for the new undertaking?*

Reply: All *de minimis* measures granted to either of the previously two separate undertakings have to be taken into account while assessing the *de minimis* threshold over the three fiscal years for the new undertaking.

2. *Can the interpretation vary in different situations, for example depending on whether the undertaking continues exactly the same business operations as the merged undertakings?*

Reply: *De minimis* concept applies to the undertaking concerned irrespective of the activities it carries out (however, note the different applicable *de minimis* ceiling for e.g. road transport sector)

3. *Is the notion of undertaking to be examined on the formal basis of company law or more broadly according to the actual situation applying the single economic entity principle?*

Reply: Undertaking in the sense of EU law: entities which are controlled on a legal or on a de facto basis by the same entity are one single recipient undertaking regardless of their legal status

*Link to the published opinion: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/national-courts/application-state-aid-law/requests-opinions/opinions-issued_en

14

Cooperation with the Commission

(Section 5 of the Enforcement Notice)

**Amicus curiae
intervention
(Art. 29 PR)**

- ✓ Written or oral **observations** to NCs applying State aid rules
- ✓ Decision to intervene as *amicus curiae* is the **Commission's exclusive prerogative**, depending on **case's significance**, contribution to the **effectiveness of the enforcement of State aid rules**, existence of a **novel question of substance**
- ✓ **Not binding on NCs**

15

15

Cooperation with the Commission

(Section 5 of the Enforcement Notice)

Mutual cooperation

National courts' assistance to the Commission

- ✓ Communication by NCs of a copy of any written judgment issued following the provision by the Commission of information, opinion or *amicus curiae* observations
- ✓ Member States can set up coordination points for national judges dealing with State aid issues, for a more effective and consistent application of State aid rules

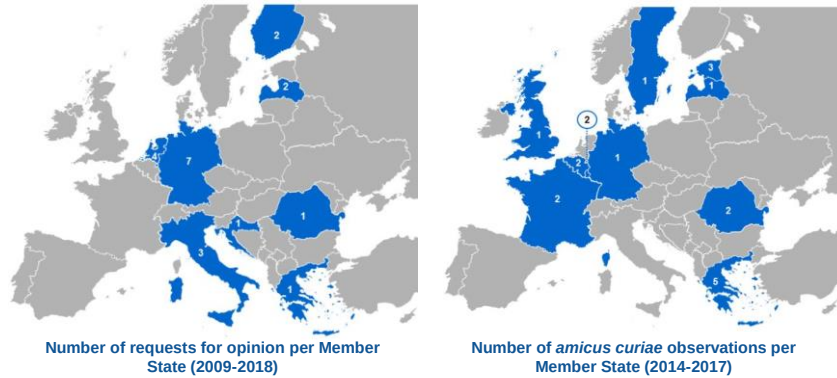
16

16

Use of the Cooperation Tools

- The 2009 Notice increased the amount of requests received but the use of the cooperation tools is still limited *

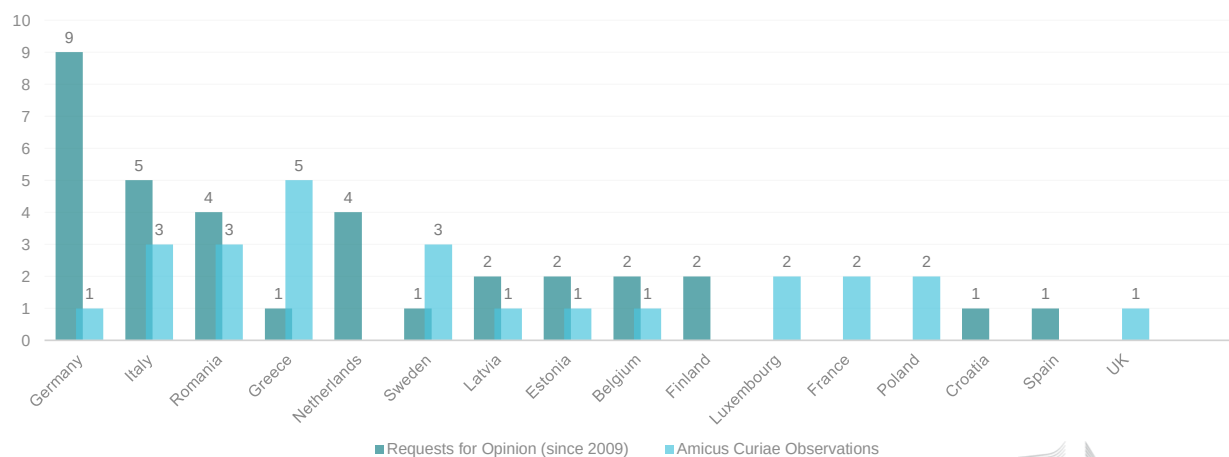

* Source: Study on the Enforcement of State aid rules by National Courts

17

Overview: Use of Cooperation Tools

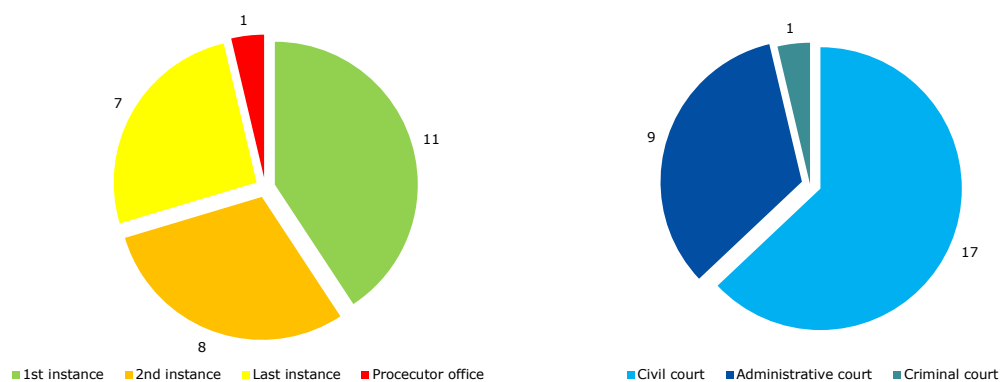

18

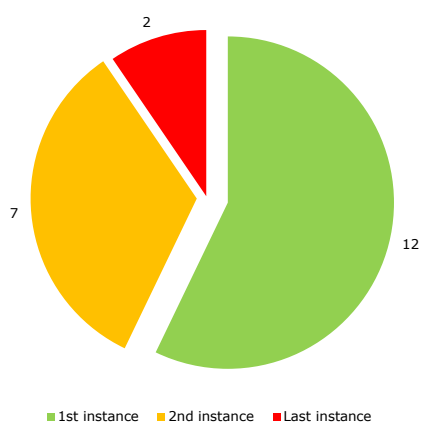
18

Requests by National Courts

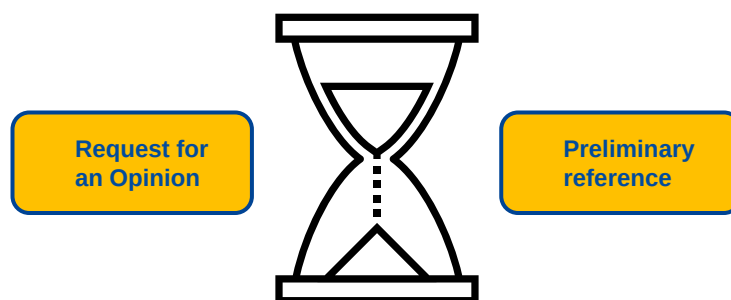
19

Amicus curiae Interventions

20

Wrapping up...

Any questions?

Thank you very much!

comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

comp-amicus-state-aid@ec.europa.eu

© European Union 2022

Unless otherwise noted the reuse of this presentation is authorised under the [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license. For any use or reproduction of elements that are not owned by the EU, permission may need to be sought directly from the respective right holders.

23

24

EUROPEAN COMMISSION
COMPETITION DG

State aid: General Scrutiny and Enforcement
Enforcement and Monitoring

ERA-SEMINAARI – KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N
VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA – SEMINAARI SUOMEN
OIKEUSLAITOKSELLE

TAPAUSTUTKIMUS – 16.6.2022

Clara Sädler (DG COMP, yksikkö H.4)

RATKAISU / HUOMAUTUKSET KESKUSTELTAVIKSI

[Kesto yhteensä: 60 minuuttia]

➤ Tausta: Vuoden 2015 sopimus ja myöhemmät oikeudenkäynnit

[Varattu aika: 15 minuuttia]

1. Wood Corporation -yhtiö (**Wood**) ja alueen A metsähallitus (**FMB**) solmivat puunhankintasopimuksen 15.2.2015. Sopimuksen mukaan FMB sitoutui toimittamaan Woodille tietyn määrän puutavaraa kiinteään hintaan 15.2.2015–31.12.2020. Lisäksi FMB sitoutui olemaan myymättä muille ostajille sopimuksessa määritettyä hintaa halvemmalla.
2. FMB toimitti vuosina 2015 ja 2016 Woodille puutavaraa, mutta ei sovittuja määriä. Wood joutui vuonna 2016 taloudellisiin vaikeuksiin, joiden vuoksi sen maksut FMB:lle viivästyivät. Elokuussa 2017 FMB irtisanoi 15.2.2015 solmitun hankintasopimuksen ja lopetti vuoden jälkipuoliskosta lähtien puutavaran toimittamisen Woodille sopimusehtojen mukaisesti.
3. FMB:n väitetyn sopimuksen irtisanomisen jälkeen Woodin taloudelliset vaikeudet lisääntyivät, eikä yhtiö pystynyt enää maksamaan velkojaan. Syyskuussa 2019 oikeus teki Wood-yhtiöön kohdistuvan päätöksen velkojen maksamista koskevasta ratkaisumenettelystä.
4. Sillä välin Wood oli haastanut FMB:n oikeuteen ja hakenut vahvistustuomiota sille, että vaikka FMB oli irtisanonut 15.2.2015 solmitun sopimuksen, se oli edelleen voimassa (**1. asia**). Käräjäoikeus katsoi Woodin vaatimuksen perustelluksi ja vahvisti 24.4.2019 antamallaan tuomiolla, että riidanalainen sopimus oli edelleen voimassa.
5. Toisaalta sen jälkeen, kun eräs Woodin kilpailija oli tehnyt valituksen siitä, että FMB:n sitoumus pitää puun hinta Woodin kanssa solmitun sopimuksen tasolla oli aiheuttanut kyseiselle kilpailijalle vahinkoa, komissio ilmaisi 5.7.2019 tekemällään päätöksellä epäilyksensä FMB:n Woodilta veloittaman suosituimmuustariffin yhteensopivuudesta valtiontukisääntöjen kanssa ja avasi 15.2.2015 solmittua sopimusta koskevan muodollisen tutkinnan.
6. Muutoksenhakutuomioistuin vahvisti 3.12.2020 antamallaan lopullisella vahvistustuomiolla käräjäoikeuden ratkaisun, jonka mukaan FMB ei ollut pätevästi irtisanonut sopimusta.

7. Näin ollen Wood nosti tammikuussa 2021 FMB:tä vastaan toisen kanteen, jossa se vaati 1. asiassa annetun lopullisen vahvistustuomion perusteella, että FMB määrättäisiin maksamaan yhteensä noin 14 miljoonan euron vahingonkorvaukset, koska se ei toimittanut puutavaraa vuonna 2012, ja että FMB määrättäisiin toimittamaan noin 1,5 miljoonaa kuutiometriä puuta riidanalaisen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi vuosina 2017–2020 (**2. asia**).
8. Tässä toisessa kanteessa FMB puolustautui väittämällä, että kyseisen sopimuksen täytäntöönpano oli Euroopan unionin lainsäädännön vastaista. FMB väitti, että kyseinen sopimus oli SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ja että se oli toteutettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan vastaisesti.
9. Wood väitti vastineessaan, että FMB:n väitettä ei ollut esitetty ensimmäistä asiaa koskevassa käsittelyssä ja että näin ollen sopimuksen laillisuutta ei voitu enää kyseenalaistaa, koska oikeusvoima oli toteutunut.
10. Toisen tapauksen oikeudenkäynti on vielä kesken.

Keskustelunaiheet:

[Varattu aika: 20 minuuttia]

A. Mitä EU:n valtiontukilainsäädännön osia kansallinen tuomioistuin voi periaatteessa tulkita ja soveltaa?

- Komissiolla on yleensä yksinomainen toimivalta arvioida tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, mutta kansallisilla tuomareilla on edelleen toimivalta päättää, i) onko kyse SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tuesta ja ii) onko SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaista velvollisuutta pidättäytyä toimenpiteistä rikottu. Erityisesti koska komissio ei ole tehnyt vastaavaa menettelyä koskevaa päätöstä, kansallisia tuomioistuimia sitoo ainoastaan objektiivinen valtiontuen käsite, kun ne toimivaltansa nojalla arvioivat valtiontuen olemassaoloa.

B. Mitä komission aloittama muodollinen tutkinta merkitsee kansallisen tuomioistuimen kannalta?

- Kun komissio on tehnyt SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisen päätöksen sellaisen tukitoimenpiteen tutkinnan aloittamisesta, joka on kyseenalaistettu myös kansallisessa tuomioistuimessa SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti, kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon komissiossa käynnissä olevista menettelyistä johtuva oikeudellinen tilanne, vaikka se olisikin luonteeltaan väliaikainen.
 - Tämä tarkoittaa, että kun tutkinta on käynnissä, menettelyn aloittamista koskevalla päätöksellä on jo itsessään oikeudellisia seurauksia, joista kansallisten tuomioistuinten on tehtävä johtopäätökset. Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen jälkeen kansallinen tuomioistuin ei voi katsoa, että tukitoimenpide ei muodosta SEUT-sopimuksen 107

artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, sillä muutoin SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan tehokkuus vaarantuisi.

C. Jos sopimukseen liittyi sääntöjenvastaista valtiontukea, mitä johtopäätöksiä kansallisen tuomioistuimen olisi tehtävä toisesta tapauksesta?

- Jotta 2. asian yhteydessä SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan tehokkuus ei vaarantuisi, asiaa käsittelevää kansallista tuomioistuinta ei saisi estää arvioimasta tukitoimenpiteen laillisuutta sen vuoksi, että oikeusvoima on toteutunut 1. asiassa.

- *Lucchini (C-119/05)* → *Simmenthalin* doktriinista johtuen oikeusvoiman periaate saatettaisiin jättää soveltamatta kyseisessä tapauksessa, jos se haittaa unionin oikeuden tehokkuutta...

- ...Mutta on kuitenkin kyseenalaista, vaikuttaako menettelyn aloittamista koskeva päätös kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan samalla tavoin kuin lopullinen päätös!

- Kansallinen tuomioistuin voi päättää lykätä käsittelyä ja määrätä jo suoritettujen maksujen takaisinperinnästä. Se voi myös päättää määrätä muita *väliaikaisia* toimenpiteitä, joilla turvataan sekä asianomaisten osapuolten edut että komission menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tehokkuus.

- Kansalliset tuomioistuimet eivät kuitenkaan voi noin vain lykätä asioiden käsittelyä siihen asti, kunnes komissio on tehnyt lopullisen päätöksen, koska tämä merkitsisi edun säilyttämistä markkinoilla huolimatta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisen täytäntöönpanokiellon mahdollisesta rikkomisesta.

- Jos kansallisella tuomioistuimella on epäilyksiä menettelyn aloittamista koskevasta komission päätöksestä johtuvia seurauksia kohtaan, se voi pyytää komissiolta selvennystä täytäntöönpanoilmoituksessa kuvatuilla yhteistyövälineillä. Jos tuomioistuimella on epäilyksiä komission menettelyn aloittamista koskevan päätöksen tulkinnasta tai pätevyydestä, se voi toissijaisesti myös esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön SEUT-sopimuksen 267 artiklan mukaisesti.

D. Muuttuuko arviointi, jos komissio oli sillä välin lopettanut muodollisen tutkintamenettelyn ja todennut, että jäsenvaltio A oli myöntänyt sääntöjenvastaista valtiontukea Woodille FMB:n kanssa 15.2.2015 tehdyllä sopimuksella?

- Kansallisten tuomioistuinten on pidättäydyttävä tekemästä päätöksiä, jotka ovat vastoin komission päätöstä, ja niiden on sen

vuoksi noudatettava komission arviota valtiontuen olemassaolosta ja soveltumattomuudesta yhteismarkkinoille.

- Erityisesti jos kansallisessa tuomioistuimessa ja komissiossa on käynnissä rinnakkaisia menettelyjä ja komissio toteaa muodollisen tutkinnan jälkeen tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, kansallisen tuomioistuimen on tehtävä siitä asianmukaiset johtopäätökset takaisinperintäpäätösten täytäntöönpanoa koskevien kansallisten sääntöjen mukaisesti. ➔ Jos sovellettava kansallinen lainsäädäntö sen sallii, tuomioistuimen olisi määrättävä yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen täysimääräisestä takaisinperinnästä, eikä tuomioistuin saisi missään tapauksessa tehdä päätöstä, joka vaarantaisi takaisinperinnän.

- Kansallisilla tuomioistuimilla ei myöskään ole toimivaltaa julistaa komission päätöksiä pätemättömiksi, koska pelkästään unionin tuomioistuimilla on SEUT-sopimuksen 263 artiklan nojalla kyseinen toimivalta.
- Toisaalta taas kansallinen tuomioistuin voi pyytää komissiolta täytäntöönpanoilmoitukseen perustuvaa lausuntoa tai, jos tuomioistuimella on epäilyksiä komission lopullisen päätöksen tulkinnasta tai pätevyydestä, tuomioistuin voi tai sen pitää esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö SEUT-sopimuksen 267 artiklan mukaisesti.

➤ Komission kielteinen päätös ja jäsenvaltiota koskeva takaisinperintävelvoite

[Varattu aika: 10 minuuttia]

11. Komissio katsoi 20.12.2020 tekemällään päätöksellä tutkintamenettelyn lopettamisesta, että jäsenvaltio A oli myöntänyt Woodille sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea 8 miljoonaa euroa soveltamalla suosituimmuustariffia 15.2.2015–31.12.2017 välisenä aikana, ja velvoitti A:n perimään tuen takaisin tuensaajalta neljän kuukauden kuluessa.
12. Wood-yhtiö ajautui komission päätöksen tekohetkellä maksukyvyttömäksi. Yksityiset velkojat suostuivat rajoittamaan saataviaan 60 prosenttiin. Jäsenvaltio A ei suostunut tähän vaan kirjasi kansallisen maksukyvyttömyyslainsäädännön mukaisessa määräajassa tukeen liittyvän saatavan täysimääräisenä maksukyvyttömyysrekisteriin.
13. Kesäkuussa 2021 Woodin maksukyvyttömyysmenettely saatiin päätökseen, ja kaikki velkojat saivat takaisin 60 % saatavistaan.
14. Jäsenvaltio A ilmoitti Euroopan komissiolle, että se katsoo täyttäneensä velvoitteensa panna takaisinperintäpäätös täytäntöön.

Keskustelunaiheet:

[Varattu aika: 15 minuuttia]

Voiko jäsenvaltio A väittää, että 60 prosentin osittainen takaisinperintä takaisinperittävästä kokonaismäärästä merkitsee komission päätöksen täysimääräistä ja tehokasta täytäntöönpanoa?

Ryhmäkeskustelu puoltavista ja vastustavista argumenteista sille, että jäsenvaltio A panee välittömästi ja tehokkaasti täytäntöön EU:n lainsäädännön mukaisen takaisinperintävelvoitteen.

- Kysymyksen tarkoituksena on korostaa maksukyvyttömyyslainsäädännön ja takaisinperinnän välistä eroa:
 - o Vaikka maksukyvyttömyyslainsäädännössä pyritään suojelemaan velkojien etuja ja joissakin menettelyissä (joihin ei liity rahallisia korvauksia) myös tiettyjen kolmansien osapuolten etuja (työntekijät, kyseessä olevan omaisuuden strateginen luonne jne.)
 - o ... Takaisinperinnän tarkoituksena on puolestaan poistaa kilpailun vääristymä ja palauttaa sisämarkkinoilla aiemmin vallinnut tilanne, vaikka se johtaisi tuensaajan poistumiseen markkinoilta.
- 12 kohta on kirjoitettu (tarkoituksellisen) epämääräisesti, joten keskustelua voidaan käydä kummaltakin kannalta:
 - o Ensinnäkin jäsenvaltio A, toisin kuin suurin osa muista velkojista, ei suostunut siihen, että se saisi takaisin 60 prosenttia saatavasta, koska se aikoo periä takaisin 100 prosenttia tuen pääomasta ja sitä vastaavan takaisinperintäkoron. Tällöin jäsenvaltion vetoaminen 14 kohtaan osoittautuisi virheelliseksi.
 - o Toisaalta takaisinperintä voidaan katsoa pannuksi väliaikaisesti täytäntöön, kun takaisinperittävään tukeen liittyvä saatava (tuen pääoma ja takaisinperintäkorko) on kirjattu täysimääräisesti saatavaluetteloon takaisinperinnän määräajassa Jos vain 60 prosenttia valtiontuesta peritään takaisin ja maksukyvyttömyysmenettelyn seurauksena tuensaaja joka tapauksessa poistuu markkinoilta, takaisinperintä voitaisiin yhtä hyvin katsoa toteutetuksi, vaikka jäljelle jäävää 40 prosenttia saatavasta ei voitaisi periä takaisin.

ERA SEMINAR - **THE ROLE OF THE NATIONAL JUDGE IN THE ENFORCEMENT OF EU
STATE AID RULES – SEMINAR FOR THE FINNISH JUDICIARY**

CASE STUDY – 16 JUNE 2022

Clara Sädler (DG COMP, Unit H.4)

SOLUTION / REMARKS FOR DISCUSSION

[Total time: 60 minutes]

➤ The background: the 2015 Contract and the subsequent litigation

[Allocated time: 15 minutes]

1. On 15 February 2015 the company Wood Corporation (**Wood**) and the Forest Management Board of Region A (**FMB**) concluded a timber supply contract. Under that contract, FMB committed to supply Wood specific quantities of wood for a fixed price for the period from 15 February 2015 to 31 December 2020. In addition, FMB made a commitment not to sell to other buyers for less than the price fixed in the contract.
2. In 2015 and 2016, FMB supplied Wood with timber, but did not deliver the agreed quantities of it. In 2016, Wood faced financial difficulties that lead to delayed payments to FMB. In August 2017, FMB terminated the supply contract of 15 February 2015, and from the second half of the year ceased to supply timber to Wood under the terms of the contract.
3. After FMB's alleged termination of the contract, the financial difficulties of Wood increased, and as a result, it was unable to satisfy its creditors. In September 2019, the company Wood was subject to a judicial decision in a resolution procedure to settle its debts.
4. Meanwhile, Wood had brought FMB before the competent civil court, seeking a declaratory decision ascertaining that, despite its termination by FMB, the contract of 15 February 2015 remained in force (**1st Case**). The court of first instance deemed well-founded Wood's claim and, by judgment of 24 April 2019, declared that the contract at issue was still in force.
5. On the other hand, following a complaint by a competitor of Wood that was damaged by FMB's commitment not to charge to other clients less than the price charged to Wood, by decision of 5 July 2019, the Commission expressed doubts as to the compatibility of the preferential tariff charged by FMB to Wood with State aid rules and opened a formal investigation into the contract of 15 February 2015.
6. The judgment at first instance that had found that the contract at issue had not been validly terminated by FMB was upheld also by the appellate court, by means of a final declaratory judgment of 3 December 2020.

7. Consequently, in January 2021, Wood brought a second action against FMB before the competent civil court, seeking, on the basis of the final declaratory judgment in the 1st Case, firstly, the award of damages amounting to approximately EUR 14 million due to FMB's failure to supply timber in 2012, and, secondly, the order for FMB to supply around 1,5 million cubic metres of wood in execution of the disputed contract between 2017 and December 2020 (2nd Case).
8. In the context of that second action, FMB defended itself by arguing that the execution of the contract in question was contrary to the law of the European Union. It argued that that contract constituted State aid within the meaning of Article 107(1) TFEU and that it had been carried out in breach of the third subparagraph of Article 108(3) TFEU.
9. In its reply, Wood argued that FMB allegation had not been raised in the proceedings concerning the 1st Case and, thus, the legality of the contract could not be called into question anymore, as *res judicata* had formed.
10. The trial in the 2nd Case has not been completed.

Topics for discussion:

[Allocated time: 20 minutes]

A. In principle, which elements of EU State aid law can be interpreted and applied by the national court?

- In general, the Commission has exclusive competence to review compatibility of aid, but national judges retain powers to rule on (i) the existence of aid under Article 107(1) TFEU, and (ii) the breach of the standstill obligation under Article 108(3) TFEU. In particular, in the absence of a Commission decision regarding the same measure, national courts are bound only by the objective notion of State aid when exercising their competence to assess the existence of State aid.

B. What does the fact that the Commission had opened a formal investigation entail for the national court?

- Following a Commission decision opening an investigation pursuant to Article 108(2) TFEU on an aid measure that is also being called into question before a national court, in accordance with Article 4(3) TEU, the national court must take into account the legal situation resulting from the ongoing procedures before the Commission, even if it is provisional in nature.
 - This means that, while the investigation is ongoing, the opening decision has, in itself, legal consequences that the national courts must draw. Following an opening decision, a national court cannot hold that this measure does not constitute aid within the meaning of Article 107(1) TFEU, otherwise the effectiveness of Article 108(3) TFEU would be compromised.

C. If the contract did entail illegal State aid, what consequences would the national court need to draw in relation to the 2nd Case?

- If follows that, in the context of the 2nd Case, in order for the effectiveness of Article 108(3) TFEU not to be compromised, the national court hearing that case should not be prevented from reviewing the legality of the aid measure due to the fact that *res judicata* has formed in the 1st Case.
 - *Lucchini* (C-119/05) → owing to the *Simmenthal* doctrine, the *res judicata* principle might be left unapplied in the case at hand if it hinders effectiveness of Union law ...
 - ... However it is debatable whether an opening decision affects the jurisdiction of national courts the way a final decision does !
- The National court may decide to suspend proceedings and order the recovery of payments already made. It may also decide to order other *interim* measures to safeguard both the interests of the parties concerned and the effectiveness of the Commission opening decision.
 - However, national courts cannot simply stay their proceedings until the Commission has reached a final decision, as this would amount to maintaining the advantage on the market, in spite of the potential breach of the standstill obligation under Article 108(3) TFEU.
 - If the national court has doubts about the consequences to draw from the Commission opening decision, it may seek clarification from the Commission by means of the cooperation tools envisaged in the Enforcement Notice. In the alternative, if that court has doubts about the interpretation or the validity of the Commission opening decision, depending on the circumstances, it may or must also refer a question to the Court of Justice for a preliminary ruling under Article 267 TFEU.

D. Does the assessment change if, in the meantime, the Commission had closed the formal investigation finding that the Member State A had unlawfully granted incompatible State aid to Wood through the contract with FMB of 15 February 2015?

- The national courts must refrain from taking decisions running counter to the Commission decision and must therefore abide by its assessment on the existence of State aid and on incompatibility.
 - In particular, if there are parallel procedures before a national court and before the Commission, and, following a formal investigation, the Commission declares the aid

incompatible, the national court has to draw the appropriate consequences from it, according to national rules governing the execution of recovery decisions → If the applicable national law enables it, that Court should order full recovery of the incompatible aid and, in any case, not adopt a ruling that jeopardise recovery.

- National courts also have no jurisdiction to declare Commission decisions invalid, as the Union Courts alone have that jurisdiction under Article 263 TFEU.
- Once again, the national court may ask the Commission for an opinion under the Enforcement Notice or, if it has doubts about the interpretation or the validity of the Commission final decision, that court may or must refer a question to the Court of Justice under Article 267 TFEU.

➤ The Commission's negative decision and the obligation to recover for Member State A

[Allocated time: 10 minutes]

11. By decision of 20 December 2020 closing the investigation procedure, the Commission considered that the Member State A had unlawfully granted incompatible State aid amounting to EUR 8 million to Wood through the application of a preferential tariff for the period from 15 February 2015 to 31 December 2017 and obliged A to recover it from the beneficiary within 4 months.
12. At the time of the Commission's decision, the company Wood entered into insolvency. The private creditors agreed to limit their claims at a rate of 60 %. Member State A did not agree and registered within the deadline, under national insolvency law, the full State Aid claim including recovery interest in the insolvency register.
13. In June 2021 the insolvency procedure of Wood was closed, with the payment of all creditors in respect of 60 % of their claims.
14. Member State A informed the European Commission that it believes it has complied with its obligation to implement the recovery decision.

Topics for discussion:

[Allocated time: 15 minutes]

Can the Member State A claim that the partial recovery of 60 % of the total amount to be recovered constitutes the full and effective implementation of the Commission's decision?

Discussion by group of arguments in favour of and against the immediate and effective implementation by Member State A of the recovery obligation under EU law.

- The rationale behind this question is to highlight the contrast between insolvency law and recovery:
 - While insolvency law tries to protect the interest of creditors, and, in some procedures (the non-liquidatory ones) also some third party interests (employees, strategic nature of the assets involved, etc.)...
 - ... Recovery, on the contrary, has the purpose of removing a distortion of competition and re-establishing the pre-existing conditions in the internal market, even if that results on the beneficiary's exit from the market.
- Paragraph 12 is written in a (purposely) vague way in order to allow a dual debate:
 - On the one hand, Member State A, contrary to the majority of the other creditors, did not agree to receiving back 60% of the claim, as it intends to recover 100% of the aid principal and the corresponding recovery interest. In that case, the Member State's assertion in paragraph 14 would prove itself wrong.
 - On the other hand, recovery may be considered provisionally implemented when the full amount of the State aid claim (aid principal and recovery interest) is registered in the schedule of liabilities within the recovery deadline. If only 60% of the State aid is recovered materially recovered and, as a consequence of the insolvency procedure, the beneficiary in any case exits the market, recovery could be as well considered as implemented, notwithstanding the remaining 40% of the claim not recovered.

Knowledge Check on State aid

Clara SÄDLER, Case Handler
DG COMP Unit H4 - Enforcement and Monitoring

The role of the national judge in the enforcement of EU State aid rules – ERA Seminar for the Finnish Judiciary - 16 June 2020

Funded by the European Union

Service Contract DG COMP/2017/015 - SI2.778715

This document has been prepared for the European Commission. However, it reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

The views expressed in this presentation are purely those of the speaker and may not in any circumstances be regarded as stating an official position of the European Commission

Ready?

Question 1

What is the purpose of recovery?

- A: To impose a penalty on the beneficiaries of incompatible aid
- B: To re-establish the situation that existed in the market prior to the granting of the aid
- C: To ensure additional revenues for Member States, thereby allowing a reduction in taxes or an increase in spending
- D: To liquidate the company which benefitted from incompatible aid

Kysymys 1

Mikä on takaisinperinnän tarkoitus?

- A: Määrittää seuraamuksia yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen saajille
- B: Palauttaa ennen tuen myöntämistä sisämarkkinoilla vallinnut tilanne
- C: Varmistaa, että jäsenvaltiot saavat lisätuloja, jotta veroja voidaan alentaa tai menoja lisätä
- D: Asettaa sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saanut yritys selvitystilaan

Question 1

What is the purpose of recovery?

- A: To impose a penalty on the beneficiaries of incompatible aid
- B: To re-establish the situation that existed in the market prior to the granting of the aid**
- C: To ensure additional revenues for Member States, thereby allowing a reduction in taxes or an increase in spending
- D: To liquidate the company which benefitted from incompatible aid

Kysymys 1

Mikä on takaisinperinnän tarkoitus?

- A: Määrittää seuraamuksia yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen saajille
- B: Palauttaa ennen tuen myöntämistä sisämarkkinoilla vallinnut tilanne**
- C: Varmistaa, että jäsenvaltiot saavat lisätuloja, jotta veroja voidaan alentaa tai menoja lisätä
- D: Asettaa sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saanut yritys selvitystilaan

Question 2

Which procedures govern the recovery of State aid?

- A: EU procedures, namely the 2007 Regulation on recovery procedures
- B: National and EU procedures
- C: National procedures
- D: National procedures, provided they ensure immediate and effective recovery

Kysymys 2

Mitkä menettelyt koskevat valtiontuen takaisinperintää?

- A: EU:n menettelyt eli vuonna 2007 annettu asetus takaisinperintämenettelyistä
- B: Kansalliset ja EU:n tasoiset menettelyt
- C: Kansalliset menettelyt
- D: Kansalliset menettelyt edellyttäen, että niillä varmistetaan välitön ja tehokas takaisinperintä

Question 2

Which procedures govern the recovery of State aid?

- A: EU procedures, namely the 2007 Regulation on recovery procedures
- B: National and EU procedures
- C: National procedures
- D: National procedures, provided they ensure immediate and effective recovery**

Kysymys 2

Mitkä menettelyt koskevat valtiontuen takaisinperintää?

- A: EU:n menettelyt eli vuonna 2007 annettu asetus takaisinperintämenettelyistä
- B: Kansalliset ja EU:n tasoiset menettelyt
- C: Kansalliset menettelyt
- D: Kansalliset menettelyt edellyttäen, että niillä varmistetaan välitön ja tehokas takaisinperintä**

Question 3

When the Commission orders a Member State to recover, what should actually be recovered?

- A: The aid amount
- B: The aid amount and recovery interest
- C: The aid amount, recovery interest and a lump sum
- D: The recovery interest

Kysymys 3

Kun komissio määrää jäsenvaltion perimään tuen takaisin, mitä summia takaisinperintä koskee?

- A: Tuen määrää
- B: Tuen määrää ja takaisinperintäkorkoa
- C: Tuen määrää, takaisinperintäkorkoa ja kiinteää summaa
- D: Takaisinperintäkorkoa

Question 3

When the Commission orders a Member State to recover, what should actually be recovered?

- A: The aid amount
- B: The aid amount and recovery interest**
- C: The aid amount, recovery interest and a lump sum
- D: The recovery interest

Kysymys 3

Kun komissio määrää jäsenvaltion perimään tuen takaisin, mitä summia takaisinperintä koskee?

- A: Tuen määrää
- B: Tuen määrää ja takaisinperintäkorkoa**
- C: Tuen määrää, takaisinperintäkorkoa ja kiinteää summaa
- D: Takaisinperintäkorkoa

Question 4

What are the limits to recovery?

- A: There are no limits, recovery must take place in any case
- B: Those established by the applicable national law
- C: Limitation period
- D: Limitation period and general principles of EU law

Kysymys 4

Mitkä ovat takaisinperintää koskevat rajoitukset?

- A: Mitään rajoituksia ei ole, vaan takaisinperintä toteutetaan joka tapauksessa
- B: Sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut rajoitukset
- C: Vanhentumisaika
- D: Vanhentumisaika ja EU:n oikeuden yleiset periaatteet

Question 4

What are the limits to recovery?

- A: There are no limits, recovery must take place in any case
- B: Those established by the applicable national law
- C: Limitation period
- D: Limitation period and general principles of EU law**

Kysymys 4

Mitkä ovat takaisinperintää koskevat rajoitukset?

- A: Mitään rajoituksia ei ole, vaan takaisinperintä toteutetaan joka tapauksessa
- B: Sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut rajoitukset
- C: Vanhentumisaika
- D: Vanhentumisaika ja EU:n oikeuden yleiset periaatteet**

Question 5

In justified cases, can a Commission recovery decision be implemented provisionally, while litigation is pending?

- A: Yes, through the payment of the amount to be recovered into an escrow account
- B: Yes, through the establishment of bank guarantees or payment in escrow accounts
- C: No, there can be no provisional implementation
- D: The matter is governed by the applicable national law

Kysymys 5

Voidaanko komission takaisinperintäpäätös perustelluissa tapauksissa panna täytäntöön väliaikaisesti riita-asian ollessa vireillä?

- A: Kyllä, siten, että takaisinperittävä summa maksetaan sulkutilille
- B: Kyllä, antamalla pankkitakauksia tai maksamalla sulkutileille
- C: Ei, väliaikaista täytäntöönpanoa ei voi olla
- D: Asia kuuluu sovellettavan kansallisen lainsäädännön piiriin

Question 5

In justified cases, can a Commission recovery decision be implemented provisionally, while litigation is pending?

- A: Yes, through the payment of the amount to be recovered into an escrow account**
- B: Yes, through the establishment of bank guarantees or payment in escrow accounts
- C: No, there can be no provisional implementation
- D: The matter is governed by the applicable national law

Kysymys 5

Voidaanko komission takaisinperintäpäätös perustelluissa tapauksissa panna täytäntöön väliaikaisesti riita-asian ollessa vireillä?

- A: Kyllä, siten, että takaisinperittävä summa maksetaan sulkutilille**
- B: Kyllä, antamalla pankkitakauksia tai maksamalla sulkutileille
- C: Ei, väliaikaista täytäntöönpanoa ei voi olla
- D: Asia kuuluu sovellettavan kansallisen lainsäädännön piiriin

Question 6

What happens to recovery when the aid recipient is insolvent?

- A: Recovery cannot be implemented
- B: Recovery cannot be implemented, if it can be proved that the aid recipient is insolvent due to an unforeseen market development
- C: Insolvency does not affect the recovery obligation. Liquidation can be an alternative means to achieve recovery
- D: The Commission and the Member State concerned negotiate on a case-by-case basis

Kysymys 6

Miten takaisinperinnän käy, jos tuensaaja on maksukyvytön?

- A: Takaisinperintää ei voida panna täytäntöön
- B: Takaisinperintää ei voida panna täytäntöön, jos voidaan osoittaa, että tuensaaja on maksukyvytön markkinoiden ennalta arvaamattoman kehityksen vuoksi
- C: Maksukyvyttömyys ei vaikuta takaisinperintävelvollisuuteen. Selvitystilaan asettaminen voi olla vaihtoehtoinen keino takaisinperintään toteuttamiseksi
- D: Komissio ja asianomainen jäsenvaltio neuvottelevat asiasta tapauskohtaisesti

Question 6

What happens to recovery when the aid recipient is insolvent?

- A: Recovery cannot be implemented
- B: Recovery cannot be implemented, if it can be proved that the aid recipient is insolvent due to an unforeseen market development
- C: Insolvency does not affect the recovery obligation. Liquidation can be an alternative means to achieve recovery**
- D: The Commission and the Member State concerned negotiate on a case-by-case basis

Kysymys 6

Miten takaisinperinnän käy, jos tuensaaja on maksukyvytön?

- A: Takaisinperintää ei voida panna täytäntöön
- B: Takaisinperintää ei voida panna täytäntöön, jos voidaan osoittaa, että tuensaaja on maksukyvytön markkinoiden ennalta arvaamattoman kehityksen vuoksi
- C: Maksukyvyttömyys ei vaikuta takaisinperintävelvollisuuteen. Selvitystilaan asettaminen voi olla vaihtoehtoinen keino takaisinperintään toteuttamiseksi**
- D: Komissio ja asianomainen jäsenvaltio neuvottelevat asiasta tapauskohtaisesti

Question 7

Deggendorf is:

- A: EU courts case law setting conditions to be met by national courts when granting interim relief
- B: A former German judge of the Court of Justice, who effectively set up the recovery doctrine
- C: A judgment establishing that new aid can be granted to the same beneficiary only after recovery of earlier incompatible aid (excluding recovery interest)
- D: A judgment establishing that new aid can be granted to the same beneficiary only after recovery of earlier incompatible aid

Kysymys 7

Deggendorf on

- A: EU:n tuomioistuinten oikeuskäytäntö, jossa asetut edellytykset kansallisten tuomioistuinten on täytettävä välitoimia määrätessään
- B: Yhteisöjen tuomioistuimen entinen saksalaistuomari, joka on laatinut perintädoktriinin
- C: Tuomio, jonka mukaan uutta tukea voidaan myöntää samalle tuensaajalle vasta sen jälkeen, kun aikaisempi yhteismarkkinoille soveltumaton tuki on maksettu takaisin (pois lukien takaisinperintäkorko)
- D: Tuomio, jonka mukaan uutta tukea voidaan myöntää samalle tuensaajalle vasta sen jälkeen, kun aikaisempi yhteismarkkinoille soveltumaton tuki on maksettu takaisin

Question 7

Deggendorf is:

- A: EU courts case law setting conditions to be met by national courts when granting interim relief
- B: A former German judge of the Court of Justice, who effectively set up the recovery doctrine
- C: A judgment establishing that new aid can be granted to the same beneficiary only after recovery of earlier incompatible aid (excluding recovery interest)

D: A judgment establishing that new aid can be granted to the same beneficiary only after recovery of earlier incompatible aid

Kysymys 7

Deggendorf on

- A: EU:n tuomioistuinten oikeuskäytäntö, jossa asetut edellytykset kansallisten tuomioistuinten on täytettävä välitoimia määrätessään
- B: Yhteisöjen tuomioistuimen entinen saksalaistuomari, joka on laatinut perintädoktriinin
- C: Tuomio, jonka mukaan uutta tukea voidaan myöntää samalle tuensaajalle vasta sen jälkeen, kun aikaisempi yhteismarkkinoille soveltumaton tuki on maksettu takaisin (pois lukien takaisinperintäkorko)

D: Tuomio, jonka mukaan uutta tukea voidaan myöntää samalle tuensaajalle vasta sen jälkeen, kun aikaisempi yhteismarkkinoille soveltumaton tuki on maksettu takaisin

Question 8

Following a request for information, the European Commission:

- A: Provides all the requested information or documents to the national court, except information covered by professional secrecy
- B: Provides all the requested information or documents to the national court, including information covered by professional secrecy
- C: Provides information or documents covered by professional secrecy, provided that the national court can guarantee the protection of this confidential information
- D: Provides all the requested information or documents to the national court, except information covered by professional secrecy and information whose transmission would interfere with the functioning of the Union

Kysymys 8

Tietopyynnön saatuaan Euroopan komissio

- A: Toimittaa kaikki pyydetty tiedot tai asiakirjat kansalliselle tuomioistuimelle, lukuun ottamatta salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja
- B: Toimittaa kaikki pyydetty tiedot tai asiakirjat kansalliselle tuomioistuimelle, myös salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot
- C: Toimittaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot tai asiakirjat edellyttäen, että kansallinen tuomioistuin voi taata näiden luottamuksellisten tietojen suojan
- D: Toimittaa kaikki pyydetty tiedot tai asiakirjat kansalliselle tuomioistuimelle, lukuun ottamatta tietoja, jotka kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin ja joiden siirtäminen voisi vaarantaa unionin toimintakyvyn

Question 8

Following a request for information, the European Commission:

- A: Provides all the requested information or documents to the national court, except information covered by professional secrecy
- B: Provides all the requested information or documents to the national court, including information covered by professional secrecy
- C: Provides information or documents covered by professional secrecy, provided that the national court can guarantee the protection of this confidential information**
- D: Provides all the requested information or documents to the national court, except information covered by professional secrecy and information whose transmission would interfere with the functioning of the Union**

Kysymys 8

Tietopyynnön saatuaan Euroopan komissio

- A: Toimittaa kaikki pyydetty tiedot tai asiakirjat kansalliselle tuomioistuimelle, lukuun ottamatta salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja
- B: Toimittaa kaikki pyydetty tiedot tai asiakirjat kansalliselle tuomioistuimelle, myös salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot
- C: Toimittaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot tai asiakirjat edellyttäen, että kansallinen tuomioistuin voi taata näiden luottamuksellisten tietojen suojan**
- D: Toimittaa kaikki pyydetty tiedot tai asiakirjat kansalliselle tuomioistuimelle, lukuun ottamatta tietoja, jotka kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin ja joiden siirtäminen voisi vaarantaa unionin toimintakyvyn**

Question 9

What are the main differences between preliminary rulings to the CJEU and requests for opinion to the Commission?

- A: The request for opinion concerns economic, factual and legal matters while preliminary rulings concern the interpretation of the law of the European Union and the validity of acts of secondary legislation
- B: Commission opinions are not binding for national judges in contrast with the authoritative interpretation of EU law by the Court
- C: Requests for opinion are usually dealt with faster than preliminary rulings
- D: All of the above

Kysymys 9

Mitkä ovat tärkeimmät erot Euroopan unionin tuomioistuimelle annettujen ennakkoratkaisujen ja komissiolle esitettyjen lausuntopyyntöjen välillä?

- A: Lausuntopyyntö koskee taloudellisia, tosiasioihin liittyviä ja oikeudellisia seikkoja, kun taas ennakkoratkaisut koskevat Euroopan unionin oikeuden tulkintaa ja johdetun oikeuden säädösten pätevyyttä.
- B: Komission lausunnot eivät sido kansallisia tuomareita, kun taas unionin tuomioistuimella on lopullinen toimivalta tulkita EU:n lainsäädäntöä.
- C: Lausuntopyynnöt käsitellään yleensä ennakkoratkaisuja nopeammin.
- D: Kaikki edellä olevat vaihtoehdot

Question 9

What are the main differences between preliminary rulings to the CJEU and requests for opinion to the Commission?

- A: The request for opinion concerns economic, factual and legal matters while preliminary rulings concern the interpretation of the law of the European Union and the validity of acts of secondary legislation
- B: Commission opinions are not binding for national judges in contrast with the authoritative interpretation of EU law by the Court
- C: Requests for opinion are usually dealt with faster than preliminary rulings

D: All of the above

Kysymys 9

Mitkä ovat tärkeimmät erot Euroopan unionin tuomioistuimelle annettujen ennakkoratkaisujen ja komissiolle esitettyjen lausuntopyyntöjen välillä?

- A: Lausuntopyyntö koskee taloudellisia, tosiasioihin liittyviä ja oikeudellisia seikkoja, kun taas ennakkoratkaisut koskevat Euroopan unionin oikeuden tulkintaa ja johdetun oikeuden säädösten pätevyyttä.
- B: Komission lausunnot eivät sido kansallisia tuomareita, kun taas unionin tuomioistuimella on lopullinen toimivalta tulkita EU:n lainsäädäntöä.
- C: Lausuntopyynnöt käsitellään yleensä ennakkoratkaisuja nopeammin.

D: Kaikki edellä olevat vaihtoehdot

Question 10

When supporting national courts, the European Commission:

- A: Will not hear any of the parties involved in the national proceedings as part of its duty to defend public interest
- B: Will remain neutral and objective when hearing the parties involved in the national proceedings
- C: Will consider the merits of the case and hear the parties involved only when providing a national judge with an Amicus Curia observation
- D: Will consider the merits of the case and hear the parties involved only when providing an opinion following a request from a national court

Kysymys 10

Tukiessaan kansallisia tuomioistuimia Euroopan komissio

- A: ei kuule kansalliseen menettelyyn osallistuvia osapuolia yleisen edun puolustamista koskevan velvoitteensa mukaisesti
- B: pysyy puolueettomana ja objektiivisena kuullessaan kansalliseen menettelyyn osallistuvia osapuolia
- C: tarkastelee tapauksen asiasisältöä ja kuulee asianosaisia ainoastaan toimittaessaan kansalliselle tuomarille Amicus Curia -huomautuksen
- D: tarkastelee tapauksen asiasisältöä ja kuulee asianosaisia ainoastaan toimittaessaan lausunnon kansallisen tuomioistuimen pyynnöstä.

Question 10

When supporting national courts, the European Commission:

- A: Will not hear any of the parties involved in the national proceedings as part of its duty to defend public interest**
- B: Will remain neutral and objective when hearing the parties involved in the national proceedings
- C: Will consider the merits of the case and hear the parties involved only when providing a national judge with an Amicus Curia observation
- D: Will consider the merits of the case and hear the parties involved only when providing an opinion following a request from a national court

Kysymys 10

Tukiessaan kansallisia tuomioistuimia Euroopan komissio

- A: ei kuule kansalliseen menettelyyn osallistuvia osapuolia yleisen edun puolustamista koskevan velvoitteensa mukaisesti**
- B: pysyy puolueettomana ja objektiivisena kuullessaan kansalliseen menettelyyn osallistuvia osapuolia
- C: tarkastelee tapauksen asiasisältöä ja kuulee asianosaisia ainoastaan toimittaessaan kansalliselle tuomarille Amicus Curia -huomautuksen
- D: tarkastelee tapauksen asiasisältöä ja kuulee asianosaisia ainoastaan toimittaessaan lausunnon kansallisen tuomioistuimen pyynnöstä.

*Thank you very much
for your attention*

comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu

© European Union 2022

Unless otherwise noted the reuse of this presentation is authorised under the [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license. For any use or reproduction of elements that are not owned by the EU, permission may need to be sought directly from the respective right holders.

Tausta-aineisto

KANSALLISTEN TUOMAREIDEN ROOLI EU:N VALTIONTUKISÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

SEMINAARI SUOMEN OIKEUSLAITOKSELLE

Vantaa, 15.–16.6.2022

01	EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHTY SOPIMUS (SEUT): Artiklat 107 , 108 ja 109
02	Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01)
03	Neuvoston asetus (EU) 2015/1589, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (Konsolidoitu teksti)
04	Komission asetus (EY) N:o 794/2004 annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 täytäntöönpanosta (Konsolidoitu teksti)
05	Komission tiedonanto yksinkertaistetusta menettelystä tietyn tyyppisten valtiontukien käsittelemiseksi (2009/C 136/03) (16.6.2009)
06	Valtiontuen valvontamenettelyissä sovellettavista käytäntösäännöistä (2018/C 253/05) (19.07.2018)

07	<u>KOMISSION TIEDONANTO Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa (2021/C 305/01)</u>
08	<u>Komission tiedonanto – Komission tiedonanto sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen takaisinperinnästä (2019/C 247/01)</u>
09	<u>Neuvoston asetus (EU) 2015/1588, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin (kodifikaatio) (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)</u> (Konsolidoitu teksti)
10	<u>Komission asetus (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)</u> (Konsolidoitu teksti)
11	<u>Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)</u> (Konsolidoitu teksti)
12	<u>Komission asetus (EU) N:o 702/2014, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti</u> (Konsolidoitu teksti)
13	<u>Komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (2012/C 8/02)</u>
14	<u>2012/21/EU: Komission päätös, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen</u>

15	<u>Komission tiedonanto: Julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet (2011) (2012/C 8/03)</u>
16	<u>Komission asetus (EU) N:o 360/2012, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2012, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen ETA:n kannalta merkityksellinen teksti</u> (Konsolidoitu teksti)
17	<u>Komission asetus (EU) N:o 1388/2014, annettu 16 päivänä joulukuuta 2014 , tiettyjen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti</u> (Konsolidoitu teksti)
18	<u>Komission asetus (EU) N:o 717/2014, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2014 , Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastus- ja vesiviljelyalalla</u> (Konsolidoitu teksti)
19	<u>Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (2008/C 155/02)</u>
20	<u>Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (2008/C 14/02)</u>
21	<u>Study on the enforcement of State aid rules and decisions by national courts</u>

Lista keskeisestä ja viimeaikaisesta oikeuskäytännöstä

01	<u>C-51/19 P - World Duty Free Group v. komissio</u>
----	--

02	<u>C-274/14 C-274/14 - Banco de Santander</u>
03	<u>C-622/16 P - Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio</u>
04	<u>C-127/16 P - SNCF Mobilités v. komissio</u>
05	<u>C-579/16 P - komissio v. FIH Holding ja FIH Erhversbank</u>
06	<u>C-300/16 P - komissio v. Frucona Košice</u>
07	<u>C-228/16 P - DEI v. komissio</u>
08	<u>T-219/14 - Regione autonoma della Sardegna v. komissio</u>
09	<u>C-415/15 P - Stichting Woonpunt ym. v. komissio</u>
10	<u>C-414/15 P - Stichting Woonlinie ym. v. komissio</u>
11	<u>C-100/16 P - Ellinikos Chrysos v. komissio</u>
12	<u>C-526/14 - Kotnik ym.</u>
13	<u>C-63/14 - komissio v. Ranska</u>
14	<u>C-527/12 - komissio v. Saksa</u>
15	<u>C-284/12 - Deutsche Lufthansa AG</u>

16	<u>C-287/12 P - Ryanair v. komissio (ei saatavilla suomeksi)</u>
17	<u>C-677/11 - Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE</u>
18	<u>C-615/11 P - komissio v. Ryanair (ei saatavilla suomeksi)</u>
19	<u>C-610/10 - komissio v. Espanja</u>
20	<u>C-507/08 - komissio v. Slovakia</u>
21	<u>C-369/07 - komissio v. Kreikka</u>
22	<u>C-199/06 - CELF v. SIDE</u>
23	<u>C-379/98 - PreussenElektra</u>
24	<u>C-72/91 - Sloman Neptun v. Bodo Ziesemer</u>
25	<u>C-78/76 - Steinike & Weinlig</u>

